

PAKIET INFORMACYJNY

BIURO MAKLERSKIE PEKAO

Pakiet informacyjny

Polityka wykonywania zleceń oraz działania
w najlepiej pojętym interesie Klienta

BIURO MAKLERSKIE PEKAO (BM)

PAKIET INFORMACYJNY

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I

Informacja o Biurze Maklerskim Pekao 2

ROZDZIAŁ II

Informacje o instrumentach finansowych i ryzyku 5

ROZDZIAŁ III

Informacje o świadczeniu usługi maklerskiej
wraz ze świadczeniem innej usługi 31

ROZDZIAŁ IV

Koszty infrastrukturalne oraz ogólne zasady przyjmowania
i przekazywania świadczeń pieniężnych, w tym opłat,
provizji lub świadczeń niepieniężnych 32

ROZDZIAŁ V

Zachęty – przyjmowanie albo przekazywanie
przez Biuro Maklerskie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych 34

ROZDZIAŁ VI

Przykładowa informacja o szacunkowych kosztach i opłatach
z tytułu przyjmowania i przekazywania oraz wykonywania zleceń
oraz ich wpływie na zwrot z inwestycji, a także wysokości świadczeń
pieniężnych (zachętach) otrzymywanych przez BM, dla reprezentatywnych
(najczęściej występujących w obrocie) instrumentów finansowych 34

ROZDZIAŁ VII

Informacje dotyczące opodatkowania 45

ROZDZIAŁ VIII

Podstawowe zasady rozpatrywania skarg (reklamacji) 46

ROZDZIAŁ IX

Konflikt interesów 47

ROZDZIAŁ X

Polityka klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Biurze Maklerskim Pekao 48

Polityka wykonywania zleceń oraz działania
w najlepiej pojętym interesie Klienta w Biurze Maklerskim Pekao 52

ROZDZIAŁ I

INFORMACJA

O BIURZE MAKLERSKIM PEKAO

Nazwa oraz dane teleadresowe

Bank Polska Kasa Opieki S.A.
– Biuro Maklerskie Pekao (BM/Biuro Maklerskie)

Adres: ul. Wołoska 18, 02-675 Warszawa

Strona internetowa:

www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie

Infolinia: 800 105 800 (połączenie bezpłatne),
 +48 22 591 22 00 (stawka wg taryfy operatora)

Adres e-mailowy BM: bm@pekao.com.pl

Nazwa podmiotu w skład którego wchodzi BM

Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna
 z siedzibą w Warszawie (Bank Pekao SA/Bank)

Nazwa organu, który udzielił zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej

Bank posiada zezwolenie na świadczenie usług maklerskich wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego. Działalność Banku podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa.

Języki, w których BM świadczy swoje usługi

BM informuje, że językiem, w którym Klient może kontaktować się z BM i w którym sporządzane będą dokumenty oraz przekazywane informacje, jest język polski, z zastrzeżeniem zdania następnego.

Jeżeli emitent zagranicznego instrumentu finansowego/producent produktu inwestycyjnego znajdującego się w ofercie BM nie opracowało polskiej wersji językowej dokumentu lub informacji nt. tego produktu – BM przekazuje Klientowi zainteresowanemu tym produktem dokument lub informacje w wersji językowej opracowanej przez producenta. Ewentualne tłumaczenie części lub całości tego dokumentu lub informacji na język polski może być przekazane z opóźnieniem, a w przypadku rozbieżności pomiędzy wersjami językowymi i braku odmiennego zastrzeżenia – wersja polska nie jest wiążąca.

Sposoby komunikowania się z Biurem Maklerskim

W zakresie zleceń i dyspozycji:

— Kanaly zdalne:

- Internet:

— serwis internetowy:

<https://www.pekao24.pl>

- aplikacja mobilna (lista systemów operacyjnych, na które można pobrać aplikację dostępna jest na stronie www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie)

- Telefon: 800 105 800 (połączenie bezpłatne) lub +48 22 591 22 00 (wg taryfy operatora) – dla połączeń z telefonów komórkowych

i zagranicy, w dni robocze w godzinach 8:00-20:00,

- Faks: +48 22 821 87 71,

- **Inne zdalne kanały komunikacji** udostępnione przez BM,
- **Osobiście** w Punktach Usług Maklerskich (PUM) w godzinach ich otwarcia (wykaz placówek PUM dostępny jest na stronie www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie).

W pozostałym zakresie oprócz powyższych również:

- **Listownie** na adres Biura Maklerskiego.

Usługi, w tym usługi maklerskie, świadczone przez Biuro Maklerskie

Świadczenie przez BM następujących usług:

- wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie,
- przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
- przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych, prowadzenie rachunków derywatów, prowadzenie rachunków pozagiełdowych instrumentów finansowych i rachunków pieniężnych,
- wymiany walutowej, w przypadku gdy jest to związane z działalnością maklerską,
- dostarczania informacji o notowaniach instrumentów finansowych w czasie rzeczywistym i innych informacji rynkowych,
- doradztwa inwestycyjnego,
- sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych,
- wnoszenia środków pieniężnych na rachunek lokaty,

nie jest możliwe, jeżeli Klient nie ma zawartej z BM *Umowy świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*, z zastrzeżeniem świadczenia na podstawie odrębnej umowy: usług z zakresu przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, tj. przechowywania instrumentów finansowych w formie dokumentu i prowadzenia rejestru sponsora emisji.

Ponadto na rzecz Klienta będącego emitentem, na podstawie indywidualnych umów, BM może świadczyć usługi:

- oferowania instrumentów finansowych,
- w wykonaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe lub zawieraniu i wykonywaniu innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są instrumenty finansowe,
- nabywania lub zbywania na własny rachunek instrumentów finansowych,

których ryzyka i charakterystyka są opisywane w odrębnych dokumentach, indywidualnie sporządzanych do danej umowy.

Zasady ochrony aktywów Klientów

Biuro Maklerskie jest uczestnikiem prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (KDPW) obowiązkowego systemu rekompensat, którego celem jest zapewnienie Klientom wypłat środków pieniężnych oraz zrekompensowanie wartości utraconych instrumentów finansowych w przypadku:

- ogłoszenia upadłości domu maklerskiego,
- prawomocnego oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, że majątek domu maklerskiego nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub
- stwierdzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego, że dom maklerski nie jest w stanie, z powodów ściśle związanych z sytuacją finansową, wykonać ciężących na nim zobowiązań wynikających z roszczeń Klientów i nie jest możliwe ich wykonanie w najbliższym czasie.

System rekompensat zabezpiecza wypłatę środków Klientów do wysokości równowartości w złotych 3.000 EUR – w 100% wartości środków objętych systemem rekompensat oraz 90% nadwyżki ponad tę kwotę, z tym że górna granica środków objętych systemem rekompensat wynosi równowartość w złotych 22.000 EUR.

Powyższe wartości określają maksymalną wysokość roszczeń Klientów, bez względu na to, w jakiej wysokości i na ilu rachunkach posiadali środki w Biurze Maklerskim lub z ilu wierzycieli przysługują im należności.

Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu rekompensat określone są w Dziale V ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi – „*Zabezpieczanie interesów inwestorów. System rekompensat*”.

Środki pieniężne Klientów deponowane są w Banku Pekao S.A. Biuro Maklerskie może zdeponować środki pieniężne Klientów w innych bankach krajowych lub zagranicznych. Środki pieniężne Klientów deponowane są odrębnie od środków pieniężnych Biura Maklerskiego.

W celu zapewnienia ochrony środków pieniężnych Klientów Biura Maklerskiego, Biuro Maklerskie dokonuje okresowej oceny podmiotów, w których zostały zdeponowane środki pieniężne Klientów oraz sposobu świadczenia usług przez te podmioty.

W odniesieniu do zagranicznych instrumentów finansowych oraz walut obcych będących w posiadaniu Klientów Biura Maklerskiego, które Biuro Maklerskie rejestruje na rachunkach inwestycyjnych Klientów, Biuro Maklerskie korzysta z usług podmiotów przechowujących zagraniczne instrumenty finansowe oraz prowadzących rachunki pieniężne w walutach obcych (środki pieniężne) na podstawie odrębnych umów zawartych z Biurem Maklerskim („Podmiot Przechowujący”).

Biuro Maklerskie dokłada należytej staranności, żeby Podmiot Przechowujący rejestrował zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne należące do Klientów Biura Maklerskiego odrębnie od instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych należących do tego podmiotu lub Biura Maklerskiego, chyba

że przepisy prawa obowiązujące na danym rynku zagranicznym na to nie zezwalają.

Biuro Maklerskie zastrzega, że Podmiot Przechowujący oraz Broker (podmiot, który zobowiązał się do zawierania umów kupna i sprzedaży zagranicznych instrumentów finansowych na podstawie zleceń złożonych przez BM), w celu wykonywania usług na rzecz Biura Maklerskiego, mogą we własnym zakresie i według własnego wyboru korzystać z usług podmiotów trzecich, z którymi Biuro Maklerskie nie ma relacji umownej. Zagraniczne instrumenty finansowe lub środki pieniężne Klientów Biura Maklerskiego mogą zostać przekazane przez Podmiot Przechowujący do przechowywania innemu podmiotowi przechowującemu (Sub-Powiernik). W związku z powyższym, BM nie może zagwarantować, że zagraniczne instrumenty finansowe lub środki pieniężne Klientów zostaną zarejestrowane odrębnie od aktywów innych Klientów lub innych Klientów Podmiotu Przechowującego.

Zważywszy, że Podmiot Przechowujący może rejestrować zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne należące do Klientów Biura Maklerskiego na rachunku lub rachunkach zbiorczych prowadzonych dla BM, a także że w krajach, w których Podmiot Przechowujący lub Sub-Powiernik świadczy swoje usługi na rzecz BM obowiązują odmiennie zasady dotyczące środków należnych lub gwarantowanych Klientom takiego podmiotu, Biuro Maklerskie niniejszym informuje Klientów o zidentyfikowanych ryzykach związanych z takim sposobem przechowywania zagranicznych instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych:

- w przypadku ogłoszenia upadłości Podmiotu Przechowującego lub Sub-Powiernika, zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne mogą nie zostać wydzielone z masy upadłościowej Podmiotu Przechowującego lub Sub-Powiernika i tym samym mogą nie podlegać ochronie przed wierzycielami Podmiotu Przechowującego lub Sub-Powiernika,
- w przypadku ogłoszenia upadłości Podmiotu Przechowującego lub Sub-Powiernika, wartość środków gwarantowanych poszczególnym Klientom Biura Maklerskiego może być ograniczona do proporcjonalnego udziału wartości zagranicznych instrumentów finansowych należących do poszczególnych Klientów w wartości wszystkich zagranicznych instrumentów finansowych zarejestrowanych na danym rachunku zbiorczym,
- w przypadku ogłoszenia upadłości Banku Pekao S.A., zagraniczne instrumenty finansowe przechowywane na rachunku zbiorczym prowadzonym dla BM, mogą nie podlegać ochronie przed wierzycielami Banku Pekao S.A.,
- dochodzenie roszczeń, w tym uzyskanie praw lub pożytków z zagranicznych instrumentów finansowych, może być uzależnione od ujawnienia tożsamości finalnego beneficjenta tych instrumentów finansowych, do czego potrzebna jest pisemna zgoda Klienta BM (w przypadku braku zgody – dochodzenie roszczeń może być utrudnione lub niemożliwe, co może spowodować dalsze straty).

Biuro Maklerskie ponosi odpowiedzialność z tytułu wyboru Podmiotu Przechowującego lub wyboru Sub-Powiernika przez Podmiot Przechowujący. W celu zapewnienia ochrony zagranicznych instrumentów finansowych Klientów, Biuro Maklerskie dokonuje okresowej oceny Podmiotu Przechowującego oraz sposobu świadczenia usług przez Podmiot Przechowujący. Biuro Maklerskie informuje, że posługuje się kodem LEI (Legal Entity Identifier): 5493000LKS7B3JTF7H35.

Informacja na temat zgodności Banku Pekao S.A. z FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act)

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wykonywaniu Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA, Bank Pekao S.A., jako raportująca polska instytucja finansowa, jest obowiązany do stosowania procedur zapewniających identyfikację rachunków finansowych i ich posiadaczy podlegających raportowaniu na cele FATCA oraz identyfikację wyłączonych instytucji finansowych wraz z płatnościami wykonywanymi do tych instytucji. Bank ma również obowiązek przekazywania informacji o w/w Klientach, rachunkach, instytucjach i płatnościach do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej lub organu przez niego upoważnionego. Bank Pekao S.A. dokonał rejestracji w IRS (Urząd Skarbowy Stanów Zjednoczonych) pod następującymi danymi:

- Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna,
- Numer GIIN (Globalny Numer Identyfikacji Pośrednika): GIIN. SL7SHD.00000.LE.616,

BM jest specjalistyczną jednostką organizacyjną Banku Pekao S.A. i wykonuje obowiązki Banku związane z FATCA w zakresie rachunków inwestycyjnych prowadzonych przez BM.

Informacja na temat zgodności Banku Pekao S.A. z CRS (Common Reporting Standard)

Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami nakłada na polskie instytucje finansowe obowiązki mające na celu określenie rezydencji podatkowej Klientów. Bank jako raportująca instytucja finansowa jest zobowiązany do ustalania rezydencji Klientów oraz do raportowania do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej tych spośród nich, którzy zostaną zidentyfikowani jako rezydenci państw uczestniczących.

Zasady świadczenia usług przez Banku Pekao S.A.

Szczegółowe zasady świadczenia usług są zamieszczone w zawartych przez Biuro Maklerskie z Klientem umowach dotyczących świadczenia usług

lub regulaminach stanowiących integralną część tych umów.

Informacja o wprowadzeniu zasad zarządzania produktami

W związku z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz banków powierniczych, Biuro Maklerskie wprowadziło zasady zarządzania produktami, których celem jest zapewnienie, że instrumenty finansowe, których nabycie jest umożliwiane przez BM, oraz strategie ich dystrybucji, będą odpowiednio dla określonych grup docelowych Klientów jako potencjalnych nabywców. BM stosuje środki mające na celu ograniczenie ryzyka proponowania nabycia Klientom produktów inwestycyjnych niezgodnych z ich cechami, celami i potrzebami. W ramach tego procesu BM określa także wszystkie grupy Klientów, których potrzebom, cechom i celom instrument finansowy nie odpowiada, ustalając w ten sposób negatywną grupę docelową. Zasady zarządzania produktami mają zastosowanie do wszystkich produktów inwestycyjnych dostępnych w ofercie BM.

Działając w najlepiej pojętym interesie Klienta Biuro Maklerskie informuje Klienta, iż zamierza nabyć produkt inwestycyjny niezgodny z Klienta preferencjami, potrzebami i podejściem do inwestowania.

W przypadku nabywania produktu niespełniającego cech, celów i potrzeb inwestycyjnych Klienta, BM informuje Klienta o nabywaniu produktu nienależącego do grupy docelowej Klienta.

W przypadku nabywania produktu wysoce niedopasowanego do cech, celów i potrzeb inwestycyjnych Klienta, ostrzega Klienta o nabywaniu produktu będącego w negatywnej grupie produktowej.

Klient pomimo otrzymanego wyraźnego ostrzeżenia, że zamierza nabyć produkt inwestycyjny nienależący do jego grupy docelowej, posiada możliwość, z własnej inicjatywy, złożenia zlecenia nabycia tego produktu.

Formy, zakres, częstotliwość raportów

Dostępne formy przekazywania/odbioru raportów:

- udostępnienie raportu w formie elektronicznej w serwisie internetowym BM, który spełnia wymogi trwałego nośnika,
- przekazanie raportu w formie pisemnej (wydruku) w Pełnozakresowych Punktach Usług Maklerskich,
- przesłanie raportu w formie pisemnej (wydruku) pocztą na Adres korespondencyjny do Rachunku.

Potwierdzenia zawarcia transakcji są przekazywane Klientom nie później niż do końca następnego dnia roboczego po wykonaniu zlecenia.

W przypadku transakcji dotyczących instrumentów finansowych nie będących w obrocie w systemie wykonywania zleceń, potwierdzenia rozrachunku trans-

akcji przekazywane są zgodnie z dokumentami regulującymi zasady i tryb emisji oraz obrotu danymi instrumentami finansowymi, nie później niż do końca następnego dnia roboczego po rozrachunku transakcji.

W przypadku instrumentów finansowych nabywanych w ramach oferty publicznej, Klient otrzymuje informacje wymagane sprawozdaniem z wykonania usługi przyjmowania i przekazywania zleceń w treści formularza zapisu lub potwierdzenia zawarcia transakcji.

W przypadku, gdy przedmiotem usługi przyjmowania i przekazywania zleceń są jednostki uczestnictwa otwartego funduszu inwestycyjnego, Klient otrzymuje informacje wymagane sprawozdaniem z wykonania usługi w treści potwierdzenia zbycia lub odkupienia jednostek uczestnictwa sporządzonym i niezwłocznie przekazanym uczestnikowi przez fundusz inwestycyjny lub w potwierdzeniu zawarcia transakcji.

Po zakończeniu kwartału kalendarzowego BM przekazuje Klientowi wyciąg kwartalny zawierający zestawienie instrumentów finansowych i środków pieniężnych Klienta przechowywanych lub rejestrowanych na Rachunku w BM.

Po zakończeniu roku kalendarzowego BM przekazuje Klientowi wyciąg roczny zawierający informacje o:

- 1) instrumentach finansowych i środkach pieniężnych Klienta przechowywanych lub rejestrowanych na Rachunku w BM,
- 2) wszystkich należnych od Klienta opłatach, opłatach wszczętych przez osoby trzecie i otrzymanych przez BM w związku z usługą świadczoną na rzecz Klienta, prowizjach i innych kosztach związanych z instrumentami finansowymi i środkami pieniężnymi Klienta przechowywanymi lub rejestrowanymi na Rachunku w BM,
- 3) skumulowanym wpływie całkowitego kosztu związanego z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji w ten instrument.

W przypadku zamknięcia rachunku przed zakończeniem roku BM może przekazać wyciąg roczny we wcześniejszym terminie.

Wyciąg roczny zastępuje wyciąg kwartalny za czwarty kwartał roku lub ostatni kwartał przed zamknięciem rachunku.

Zakres, częstotliwość oraz forma raportów ze świadczonych usług maklerskich jest określona w zawartej z Klientem *Umowie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao* lub w będącym jej integralną częścią – *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*.

Sposób przekazywania raportów przez BM Klient może zmienić składając dyspozycję w dowolnym PUM, telefonicznie lub za pomocą serwisu internetowego BM.

Dodatkowo, BM przekazuje informację o spadku wartości początkowej każdego instrumentu finansowego zawierającego dźwignię finansową o 10%, a następnie o spadku o wielokrotność 10%. Powiadomienie

jest przekazywane na skrzynkę internetowego systemu transakcyjnego lub telefonicznie lub listownie, nie później niż przed końcem dnia roboczego, w którym próg ten został przekroczony, a jeśli dzień, w którym próg został przekroczony nie jest dniem roboczym dla BM, wówczas powiadomienie przekazywane jest w najbliższym dniu roboczym następującym po dniu przekroczenia progu.

Zasady przechowywania i archiwizacji dokumentów

W zakresie świadczonych Klientowi usług Biuro Maklerskie rejestruje i archiwizuje rozmowy telefoniczne, korespondencję elektroniczną z Klientami oraz sporządza notatki ze spotkań z Klientami w Punktach Usług Maklerskich.

Nagrania rozmów telefonicznych, wydruki notatek ze spotkań oraz wydruki zapisanej korespondencji e-mail są przekazywane Klientowi na jego wniosek.

Zgodnie z przepisami prawa powszechnego z zakresu przechowywania i archiwizacji dokumentów przez firmy inwestycyjne, BM jest zobowiązane do przechowywania i archiwizowania dokumentów i nośników informacji związanych ze świadczeniem usług maklerskich przez okres 5 lat, który to okres może być wydłużony na żądanie organu nadzoru (Komisji Nadzoru Finansowego) do 7 lat. W przypadku dokumentów związanych z obligacjami oferowanymi na rynku pierwotnym BM przechowuje dokumenty do dnia upływu 10 lat od dnia wykupu obligacji.

Okres przechowywania i archiwizowania dokumentów i nośników informacji liczony jest od pierwszego dnia następującego po roku, w którym zostały one sporządzone lub otrzymane lub została rozwiązana umowa.

ROZDZIAŁ II

INFORMACJE O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH I RYZYKU

Celem niniejszej części dokumentu jest ogólna charakterystyka usług i instrumentów finansowych oraz wskazanie związanego z nimi ryzyka.

Ryzyko jest nieodłączną częścią każdej inwestycji, a jego poziom jest zróżnicowany i zależy zarówno od usługi jak i od rodzaju instrumentu finansowego. Podjęcie każdej decyzji inwestycyjnej wiąże się z koniecznością oceny wpływu ryzyka na wynik z inwestycji. Inwestowanie w instrumenty finansowe rodzi ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków, a nawet konieczność poniesienia dodatkowych kosztów.

USŁUGI – CHARAKTERYSTYKA I RYZYKO

Poniżej zamieszczony jest opis usług, które są świadczone przez BM na rzecz Klientów oraz głównych ryzyk z nimi związanych:

WYKONYWANIE ZLECEŃ NABYCIA LUB ZBYCIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH NA RACHUNEK DAJĄCEGO ZLECENIE

Charakterystyka

W ramach usługi wykonywania zleceń, na podstawie *Umowy świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*, BM nabywa lub zbywa instrumenty finansowe na rachunek zleceńodawcy lub dokonuje innych czynności wywołujących równoważne skutki, których przedmiotem są instrumenty finansowe.

Główne Ryzyka

- ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków, a nawet konieczności poniesienia dodatkowych kosztów – poziom ryzyka jest zróżnicowany i zależy od rodzaju instrumentu finansowego, który jest przedmiotem usługi,
- ryzyko operacyjne – polegające na nieterminowym, nieprawidłowym wykonaniu zlecenia Klienta (np. w wyniku błędu pracownika BM lub awarii systemów informatycznych BM, giełdy lub brokera zagranicznego),
- ryzyko braku realizacji zlecenia lub tylko częściowej realizacji zlecenia.

Koszty i opłaty

Z usługą związane są koszty i opłaty, których wysokość uzależniona jest od przedmiotu inwestycji, wartości i liczby transakcji, kanału złożenia zlecenia oraz wysokości opłat i prowizji określonych w części I (instrumenty finansowe – obrót zorganizowany), części II (zagraniczne instrumenty finansowe), części III (pozajądłowe instrumenty finansowe) *Taryfy prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao* lub ewentualnie od wysokości stawki prowizji wynegocjowanej z Klientem.

PRZYJMOWANIE I PRZEKAZYWANIE ZLECEŃ NABYCIA LUB ZBYCIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Charakterystyka

W ramach usługi przyjmowania i przekazywania zleceń, na podstawie *Umowy świadczenia usług maklerskich*, BM przyjmuje od Klientów zlecenia dotyczące instrumentów finansowych w celu przekazania ich do wykonania do innego podmiotu.

Główne Ryzyka

- ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków, a nawet konieczności poniesienia dodatkowych kosztów – poziom ryzyka jest zróżnicowany i zależy od rodzaju instrumentu finansowego, który jest przedmiotem usługi,
- ryzyko operacyjne – polegające na nieterminowym, nieprawidłowym wykonaniu zlecenia Klienta np. w wyniku błędu pracownika BM lub podmiotu, do którego BM przekazało zlecenie do wykonania lub awarii systemów informatycznych.

Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka zostały zamieszczone w niniejszym Rozdziale Pakietu informacyjnego w części dotyczącej ryzyka związanego z poszczególnymi instrumentami finansowymi.

Koszty i opłaty

Z usługą związane są koszty i opłaty, których wysokość jest uzależniona od przedmiotu inwestycji, wartości i liczby transakcji, kanału złożenia zlecenia oraz wysokości opłat lub prowizji określonych w części I (instrumenty finansowe – obrót zorganizowany), części II (zagraniczne instrumenty finansowe) *Taryfy prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao*, Komunikatach Dyrektora BM lub dokumentach określających warunki nabycia danego produktu w BM lub ewentualnie od wysokości stawki prowizji wynegocjowanej z Klientem.

PRZECHOWYWANIE LUB REJESTROWANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, W TYM PROWADZENIE RACHUNKÓW PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, RACHUNKÓW DERYWATÓW I RACHUNKÓW ZBIORCZYCH ORAZ PROWADZENIE RACHUNKÓW PIENIĘŻNYCH

Charakterystyka

Na podstawie *Umowy świadczenia usługi sporządzania analiz inwestycyjnych przez Biuro Maklerskie Pekao*, BM zobowiązuje się do świadczenia usługi w rozumieniu art. 69 ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, polegającej na sporządzaniu analiz inwestycyjnych w zakresie instrumentów finansowych oraz ich przekazywania Klientowi.

Analizy inwestycyjne rynkowe publikowane w ramach Serwisu Dystrybucyjnego nie są ogólnymi poradami inwestycyjnymi, ani rekomendacjami inwestycyjnymi przekazywanymi w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego.

BM w związku z wydaniem Klientowi analizy inwestycyjnej, nie ustala profilu inwestycyjnego Klienta, w tym nie weryfikuje jego wiedzy i doświadczenia, jego sytuacji finansowej i celów inwestycyjnych ani nie dokonuje oceny adekwatności usługi.

Analizy inwestycyjne wyrażają wiedzę oraz poglądy autorów według stanu na dzień sporządzenia. BM nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji inwestycyjnych podjętych na podstawie analiz inwestycyjnych. Analizy inwestycyjne nie dają jakiegokolwiek gwarancji, że dane strategie czy projekcje cenowe są właściwe dla konkretnego Klienta, a korzystając z nich nie należy rezygnować z przeprowadzenia niezależnej oceny i uwzględnienia innych niż przedstawione czynniki ryzyka.

Główne Ryzyka

- ryzyko wskazania niewłaściwej ceny docelowej rekomendacji, które może prowadzić do osiągnięcia niższych wyników z inwestycji od oczekiwanych,
- ryzyko wskazania niewłaściwego kierunku zmian ceny rekomendowanego instrumentu finansowego, które może prowadzić do osiągnięcia niższych wyników z inwestycji od oczekiwanych, a w szczególności do możliwości poniesienia straty pierwotnie zainwestowanego kapitału,
- ryzyko niewłaściwego terminu ważności rekomendacji, które może prowadzić do osiągnięcia niższych wyników z inwestycji od oczekiwanych, a w szczególności do możliwości poniesienia straty pierwotnie zainwestowanego kapitału,
- ryzyko niewłaściwego doboru instrumentu finansowego, związane z brakiem zapewnienia przez BM, że instrumenty finansowe będące przedmiotem rekomendacji są odpowiednie dla danego inwestora.

Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka zostały zamieszczone w niniejszym Rozdziale Pakietu informacyjnego w części dotyczącej ryzyka związanego z poszczególnymi instrumentami finansowymi.

Koszty i opłaty

Z tytułu przekazywania analiz inwestycyjnych BM pobiera opłaty na zasadach określonych w Regulaminie sporządzania i dystrybucji analiz inwestycyjnych przez Biuro Maklerskie Pekao.

WYMIANA WALUTOWA (ZWIĄZANA Z DZIAŁALNOŚCIĄ MAKLERSKĄ)

Charakterystyka

BM świadczy usługę wymiany walutowej tylko w związku ze świadczeniem usług maklerskich wymienionych w art. 69 ust. 2 Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

Główne Ryzyka

- ryzyko walutowe – ze względu na to, że wymiana walutowa świadczona jest przez BM jedynie w związku ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń należy wskazać, że w przypadku instrumentów finansowych nabywanych na rynkach zagranicznych lub denominowanych w walutach obcych, istotnym elementem niepewności jest ryzyko kształtowania się kursów walut obcych w stosunku do waluty polskiej, powodujące, że inwestycja w te instrumenty może mieć efekt odmienny od założonego.

Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka zostały zamieszczone w niniejszym Rozdziale Pakietu infor-

macyjnego w części dotyczącej ryzyka związanego z poszczególnymi instrumentami finansowymi.

Koszty i opłaty

Z usługą związane są koszty i opłaty, których wysokość uzależniona jest od liczby i wartości dokonanych transakcji wymian walut oraz wysokości opłat wskazanych w części IV (wymiana walut) *Taryfy prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao* lub stawek opłat i prowizji wynegocjowanych z Klientem.

SPORZĄDZANIE ANALIZ INWESTYCYJNYCH, ANALIZ FINANSOWYCH ORAZ INNYCH REKOMENDACJI O CHARAKTERZE OGÓLNYM DOTYCZĄCYCH TRANSAKcji W ZAKRESIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Charakterystyka

Na podstawie *Umowy świadczenia usługi sporządzania analiz inwestycyjnych przez Biuro Maklerskie Pekao*, BM zobowiązuje się do świadczenia usługi w rozumieniu art. 69 ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, polegającej na sporządzaniu analiz inwestycyjnych w zakresie instrumentów finansowych oraz ich przekazywania Klientowi.

Analizy inwestycyjne rynkowe publikowane w ramach Serwisu Dystrybucyjnego nie są ogólnymi poradami inwestycyjnymi, ani rekomendacjami inwestycyjnymi przekazywanymi w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego.

BM w związku z wydaniem Klientowi analizy inwestycyjnej, nie ustala profilu inwestycyjnego Klienta, w tym nie weryfikuje jego wiedzy i doświadczenia, jego sytuacji finansowej i celów inwestycyjnych ani nie dokonuje oceny adekwatności usługi.

Analizy inwestycyjne wyrażają wiedzę oraz poglądy autorów według stanu na dzień sporządzenia. BM nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji inwestycyjnych podjętych na podstawie analiz inwestycyjnych. Analizy inwestycyjne nie dają jakiegokolwiek gwarancji, że dane strategie czy projekcje cenowe są właściwe dla konkretnego Klienta, a korzystając z nich nie należy rezygnować z przeprowadzenia niezależnej oceny i uwzględnienia innych niż przedstawione czynniki ryzyka.

Główne Ryzyka

- ryzyko wskazania niewłaściwej ceny docelowej rekomendacji, które może prowadzić do osiągnięcia niższych wyników z inwestycji od oczekiwanych,
- ryzyko wskazania niewłaściwego kierunku zmian ceny rekomendowanego instrumentu finansowego, które może prowadzić do osiągnięcia niższych wyników z inwestycji od oczekiwanych, a w szczególności do możliwości poniesienia straty pierwotnie zainwestowanego kapitału,

- ryzyko niewłaściwego terminu ważności rekomendacji, które może prowadzić do osiągnięcia niższych wyników z inwestycji od oczekiwanych, a w szczególności do możliwości poniesienia straty pierwotnie zainwestowanego kapitału,
- ryzyko niewłaściwego doboru instrumentu finansowego, związane z brakiem zapewnienia przez BM, że instrumenty finansowe będące przedmiotem rekomendacji są odpowiednie dla danego inwestora.

Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka zostały zamieszczone w niniejszym Rozdziale Pakietu informacyjnego w części dotyczącej ryzyka związanego z poszczególnymi instrumentami finansowymi.

Koszty i opłaty

Z tytułu przekazywania analiz inwestycyjnych BM pobiera opłaty na zasadach określonych w Regulaminie sporządzania i dystrybucji analiz inwestycyjnych przez Biuro Maklerskie Pekao.

UDOSTĘPNIANIE INFORMACJI RYNKOWYCH ORAZ NARZĘDZI INFORMATYCZNYCH

Charakterystyka

W ramach usługi udostępniania informacji rynkowych BM umożliwia zapoznanie się z bieżącymi informacjami o notowaniach instrumentów finansowych bądź innymi informacjami rynkowymi, za pomocą narzędzi informatycznych.

Główne Ryzyka

- ryzyko niedostosowania oprogramowania lub sprzętu służącego do obsługi narzędzi informatycznych oferowanych przez BM – może skutkować nieprawidłowym funkcjonowaniem narzędzia,
- ryzyko problemów technicznych i sieciowych – może skutkować opóźnieniem lub brakiem dostępu do informacji.

Koszty i opłaty

Z usługą związane są opłaty i koszty, których wysokość uzależniona jest od wyboru pakietu oraz od wartości obrotu na rynku kasowym lub terminowym oraz liczby miesięcy w których zostanie Klientowi udostępniony dany płatny pakiet. Szczegółowe informacje w zakresie opłat i prowizji przedmiotowej usługi zawiera *Taryfa opłat abonamentowych*, która jest wręczana Klientowi podczas zawarcia *Umowy świadczenia usługi abonamentowej*.

USŁUGA DORADZTWA INWESTYCYJNEGO

Charakterystyka

Na podstawie *Umowy świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego przez Biuro Maklerskie Pekao*, BM

zobowiązuje się do świadczenia na rzecz Klienta usługi doradztwa inwestycyjnego w rozumieniu art. 76 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, będącej doradztwem inwestycyjnym zależnym w rozumieniu Dyrektywy MIFID II, z uwagi na możliwość otrzymywania przez BM świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych od podmiotów trzecich, w tym od emitentów lub dostawców instrumentów finansowych, których mogą dotyczyć rekomendacje inwestycyjne.

W ramach świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego, BM opracowuje i wdraża rozwiązania obejmujące:

- 1) określenie grupy docelowej dla instrumentów finansowych objętych usługą doradztwa inwestycyjnego,
- 2) określenie zasad dystrybucji instrumentów finansowych objętych usługą doradztwa inwestycyjnego dla określonej grupy docelowej.

W ramach świadczenia Usługi, Bank może uwzględnić lub wykorzystywać Instrumenty finansowe lub Inne formy lokowania i inwestowania środków nienależące do Grupy docelowej Klienta celem dywersyfikacji ryzyka.

W ramach usługi doradztwa inwestycyjnego BM zobowiązuje się do sporządzania i przekazywania rekomendacji inwestycyjnych, dostosowujących skład portfela aktywów finansowych Klienta, o których BM posiada informacje lub o których posiadaniu Klient poinformował BM, do portfela wzorcowego przypisanego Klientowi na podstawie oceny adekwatności i odpowiedniości. Przedmiotem rekomendacji inwestycyjnej mogą być instrumenty finansowe.

Rekomendacja inwestycyjna skłania Klienta do podjęcia następujących kroków:

- a) zakupu, sprzedaży, subskrypcji, wymiany, wykupu, przechowywania danego instrumentu finansowego bądź udzielenia gwarancji na taki instrument,
- b) skorzystania lub nieskorzystania z praw wynikających z określonego instrumentu finansowego do zakupu, sprzedaży, subskrypcji, wymiany lub wykupu takiego instrumentu.

Ocena adekwatności i odpowiedniości polega na zbadaniu preferencji, potrzeb i podejścia do inwestowania, poziomu wiedzy i doświadczenia, sytuacji finansowej, tolerancji ryzyka inwestycyjnego, celów oraz potrzeb inwestycyjnych Klienta, w efekcie czego Klient zostaje przypisany do określonej grupy docelowej produktu inwestycyjnego, co umożliwia stosowanie wobec niego odpowiedniej strategii dystrybucji produktu inwestycyjnego.

Główne Ryzyka

- ryzyko nieprawidłowego rozpoznania lub interpretacji przez BM preferencji, potrzeb i podejścia do inwestowania, poziomu wiedzy i doświadczenia, sytuacji finansowej, tolerancji ryzyka inwestycyjnego, celów oraz potrzeb inwestycyjnych Klienta;

- ryzyko niewłaściwej deklaracji przez Klienta instrumentów finansowych lub środków pieniężnych posiadanych na rachunkach w innych instytucjach finansowych, które może prowadzić do przekazania przez BM rekomendacji inwestycyjnej nieodpowiadającej sytuacji finansowej Klienta;
- ryzyko nieodpowiednich rekomendacji inwestycyjnych w przypadku wystąpienia istotnej zmiany w zakresie preferencji, potrzeb i podejścia do inwestowania, poziomu wiedzy i doświadczenia, sytuacji finansowej, tolerancji ryzyka inwestycyjnego, celów oraz potrzeb inwestycyjnych Klienta oraz niepoinformowania o niej BM, przekazywane przez BM rekomendacje inwestycyjne mogą nie uwzględniać indywidualnej sytuacji Klienta;
- ryzyko nieosiągnięcia zamierzonego celu inwestycyjnego, wynikające na przykład z niewłaściwej oceny przez BM perspektyw inwestycyjnych instrumentów finansowych będących przedmiotem rekomendacji inwestycyjnej. Ryzyko to może prowadzić do osiągnięcia niższych wyników z inwestycji od oczekiwanych i wiąże się z ryzykiem poniesienia straty części lub całości zainwestowanego kapitału;
- ryzyko dezaktualizacji rekomendacji inwestycyjnej, związane z ograniczoną w czasie aktualnością rekomendacji inwestycyjnych przekazywanych Klientowi.

Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka zostały zamieszczone w niniejszym Rozdziale Pakietu Informacyjnego w części opisującej ryzyka związane z poszczególnymi instrumentami finansowymi.

Koszty i opłaty

Z usługą związaną są koszty i opłaty, których wysokość jest uzależniona od liczby wydanych rekomendacji na życzenie Klienta oraz opłaty za wydanie Rekomendacji inwestycyjnej wskazanej w *Regulaminie świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego przez Biuro Maklerskie Pekao*. Ponadto wraz z Rekomendacją inwestycyjną Klient otrzymuje informacje o potencjalnych kosztach instrumentów finansowych.

WNOSZENIE ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA RACHUNEK LOKATY

Charakterystyka

Świadczenie usługi uzależnione jest od obrotów na rachunku inwestycyjnym lub posiadania przez Klienta wymaganego poziomu aktywów. Informacje o warunkach usługi są Podane do Wiadomości Klienta w sposób określony w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*.

Główne Ryzyka

- ryzyko zmiany oprocentowania – oprocentowanie lokat uzależnione jest od oprocentowania

depozytów na rynku międzybankowym. W przypadku braku popytu na środki na rynku międzybankowym odsetki od środków ulokowanych na lokacie mogą wynieść zero,

- ryzyko przechowywania środków pieniężnych w jednej instytucji. Środki pieniężne Klientów BM nie są objęte ochroną Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- ryzyko związane z ciągłością działania (np. ogłoszenie upadłości, likwidacji) podmiotów, z którymi BM współpracuje w zakresie przechowywania środków pieniężnych Klientów.

Szczegółowe informacje w tym zakresie znajdują się w dokumencie Informacje wstępne w Rozdziale I Informacje o Biurze Maklerskim Pekao w części Zasady Ochrony Aktywów Klientów.

Koszty i opłaty

Klient nie ponosi żadnych kosztów związanych z usługą.

INSTRUMENTY FINANSOWE, TRANSAKCJE I RYNKI

Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka zostały zamieszczone poniżej. Są one także udostępniane przez ich emitentów w prospektach emisyjnych, memorandum informacyjnych oraz warunkach obrotu i emisji. Informacje te przekazywane są również przez specjalistyczne serwisy informacyjne, Komisję Nadzoru Finansowego (www.knf.gov.pl) i Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (www.gpw.pl). Na ww. stronach znajdują się m.in. materiały edukacyjne dla inwestorów.

Informacje zamieszczone w niniejszym dokumencie nie zawierają opisu wszystkich ryzyk.

BM informuje, że przed podjęciem decyzji inwestycyjnej Klient powinien dokładnie zapoznać się z informacjami na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz ryzyk z nimi związanych.

Poza zamieszczonymi niżej opisami charakterystyk, ryzyk i funkcjonowania poszczególnych grup instrumentów finansowych bardziej szczegółowe opisy i wyjaśnienia dotyczące charakterystyk funkcjonowania instrumentów finansowych można znaleźć na stronie internetowej Biura Maklerskiego www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie.

RYZYKA, Z JAKIMI MOŻE WIĄZAĆ SIĘ INWESTOWANIE W INSTRUMENTY FINANSOWE – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu – brak pewności, co do kierunku kształtowania się ceny instrumentu finansowego w przyszłości potencjalnie skutkujący stratą części lub całości zainwestowanego kapitału,

- ryzyko zmienności – kurs rynkowy może podlegać znaczącym wahaniom, powodując istotną fluktuację wartości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego – polega na braku możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu finansowego bez znaczącego wpływu na jego cenę,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu – na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań, wycofania lub wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu na danym rynku. Taka sytuacja w znaczący sposób może wpłynąć na rynkową wycenę instrumentów finansowych,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową rynku – związane z tendencjami zachodzącymi w innych segmentach rynku finansowego (m.in. wahania kursów walutowych, zmiany stóp procentowych, inflacja). W praktyce precyzyjna prognoza wpływu tych ryzyk na kształtowanie się kursu instrumentu finansowego i jego wyeliminowanie nie jest możliwe, co należy brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych,
- ryzyko zarządzania – zachodzi w sytuacji nieprawidłowego zarządzania podmiotem, co ma wpływ na wartość wyemitowanych przez niego instrumentów finansowych,
- ryzyko operacyjne – związane jest z możliwością stosowania przez spółkę nieodpowiednich lub wadliwych systemów, w tym błędów popełnianych przez człowieka, awarii technicznych oraz zdarzeń zewnętrznych mogących mieć wpływ na wynik finansowy, a tym samym na rynkową wycenę wyemitowanych przez nią instrumentów finansowych,
- ryzyko finansowe – spowodowane faktem, że emitent w celu finansowania projektów inwestycyjnych wykorzystuje częściowo kapitał obcy. Niekorzystne działanie efektu dźwigni finansowej występuje wtedy, gdy udział kapitału obcego w kapitale emitenta jest zbyt duży i emitent nie jest w stanie dotrzymać warunków zobowiązań. Ma to wpływ na wycenę wyemitowanych instrumentów finansowych,
- ryzyko przymusowego wykupu – polega na konieczności bezwarunkowego zbycia posiadanych instrumentów finansowych,
- ryzyko walutowe – w przypadku instrumentów finansowych nabywanych na rynkach zagranicznych lub denominowanych w walutach obcych, dodatkowym elementem niepewności jest ryzyko kształtowania się kursów walut obcych w stosunku do waluty polskiej, powodujące, że inwestycja w te instrumenty może mieć efekt odmienny od założonego,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania – związane z odmiennymi uregulowaniami prawnymi i podatkowymi obowiązującymi na rynkach zagranicznych, na których dokonywana jest inwestycja w instrumenty finansowe. W szczególności należy mieć na względzie ryzyka związane ze sposobem przechowywania zagranicznych instrumentów finansowych opisane w Rozdziale I w części Zasady ochrony aktywów Klientów,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta – związane z odmiennymi uregulowaniami prawnymi i podatkowymi obowiązującymi w kraju emitenta instrumentu finansowego,
- w przypadku usługi krótkiej sprzedaży:
 - korzystanie z usługi krótkiej sprzedaży wiąże się z koniecznością wniesienia zabezpieczenia, którego wartość uzależniona jest od wartości zajętej krótkiej pozycji. W związku z codzienną aktualizacją wartości zarówno tego zabezpieczenia jak i wartości zajmowanej krótkiej pozycji, będzie konieczne uzupełnienie zabezpieczenia, jeżeli trend rynkowy będzie niezgodny z oczekiwaniem inwestora,
 - ryzyko konieczności zamknięcia pozycji krótkiej w terminie określonym przez firmę inwestycyjną,
 - ryzyko poniesienia straty przekraczającej wartość inwestycji w przypadku zamknięcia pozycji (odkupu) po cenie wyższej od ceny na otwarciu pozycji,
- w przypadku zawarcia umowy pożyczki papierów wartościowych:
 - ryzyko konieczności zwrotu papierów wartościowych w terminie narzuconym przez pożyczkodawcę (w przypadku złożenia przez pożyczkodawcę żądania zwrotu pożyczonych papierów wartościowych),
 - ryzyko kosztów pożyczki papierów wartościowych i ich zmiany,
 - ryzyka związane z krótką sprzedażą, w przypadku zbycia pożyczonych papierów wartościowych.
- ryzyko kredytowe – związane z niedotrzymaniem przez emitenta warunków emisji.
- ryzyko niewypłacalności emitenta – przysłała sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością, co w skrajnie pesymistycznym scenariuszu może oznaczać upadłość emitenta, a dla inwestora częścią utratą lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłat odsetek lub wykupu – może wystąpić w przypadku pogarszającej się sytuacji finansowej emitenta lub jego niesolidności,
- ryzyko reinwestycji – brak możliwości reinwestowania przychodów odsetkowych według oczekiwanej stopy zwrotu,

- ryzyko indeksu bazowego – wypłata odsetek premiovych jest uzależniona od zachowania indeksu bazowego i sposobu kalkulacji odsetek premiovych,
- ryzyko stopy procentowej – wrażliwość realnej wartości tego instrumentu finansowego na zmiany stóp procentowych. Wraz ze zmiennym poziomem rynkowych stóp procentowych, zmienia się realny dochód inwestora, w odniesieniu do możliwego do osiągnięcia z inwestycji w instrumenty finansowe o takim samym lub mniejszym ryzyku dokonywanych po zmianie poziomu stóp procentowych,
- ryzyko opóźnienia w realizacji należnych wypłat – może wystąpić w przypadku pogarszającej się sytuacji finansowej emitenta lub jego niesolidności,
- ryzyko dźwigni finansowej – do zawarcia transakcji wystarczy ułamek wartości rzeczywistej transakcji pobranej jako zabezpieczenie, co tworzy efekt dźwigni finansowej. W przypadku niekorzystnej zmiany kursu instrumentu finansowego istnieje ryzyko poniesienia przez inwestora straty istotnie przekraczającej wartość pierwotnie zainwestowanej w transakcję kwoty (wniesionego zabezpieczenia).

AKCJE

Charakterystyka

Akcje są instrumentami finansowymi o charakterze udziałowym. Oznacza to, że posiadaczowi akcji jako współwłaścicielowi spółki, przysługują wynikające z tego tytułu określone prawa, które dzieli się na prawa majątkowe i korporacyjne. Pierwsza grupa obejmuje przede wszystkim prawo do dywidendy oraz prawo do odpowiedniej części majątku spółki w przypadku jej likwidacji, zaś do uprawnień korporacyjnych zalicza się m.in. prawo do udziału w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki oraz prawo głosu. Ze względu na fakt, że akcje emitowane są na czas nieokreślony, prawa te nie mają ograniczenia czasowego.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zwiększają, wartość posiadanych przez inwestora akcji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zmniejszają, wartość posiadanych przez inwestora akcji maleje.

Odmienne jest w przypadku krótkiej sprzedaży, czyli sprzedaży akcji, których inwestor nie posiada. W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zmniejszają, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zwiększają, wartość inwestycji maleje. W przypadku zbycia pożyczonych akcji, w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zmniejszają, wartość inwestycji potencjalnie rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zwiększają, wartość inwestycji potencjalnie maleje, jednak osta-

teczny wynik inwestycji zależy od cen po jakich inwestor ostatecznie odkupi akcji w celu ich zwrotu pożyczkodawcy. Im cena odkupu akcji jest niższa od ceny sprzedaży pożyczonych akcji tym wynik z inwestycji jest wyższy, im cena odkupu akcji jest wyższa od ceny sprzedaży pożyczonych akcji tym wynik z inwestycji jest niższy.

Ryzyka

Z inwestowaniem w akcje związane są następujące ryzyka:

- ryzyko przyszłego kształtowania się,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową rynku,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko przymusowego wykupu,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta,
- ryzyka związane z krótką sprzedażą,
- ryzyka związane z zawarciem umów pożyczki papierów wartościowych.

PRAWA DO AKCJI (PDA)

Charakterystyka

PDA to instrumenty finansowe, z których wynika uprawnienie do otrzymania, niemających formy dokumentu, akcji nowej emisji spółki publicznej, powstające z chwilą dokonania przydziału tych akcji i wygasające z chwilą zarejestrowania akcji w depozycie papierów wartościowych albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru przedsiębiorców. Będąc przedmiotem obrotu na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), PDA spełniają swoją podstawową funkcję, jaką jest wypełnienie luki czasowej, istniejącej pomiędzy chwilą przydziału akcji inwestorowi, a chwilą rejestracji przydzielonych akcji w sądzie, co stanowi podstawę do rozpoczęcia obrotu akcjami na giełdzie.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny PDA zwiększają, wartość posiadanych przez inwestora PDA rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny PDA zmniejszają, wartość posiadanych przez inwestora PDA maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w PDA związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.

Z inwestowaniem w PDA związane jest również:

- ryzyko zmienności – zmienność praw do akcji jest podobna do zmienności właściwych akcji z tą różnicą, że w okresie emisji akcji zainteresowanie handlem walorami danej spółki może być podwyższone, co prowadzi do podwyższonej zmienności cen instrumentu finansowego,
- ryzyko niedojścia emisji do skutku – niedojście do skutku emisji akcji może nastąpić z różnych powodów, np. niezgłoszenia przez zarząd emitenta do sądu rejestrowego wniosku o zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego w terminie przewidzianym prawem lub uprawnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji, co może skutkować stratą całości zainwestowanych w PDA środków.

PRAWA POBORU

Charakterystyka

Zgodnie z Kodeksem spółek handlowych, dotychczasowi akcjonariusze spółki mają prawo pierwszeństwa objęcia nowych akcji w stosunku do liczby posiadanych akcji (prawo poboru), z wyjątkiem sytuacji, kiedy działając w interesie spółki walne zgromadzenie pozbawi akcjonariuszy prawa poboru akcji w całości lub w części. Dzięki wykorzystaniu tego instrumentu finansowego, po dokonaniu emisji nowych akcji przez spółkę, akcjonariusze mają możliwość zachowania dotychczasowego udziału w kapitale spółki.

Funkcjonowanie

Generalnie cena prawa poboru notowanego na rynku wtórnym (np. GPW) jest zależna od ceny akcji notowanych na rynku wtórnym, z tytułu posiadania których zostało przyznane prawo poboru. Kiedy ceny akcji zwiększają się, ceny praw poboru najczęściej również rosną, kiedy ceny akcji zmniejszają się, ceny praw poboru najczęściej również zmniejszają się. W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny prawa poboru zwiększają się, wartość posiadanych przez inwestora praw poboru rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny prawa poboru zmniejszają się, wartość posiadanych przez inwestora praw poboru maleje.

Ryzyka

Z prawami poboru związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko niedojścia emisji do skutku,
- ryzyko wygaśnięcia przyznanego prawa poboru, co skutkuje utratą potencjalnych korzyści ze sprzedaży lub wykonania prawa poboru.

Z inwestowaniem w prawa poboru związane jest również:

- ryzyko zmienności – kurs rynkowy może podlegać znaczącym wahaniom, powodując zmienność wartości rynkowej tego typu instrumentów. W przypadku praw poboru zmienność ta jest wyższa od zmienności akcji tej samej spółki,
- ryzyko ceny emisyjnej – cena emisyjna może zostać ustalona po dniu przyznania prawa poboru, co uniemożliwia oszacowanie wartości prawa poboru w dniu jego nabycia,
- ryzyko wygaśnięcia prawa poboru – w przypadku niewykonania prawa poboru w ustalonym terminie, prawo poboru wygasa, co skutkuje stratą całości zainwestowanych w prawa poboru środków.

OBLIGACJE

Charakterystyka

Obligacją jest instrumentem finansowym emitowanym w serii (prawa majątkowe są podzielone na określoną liczbę równych jednostek), w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji (wierzyciela), nazywanego obligatariuszem, i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia, najczęściej pieniężnego. Obligacja ma określony nominal, kupon, termin lub terminy płatności z tytułu naliczonych odsetek oraz termin zapłaty należności głównej (wykupu według wartości nominalnej). Termin wymagalności nominalu zwany jest datą wykupu. Wyjątkiem są obligacje tzw. wieczyste, które nie podlegają wykupowi. Z chwilą wykupu obligacje podlegają umorzeniu. Jeżeli emitent jest w zwłoce z wykonaniem w terminie, w całości lub części, zobowiązań wynikających z obligacji, obligacje podlegają, na żądanie obligatariusza, natychmiastowemu wykupowi w części, w jakiej przewidują świadczenie pieniężne. Obligacja może uprawniać do świadczeń niepieniężnych: w takim przypadku muszą być określone zasady przeliczania wartości świadczenia niepieniężnego na świadczenie pieniężne. Wierzytelności z tytułu wykupu obligacji mogą być zaliczone na poczet ceny nabycia obligacji nowej emisji obligacji. Obligacje mogą być wykupione przez emitenta przed terminem wymagalności, jeżeli zosta-

ło to określone. Szczegółowe informacje na temat danej obligacji zawarte są w warunkach emisji. Za zobowiązania wynikające z obligacji emitent odpowiada całym swoim majątkiem. Roszczenia wynikające z obligacji, w tym roszczenia o świadczenia okresowe, mogą się przedawniać (podlegające prawu polskiemu przedawniają się z upływem 10 lat).

Obligacje emitują: rządy (tzw. obligacje skarbowe), jednostki samorządowe (tzw. obligacje municypalne), przedsiębiorstwa (tzw. obligacje korporacyjne) i inne podmioty do tego uprawnione np. banki centralne, instytucje finansowe. Obligacje skarbowe charakteryzują się bardzo wysoką płynnością i są uznawane za najmniej ryzykowne spośród emitowanych przez podmioty z danego kraju. Obligacje skarbowe poszczególnych krajów różnią się poziomem ryzyka. Obligacje municypalne charakteryzują się mniejszą płynnością oraz większym ryzykiem niż obligacje skarbowe danego kraju. Obligacje korporacyjne charakteryzują się bardzo zróżnicowanym ryzykiem: uznaje się, że jest to grupa obligacji o najwyższym ryzyku spośród emitowanych w danym kraju.

W przypadku polskich obligacji skarbowych, potwierdzają one udzielenie przez nabywcę pożyczki ich emitentowi, czyli Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Ministra Finansów. Skarb Państwa występujący w roli dłużnika jest jednocześnie gwarantem wykupu obligacji od nabywców i wypłacenia należnych odsetek.

W zależności od kraju, w którym obligacje zostały wyemitowane (jurysdykcji), mogą występować istotne różnice w prawach obligatariuszy, konstrukcjach i sposobach zaspokajania wierzytelności głównej i wierzytelności dodatkowych oraz w spektrum podmiotów uprawnionych do emisji.

Ze względu na sposób wyliczania odsetek, obligacje mogą mieć następujące typy kuponu: kupon zerowy (obligacje zerokuponowe, najczęściej emitowane z dyskontem do wartości nominalnej), kupon stało-odsetkowy; kupon zmiennoodsetkowy powiązany z odniesieniem do określonej stopy procentowej (np. WIBOR, LIBOR, EURIBOR), kupon indeksowany wskaźnikiem inflacji.

Obligacje mogą być nominowane w różnych walutach. Obligacje emitowane w innej walucie niż waluta kraju siedziby emitenta nazywane są euroobligacjami. Walutą takiej obligacji może być dowolna waluta, przy czym najczęściej jest to jedna z głównych walut rezerwowych: USD, EUR, JPY, GBP. Obligacje nominowane w innych niż PLN walutach niosą ryzyko walutowe oraz ryzyko podatkowe.

Ze względu na cechy obligacji, dostępność informacji o sytuacji emitenta, z punktu widzenia inwestowania w Polsce, obligacje można podzielić na:

- obligacje proste, za które można uznać polskie obligacje skarbowe, polskie obligacje niepodporządkowane i niezawierające żadnych opcji (np. wcześniejszego wykupu, zamiany, wymiany itp.), które mają prostą arytmetyczną formułę określającą wysokość kuponu,
- obligacje złożone – pozostałe obligacje.

Ze względu na cechy obligacji, można wyróżnić:

- obligacje wieczyste – obligacje niepodlegające wykupowi, uprawniające obligatariusza do otrzymywania odsetek przez czas nieoznaczony. Obligacje wieczyste stają się wymagalne w przypadku: ogłoszenia upadłości albo otwarcia likwidacji emitenta, zwłoki emitenta w wypłacie wynikających z obligacji świadczeń pieniężnych przysługujących obligatariuszom oraz w innych przypadkach określonych w warunkach emisji. Emitent obligacji wieczystych może zastrzec prawo ich wykupu;
- obligacje zamienne – obligacje uprawniające obligatariusza do objęcia akcji wyemitowanych w przyszłości przez emitenta obligacji w zamian za te obligacje;
- obligacje z prawem pierwszeństwa – obligacje uprawniające obligatariusza – oprócz innych świadczeń – do objęcia akcji wyemitowanych w przyszłości przez emitenta obligacji w zamian za te obligacje, przed akcjonariuszami emitenta;
- obligacje partycypacyjne – obligacje, które przysługują obligatariuszom prawo do udziału w zyskach emitenta;
- obligacje przychodowe – obligacje uprawniające obligatariusza do zaspokojenia roszczeń z pierwszeństwem przed innymi wierzycielami emitenta, z całości albo części przychodów lub z całości albo części majątku przedsiębiorstwa, które zostały sfinansowane w całości albo części ze środków uzyskanych z emisji obligacji, lub z całości albo części przychodów z innych przedsięwzięć określonych przez emitenta;
- obligacje zabezpieczone – emitent może ustanowić zabezpieczenie wierzytelności wynikających z obligacji. Za zobowiązania z nich wynikające emitent odpowiada nie tylko całym swoim majątkiem, ale dodatkowo jest ustanowione zabezpieczenie obligacji na wybranych aktywach. Najczęściej zabezpieczeniem jest hipoteka lub zastaw rejestrowy, ale mogą być to również inne rodzaje zabezpieczeń na podstawie umowy z administratorem zabezpieczeń;
- obligacje gwarantowane – obligacje, z których wierzytelności są gwarantowane przez podmiot inny niż emitent, np. instytucję finansową, spółkę powiązaną, akcjonariusza, rząd (w Polsce Skarb Państwa);
- obligacje podporządkowane – (junior bonds) obligacje, najczęściej niezabezpieczone, co do których emitent postanowił w warunkach emisji, że w przypadku upadłości lub likwidacji emitenta wierzytelności wynikające z emitowanych przez niego niezabezpieczonych obligacji będą zaspokojone dopiero po zaspokojeniu wszystkich innych wierzytelności przysługujących wierzycielom wobec tego emitenta, jednak przed wierzytelnościami z akcji emitenta;

- obligacje wymienne – obligacje, które mogą zostać wymienione na akcje zwykłe spółki innej niż emitent. Często obligacje wymienne są emitowane w ramach grup kapitałowych, np. emitentem jest spółka zależna, a obligacje uprawniają do wymiany na akcje spółki-matki. Zdarzają się jednak emisje obligacji wymiennych uprawniających do wymiany na akcje zwykłe kilku spółek, które nie są związane z emitentem;
- obligacje zamienne odwrotne – odwrotne obligacje zamienne – obligacje najczęściej podporządkowane, w których prawo wyboru sposobu zaspokojenia wierzytelności z obligacji przysługuje nie obligatariuszowi, a emitentowi obligacji. W określonych okolicznościach emitent może dokonać konwersji obligacji wraz z innymi wierzytelnościami wynikającymi z obligacji (najczęściej odsetki) na emitowane przez siebie akcje;
- obligacje warunkowo zamienne – (ang. Contingent Convertibles – CoCo) obligacje, najczęściej podporządkowane, podlegające automatycznej konwersji na kapitał własny. W przypadku wystąpienia zdarzenia inicjującego, np. gdy wskaźnik kapitałowy emitenta (najczęściej banku) spada poniżej określonego poziomu, mogą podlegać automatycznej konwersji na akcje emitenta. Obligacje warunkowo zamienne mogą również zawierać opcję zmniejszenia nominalu (bez wynagrodzenia) zamiast konwersji na akcje lub obie możliwości występują jednocześnie. Obligacje warunkowo zamienne mogą również zawierać opcję odroczenia albo zawieszenia płatności odsetek w zależności od decyzji emitenta lub od wystąpienia określonych okoliczności.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny obligacji zwiększają, wartość posiadanych przez inwestora obligacji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny obligacji zmniejszają, wartość posiadanych przez inwestora obligacji maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w obligacje związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe.

Z inwestowaniem w obligacje związane jest również:

- ryzyko stopy procentowej – wrażliwość ceny rynkowej obligacji na zmiany stóp procentowych. Wzrost stóp procentowych powoduje spadek cen obligacji o stałym oprocentowaniu i obligacji dyskontowych. Ponadto ze zmiennym poziomem rynkowych stóp procentowych, zmienia się realny dochód inwestora, w odniesieniu do możliwości do osiągnięcia z instrumentów o takim samym ryzyku (innych obligacji, ale kupowanych po zmianie poziomu stóp procentowych),
- ryzyko zmienności – czynniki wpływające na zmiany cen obligacji emitenta z reguły są podobne do czynników wpływających na zmianę akcji, z tą różnicą, że przeważnie obligatariusze mają pierwszeństwo w dochodzeniu prawa do majątku spółki, co przekłada się na mniejszą zmienność obligacji niż akcji wybranej spółki,
- ryzyko kredytowe,
- ryzyko niewypłacalności emitenta,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłat odsetek lub wykupu,
- ryzyko reinwestycji,
- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta – występuje w przypadku obligacji z opcją przedterminowego wykupu przez emitenta i oznacza, że nie da się z całą pewnością przewidzieć, jakie przepływy gotówkowe wystąpią w okresie do wykupu. Istnieje bowiem ryzyko, że w przypadku spadku rynkowych stóp procentowych emitent wykona opcję wcześniejszego wykupu narażając inwestora na ryzyko reinwestycji otrzymanego dochodu po niższych stopach.

HIPOTECZNE LISTY ZASTAWNE

Charakterystyka

Hipoteczny list zastawny jest instrumentem finansowym, którego podstawę emisji stanowią wierzytelności banku hipotecznego zabezpieczone hipotekami. Najczęściej hipoteczny list zastawny jest emitowany w serii (prawa majątkowe są podzielone na określoną liczbę równych jednostek). Hipoteczne listy zastawne w Polsce emitują banki hipoteczne. W hipotecznym liście zastawnym bank hipoteczny zobowiązuje się wobec posiadacza listu do spełnienia określonych świadczeń pieniężnych. Świadczenia pieniężne polegają na wypłacie odsetek i wykupie hipotecznych listów zastawnych w sposób i w terminach określonych w warunkach emisji. Hipoteczny list zastawny jest instrumentem finansowym bardzo zbliżonym do obligacji. Różnice polegają między innymi na tym, że w Polsce roszczenia z listu nie przedawniają się z upływem 10 lat, a posiadaczowi listu nie przysługuje prawo wcześniejszego przedstawienia go do wykupu, nawet jeżeli emitent jest w zwole z wykonaniem w terminie, w całości lub części, zobowiązań wynikających z listu. W przypadku gdy termin wykupu listu zastawnego jest dłuższy niż

5 lat od dnia emisji, bank hipoteczny, w pewnych okolicznościach, może dokonać umorzenia listów zastawnych przed terminem wykupu, jednak nie wcześniej niż po upływie 5 lat od dnia emisji, o ile w warunkach emisji wyraźnie zastrzeżono taką możliwość.

W zależności od kraju, w którym hipoteczne listy zastawne zostały wyemitowane (jurysdykcji), mogą występować istotne różnice w prawach posiadacza listu, konstrukcjach i sposobach zaspokajania wiarytelności głównej i wiarytelności dodatkowych oraz w spektrum podmiotów uprawnionych do emisji.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny hipotecznych listów zastawnych zwiększają, wartość posiadanych przez inwestora hipotecznych listów zastawnych rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny hipotecznych listów zastawnych zmniejszają, wartość posiadanych przez inwestora hipotecznych listów zastawnych maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w hipoteczne listy zastawne związane jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do obligacji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko kredytowe,
- ryzyko niewypłacalności emitenta,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłat odsetek lub wykupu,
- ryzyko reinwestycji,
- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta.

BANKOWE PAPIERY WARTOŚCIOWE

Charakterystyka

Bankowe papiery wartościowe to instrumenty finansowe emitowane przez banki zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Bankowe papiery wartościowe mają wartość nominalną. Bank emitujący bankowe papiery wartościowe określa oprocentowanie oraz zobowiązuje się do wypłaty właści-

celowi określonych kwot w określonych terminach. Wysokość wypłat może być uzależniona od określonego wskaźnika rynkowego nazywanego indeksem bazowym (np. kursu akcji lub koszyka akcji, wartości indeksów giełdowych, kursów walut, cen surowców) i jest kalkulowana według ściśle określonego wzoru. Bankowe papiery wartościowe nie są objęte systemem gwarantowania depozytów. Nabywając bankowe papiery wartościowe inwestor nie nabywa praw majątkowych do powiązanych instrumentów bazowych, których ceny służą do wyliczenia wysokości wypłat (np. akcji, koszyka akcji, portfeli indeksów giełdowych, walut, surowców, itp.). Nabywający bankowe papiery wartościowe ma możliwość otrzymania wypłat przewyższających ich wartość nominalną, wraz z odsetkami premiovymi w przypadku realizacji korzystnego scenariusza przez instrument bazowy, czyli może otrzymać premię wynikającą ze zmian instrumentu bazowego i sposobu kalkulacji wysokości wypłat odsetek premiovych. Na koniec okresu inwestycji posiadacz bankowego papieru wartościowego otrzymuje zwrot całości zainwestowanego kapitału, należne odsetki podstawowe, oraz ewentualnie odsetki premiove, jeżeli zaszyły warunki do ich wypłaty. Gwarancja pełnej ochrony kapitału zwykle nie dotyczy sytuacji, w której inwestor rezygnuje z inwestycji przed terminem wykupu, o ile bank dopuścił możliwość żądania wcześniejszego wykupu.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy spełnią się warunki wypłaty odsetek premiovych posiadacz bankowego papieru wartościowego otrzymuje zwrot całości zainwestowanego kapitału, odsetki podstawowe, oraz odsetki premiove, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy nie spełnią się warunki wypłaty odsetek premiovych posiadacz bankowego papieru wartościowego otrzymuje jedynie zwrot całości zainwestowanego kapitału i odsetki podstawowe.

Ryzyka

Z inwestowaniem w bankowe papiery wartościowe związane są ryzyka:

- ryzyko indeksu bazowego,
- ryzyko przyszłego kształtowania się wartości indeksu bazowego.

Z inwestowaniem w bankowe papiery wartościowe związane jest również:

- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne – związane z uregulowaniami prawnymi dotyczącymi: notowań, wyceny, publikacji indeksu bazowego,
- ryzyko finansowe – spowodowane faktem, że emitujący instrumenty finansowe bank w prowadzonej działalności wykorzystuje w znacznym stopniu kapitał obcy (depozyty, emisja długu). Niekorzystne działanie efektu dźwigni finansowej

skutkuje istotnym pogorszeniem sytuacji emitenta w przypadku nawet umiarkowanego pogorszenia się warunków działania emitenta. W efekcie emitent może nie być w stanie dotrzymać warunków emisji,

- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko kredytowe,
- ryzyko niewypłacalności emitenta,
- ryzyko opóźnienia w realizacji należnych wypłat,
- ryzyko płynności – bankowe papiery wartościowe mogą nie być przedmiotem obrotu na rynku wtórnym, a wcześniejszy wykup przez emitenta może nie być możliwy. Oznacza to, że inwestor może mieć bardzo ograniczoną możliwość odzyskania zainwestowanych środków przed terminem zapadalności instrumentu finansowego określonego w warunkach emisji.

KONTRAKTY TERMINOWE

Charakterystyka

Kontrakt terminowy jest instrumentem finansowym, zobowiązującym obydwie strony do zawarcia w przyszłości transakcji na warunkach określonych w kontrakcie. Wystawiający kontrakt terminowy zajmuje krótką pozycję (sprzedaje kontrakt) i zobowiązuje się do dostarczenia przedmiotu kontraktu terminowego w dniu wygaśnięcia kontraktu terminowego. Nabywca kontraktu terminowego zajmuje natomiast pozycję długą, zobowiązując się przy tym do zapłacenia ustalonej ceny, po dostarczeniu przedmiotu kontraktu terminowego. W praktyce, większość kontraktów terminowych znajdujących się w obrocie rozliczana jest pieniężnie, czyli bez fizycznej dostawy instrumentu bazowego. Obrót kontraktami terminowymi dokonywany jest w tzw. seriach, a ostatnim dniem obrotu każdą serią jest określony dzień podawany w warunkach obrotu. Kurs kontraktu terminowego podawany jest w punktach (np. w przypadku kontraktów terminowych na indeksy), w walucie (np. w przypadku kontraktów terminowych na akcje i waluty), w punktach procentowych (np. w przypadku kontraktów na obligacje oraz stopę WIBOR), a cenę ustala się mnożąc kurs przez mnożnik określony w warunkach obrotu, którego wartość różni się w zależności od tego, na jaki instrument bazowy kontrakt terminowy opiewa.

Z zajęciem pozycji (kupnem lub sprzedażą kontraktu terminowego) wiąże się konieczność wniesienia zabezpieczenia wstępnego oraz utrzymywania zabezpieczenia właściwego, którego wysokość ustala BM w oparciu o parametry ryzyka inwestycyjnego określone przez właściwą izbę rozliczeniową. Zabezpieczenie stanowi część wartości transakcji, co umożliwi zajęcie pozycji przy zaangażowaniu relatywnie małej kwoty (dźwignia finansowa).

Funkcjonowanie

Kurs kontraktu terminowego jest zależny od ceny lub wartości instrumentu bazowego. Generalnie, kiedy cena lub wartość instrumentu bazowego rośnie, kurs

kontraktu terminowego rośnie, natomiast kiedy cena lub wartość instrumentu bazowego zmniejsza się, kurs kontraktu terminowego również zmniejsza się. W przypadku posiadacza pozycji długiej, w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs kontraktu terminowego rośnie, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs kontraktu terminowego zmniejsza się, wartość inwestycji maleje. Odmiennie jest w przypadku posiadacza pozycji krótkiej: w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs kontraktu terminowego zmniejsza się, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs kontraktu terminowego rośnie, wartość inwestycji maleje. Należy mieć na uwadze, że ze względu na efekt dźwigni finansowej, zmiany ceny lub wartości instrumentu bazowego i kursu kontraktów nie są związane zależnością prostą, lecz są zwielokrotniane.

Ryzyka

Z inwestowaniem w kontrakty terminowe związane jest częściowo ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu.

Z inwestowaniem w kontrakty terminowe związane jest również:

- ryzyko zmienności – zmienność instrumentów pochodnych, w tym kontraktów terminowych, może być zdecydowanie wyższa niż zmienność instrumentu bazowego,
- ryzyko instrumentu bazowego – wynika z ryzyk dotyczących instrumentu finansowego, którego kwotowania stanowią podstawę wyceny lub rozliczenia kontraktu terminowego,
- ryzyko bazy – oznacza, że cena instrumentu pochodnego może odbiegać od wartości teoretycznej wynikającej z wyceny instrumentu bazowego,
- ryzyko dywidendy – w przypadku instrumentu finansowego opartego o notowania akcji lub indeksów cenowych płatności dywidendowe komponentów indeksu wpływają ujemnie na wycenę instrumentu bazowego, a w konsekwencji kontraktu terminowego na dany indeks. W przypadku zmiany oczekiwań względem płatności dywidendy, kurs kontraktu terminowego może ulec istotnej zmianie,
- ryzyko dźwigni finansowej,
- ryzyko rolowania, czyli konieczność zajęcia takiej samej pozycji na kolejnej serii kontraktu takiego samego rodzaju jak posiadany w związku z bliskim terminem wygaśnięcia posiadanego kontraktu terminowego. Jeżeli horyzont inwestycyjny, cel inwestycyjny lub powiązanie otwartej pozycji kontraktowej z innymi inwestycjami Klienta wymaga posiadania pozycji dłuższej niż do

momentu wygaśnięcia (i rozliczenia posiadanego aktualnie kontraktu terminowego) zachodzi konieczność zajęcia takiej samej pozycji na kolejnej serii kontraktu terminowego, który wygasa później. W efekcie może nastąpić konieczność zajęcia pozycji po cenie mniej korzystnej niż cena rozliczenia, lub cena rynkowa kontraktu terminowego, który ma wygasnąć, co zwiększałoby koszt nabycia i utrzymywania danej pozycji,

- ryzyko niezpełnienia lub nieterminowego uzupełnienia zabezpieczenia do poziomu wymaganego przez BM – wiąże się w konsekwencji z zamknięciem pozycji w trybie interwencji BM oraz – w przypadku zrealizowania straty – z pobraniem dodatkowych środków na jej pokrycie,
- w przypadku usługi *intraday* – dodatkowo występuje ryzyko konieczności zamknięcia pozycji w dniu jej otwarcia, co może nastąpić w niesprzyjających warunkach rynkowych.

OPCJE

Charakterystyka

Opcje to pochodne instrumenty finansowe, których wartość zależy od instrumentów bazowych, skutkujące prawem dla posiadacza opcji do zakupu (opcja kupna) lub sprzedaży (opcja sprzedaży) określonego instrumentu bazowego po ustalonej cenie w dniu wykonania opcji. Drugą stroną transakcji (sprzedającym) jest tzw. wystawca opcji. Wystawca opcji kupna ma obowiązek sprzedać, a wystawca opcji sprzedaży ma obowiązek kupić określony instrument bazowy, po określonej cenie, w określonym czasie. Z jednej strony jest zatem prawo, a z drugiej – zobowiązanie; różne są zatem profile zysku i ryzyka wystawcy oraz posiadacza opcji. Innymi słowy: opcje charakteryzują się niesymetrycznością profili zysku i ryzyka. Dokonując transakcji na opcjach inwestor nie przenosi praw majątkowych do instrumentów bazowych. Kupno opcji, której instrumentem bazowym jest inny instrument finansowy (np. akcje lub waluta), nie jest równoważny zawarciu analogicznej transakcji, której przedmiotem byłby ten instrument bazowy (np. kupno akcji).

Wystawienie opcji wiąże się z koniecznością wniesienia zabezpieczenia, którego wysokość określa właściwa izba rozliczeniowa. Z kolei kupno opcji wymaga konieczności zapłacenia premii sprzedającemu. W przypadku opcji notowanych na GPW, premia stanowi równowartość kursu transakcyjnego przemnożonego przez mnożnik określony w warunkach obrotu. Wartość mnożnika różni się w zależności od typu instrumentu bazowego.

Wartość opcji nie zależy jedynie od wartości instrumentu bazowego, ale także od takich czynników jak:

- kurs wykonania,
- termin do wygaśnięcia,
- wysokość stopy procentowej dla aktywów uznawanych za pozbawione ryzyka,

- wysokość dywidendy (o ile jest wypłacana) z instrumentu bazowego,
- zmienność instrumentu bazowego.

Inwestor wystawiający opcję narażony jest na utratę kwoty przewyższającej wartość depozytu w przypadku niekorzystnej zmiany ceny opcji.

Funkcjonowanie

Cena opcji jest zależna od ceny lub wartości instrumentu bazowego, ale również od czynników wymienionych wyżej. Wzrost ceny / wartości instrumentu bazowego generalnie wpływa pozytywnie na cenę opcji kupna i negatywnie na cenę opcji sprzedaży. Spadek ceny / wartości instrumentu bazowego generalnie wpływa pozytywnie na cenę opcji sprzedaży i negatywnie na cenę opcji kupna. W przypadku posiadacza opcji, w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy cena opcji rośnie, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy cena opcji zmniejsza się, wartość inwestycji maleje. Odmienne jest w przypadku wystawcy opcji: w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy cena opcji maleje, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy cena opcji rośnie, wartość inwestycji maleje. Należy mieć na uwadze, że ze względu na konstrukcję opcji zmiany ceny lub wartości instrumentu bazowego i cen opcji nie są związane zależnością prostą, są uwarunkowane typem opcji (kupna, sprzedaży) oraz pozostałymi opisanymi wyżej czynnikami.

Ryzyka

Z inwestowaniem w opcje związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko dźwigni finansowej,
- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko dywidendy,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko niezpełnienia lub nieterminowego uzupełnienia zabezpieczenia do poziomu wymaganego przez BM.

Z inwestowaniem w opcje związane jest również:

- ryzyko instrumentu bazowego – wynika z ryzyk dotyczących instrumentu finansowego, którego kwotowania stanowią podstawę wyceny lub rozliczenia opcji,
- ryzyko zmienności – zmienność instrumentów pochodnych, w tym opcji, może być zdecydowanie wyższa niż zmienność instrumentu bazowego,
- ryzyko nieograniczonej straty – w przypadku wystawienia opcji występuje zagrożenie, że strata może być nieograniczona,
- ryzyko upływu czasu – cena opcji jest uzależniona od czasu, jaki pozostał do wygaśnięcia

opcji. Zbliżanie się terminu wygaśnięcia opcji może powodować spadek wartości opcji nawet przy niezmiennym poziomie ceny instrumentu bazowego. Upływ czasu działa więc na niekorzyść nabywców opcji kupna i nabywców opcji sprzedaży.

WARRANTY

Charakterystyka

Warrant jest to instrument finansowy dający uprawnienie do objęcia akcji spółki, które zostaną wyemitowane w przyszłości. Wyróżnia się warianty subskrypcyjne i warianty opcyjne.

Warrant subskrypcyjny to instrument finansowy uprawniający posiadacza do objęcia akcji nowej emisji spółki w określonym terminie po ustalonej cenie. Pod względem konstrukcji warrant subskrypcyjny przypomina prawo poboru: różnica polega na tym, że prawo poboru pierwotnie przysługuje wyłącznie osobom już posiadającym akcje spółki, natomiast warrant może zostać objęty przez dowolny podmiot. Spółka w celu podwyższenia kapitału może wyemitować warianty subskrypcyjne, które uprawniają ich nabywcę do zapisu lub objęcia akcji tej spółki. Stroną zajmującą pozycję krótką jest tu zawsze spółka, która zapewnia wykonanie warrantu. Warianty subskrypcyjne mogą być emitowane również bezpłatnie np. jako element premiowy wynagradzania członków organów lub pracowników spółki. Podstawowe pojęcia definiujące warianty subskrypcyjne określa uchwała Walnego Zgromadzenia dotycząca emisji warrantów. Mechanizm dźwigni finansowej wbudowany w konstrukcję warrantu nie powoduje podwyższonego ryzyka dla nabywcy warrantu. Maksymalna strata z tytułu nabycia warrantu jest równa kwocie przeznaczanej na nabycie warrantów. Warianty subskrypcyjne należą do grupy instrumentów o dużej zmienności notowań i ograniczonej płynności.

Warrant opcyjny to instrument finansowy, który zobowiązuje emitenta do wypłacenia właścicielowi warrantu kwoty rozliczenia lub sprzedaży instrumentu bazowego po ustalonej cenie. W przeciwieństwie do warrantów subskrypcyjnych, które mogą być emitowane przez podmioty wyłącznie na własne akcje przyszłej emisji, warianty opcyjne mogą być emitowane przez instytucje finansowe (np. banki, domy maklerskie) na akcje innych spółek znajdujących się już w obrocie. Cena warrantu zależy od ceny bieżącej i ceny emisyjnej instrumentu bazowego, na który został on wyemitowany. W terminie wykonania następuje rozliczenie pieniężne, które stanowi różnicę pomiędzy ceną rynkową akcji będącej instrumentem bazowym kontraktu a ceną wykonania warrantu. Wyróżnia się dwa rodzaje warrantów: warrant kupna i warrant sprzedaży. Warrant kupna daje prawo jego nabywcy do rozliczenia pieniężnego w przypadku, gdy cena instrumentu bazowego w dniu wygaśnięcia będzie wyższa od ceny wykonania warrantu. W przeciwnym wypadku warrant wygasa, a emitent zachowuje wpłaconą przez inwestora premię. Warrant sprzedaży daje prawo nabywcy do odpowiedniego rozliczenia pieniężnego w przypadku,

gdy cena wykonania warrantu jest wyższa od ceny instrumentu bazowego w dniu wygaśnięcia. Wyróżnia się warianty typu europejskiego, które umożliwiają realizację prawa inwestora w określonym z góry momencie czasu, oraz typu amerykańskiego, które umożliwiają realizację prawa inwestora w całym okresie życia instrumentu. Mechanizm dźwigni finansowej wbudowany w konstrukcję warrantu nie powoduje podwyższonego ryzyka dla nabywcy warrantu. Maksymalna strata z tytułu nabycia warrantu jest równa kwocie przeznaczanej na zakup warrantów. Posiadanie warrantu kupna w przypadku rozliczenia tytułu dostawę powoduje dodatkowe zobowiązanie z tytułu nabycia instrumentu bazowego. Warianty opcyjne należą do grupy instrumentów o dużej zmienności notowań i ograniczonej płynności.

Funkcjonowanie

Cena warrantu subskrypcyjnego i opcyjnego kupna notowanego na rynku wtórnym (np. GPW) jest zależna od cen akcji emitenta, którego warianty dotyczą. Kiedy ceny akcji rosną, ceny tych warrantów najczęściej również rosną, kiedy ceny akcji zniżkują, ceny warrantów najczęściej również zniżkują. Odmiennie jest w przypadku warrantu opcyjnego sprzedaży: kiedy ceny akcji rosną, ceny tych warrantów najczęściej spadają, natomiast kiedy ceny akcji zniżkują, ceny warrantów najczęściej rosną. W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny warrantów zwiększają, wartość posiadanych przez inwestora warrantów rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny warrantów zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora warrantów maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w warianty związane są ryzyka opisane wcześniej w odniesieniu do opcji z perspektywy Klienta zajmującego pozycję długą, również w zakresie zmienności:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko dywidendy,
- ryzyko walutowe.

Z inwestowaniem w warianty związane jest również:

- ryzyko zmienności cen rynkowych akcji spółki, na akcje której został wyemitowany warrant, ryzyko zmienność zwiększa się, jeżeli warrant opiewa na więcej niż jedną akcję i zmniejsza się jeżeli opiewa na ułamkową liczbę akcji (do nabycia jednej akcji wymagane jest kilka warrantów),
- ryzyko ceny wykonania – gdy w terminie wykonania warrantu cena wykonania warrantu kupna może być wyższa od ceny instrumentu bazowego lub cena wykonania warrantu sprzedaży może być niższa od ceny wykonania warrantu,
- ryzyko ceny emisyjnej akcji – gdy w terminie wykonania warrantu cena emisyjna jest wyższa od ceny akcji na rynku,

- ryzyko dodatkowych zobowiązań – nabycie warrantu wiąże się z dodatkowym zobowiązaniem wniesienia zapłaty za obejmowane akcje w przypadku, gdy inwestor podejmie decyzję o wykonaniu warrantu.

JEDNOSTKI INDEKSOWE

Charakterystyka

Jednostki indeksowe to instrumenty finansowe, których cena odzwierciedla zmiany wartości danego indeksu. Jednostki indeksowe pozwalają na inwestycję równoważną nabyciu lub zbyciu wszystkich komponentów danego indeksu bez konieczności nabycia lub zbycia poszczególnych akcji wchodzących w jego skład.

Jednostki indeksowe w swojej konstrukcji są zbliżone do kontraktów terminowych na indeksy. Do podstawowych różnic pomiędzy powyższymi wymienionymi instrumentami finansowymi można zaliczyć:

- niższy mnożnik stosowany w jednostkach indeksowych od mnożnika stosowanego w kontraktach terminowych na indeksy,
- strona zajmująca pozycję długą musi opłacić całą wartość jednostki, a nie jedynie wnieść zabezpieczenie,
- termin wykonania jednostek indeksowych jest zdecydowanie dłuższy od terminu wykonania kontraktów terminowych (nawet kilkanaście lat, zamiast np. kilku miesięcy),
- strona zajmująca pozycję długą ma prawo wyboru formy zamknięcia pozycji przed datą wygaśnięcia: sprzedaż jednostki indeksowej bądź jej wykonanie,
- strona zajmująca pozycję krótką może zostać wylosowana do wykonania jednostki indeksowej.

Funkcjonowanie

Kurs jednostki indeksowej jest zależny od wartości indeksu bazowego. Wzrost wartości indeksu bazowego powoduje wzrost ceny jednostki indeksowej. Spadek wartości indeksu bazowego powoduje spadek ceny jednostki indeksowej. W przypadku posiadacza jednostki indeksowej, w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs jednostki indeksowej rośnie, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs jednostki indeksowej zmniejsza się, wartość inwestycji maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w jednostki indeksowe związane są wszystkie ryzyka odnoszące się do kontraktów terminowych.

Z inwestowaniem w jednostki indeksowe związane jest również:

- ryzyko zmienności – zmienność jednostek indeksowych jest bardzo zbliżona do zmienności instrumentu bazowego,

- ryzyko przymusowego wykonania – strona zajmująca pozycję krótką może zostać wylosowana do wykonania jednostki indeksowej w niesprzyjającym dla niej momencie,
- ryzyko ceny rozliczeniowej – strona zajmująca pozycję długą, chcąc wykonać posiadaną jednostkę indeksową, musi złożyć deklarację wykonania po nieznanym sobie cenie rozliczeniowej (kurs rozliczeniowy ustalany następnego dnia).

ETP – EXCHANGE TRADED PRODUCTS (ETF, ETN, ETC)

Charakterystyka

Exchange Traded Products (ETP) są to instrumenty finansowe, będące przedmiotem obrotu zorganizowanego, których cena co do zasady powiązana jest z wartością bazowego instrumentu finansowego. Instrumentem bazowym mogą być między innymi:

- indeksy,
- surowce,
- produkty rolne,
- metale,
- portfele akcji,
- waluty,
- instrumenty dłużne,
- stopy procentowe.

Ze względu na charakter ETP wyróżniamy dwie główne grupy:

- ETF – Exchange Traded Funds: tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, które notowane są na rynku wtórnym, często na rynku regulowanym.
- ETN – Exchange Traded Notes (nazywane również produktami strukturyzowanymi): to instrumenty finansowe, które są niezabezpieczonym zobowiązaniem dłużnym emitenta, często banku, które notowane są na rynku wtórnym, często regulowanym.

Wyróżnia się również odmianę instrumentów ETN w postaci ETC – Exchange Traded Commodity (pol. surowce, towary, metale) lub Exchange Traded Currency (pol. waluty). ETC mogą budować portfel poprzez fizyczny zakup aktywów, instrumentów finansowych bazowych, jak też obsługiwać się kontraktami terminowymi, opcjami, lub ogólnie instrumentami pochodnymi.

ETF – Exchange Traded Funds

ETF mogą opierać się na wszystkich wskazanych powyżej instrumentach bazowych. Ze względu na szczególne ryzyka z nimi związane, wyróżnić należy:

- instrumenty oparte o indeksy – w tym przypadku istotną rolę pełni ryzyko niedopasowania stóp zwrotu, ryzyko informacyjne oraz ryzyko koncentracji (w przypadku wąskich segmentów rynku),

- instrumenty lewarowane – w tym przypadku zmiany ceny ETF są wielokrotnością zmiany ceny instrumentu bazowego, a zatem istotną rolę pełni ryzyko wbudowanej dźwigni finansowej,
- instrumenty odwrotne – instrumenty te pozwalają inwestorowi na zarabianie na spadkach ceny instrumentu bazowego,
- instrumenty powiązane ze zmiennością instrumentów bazowych – w tym przypadku należy zwrócić uwagę na ryzyko polityki inwestycyjnej, ryzyko niedopasowania stóp zwrotu, oraz ryzyko zmienności,
- Instrumenty spełniające kryteria ustanowione w regulacjach UE z zakresu UCITS („Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe”). Z regulacji tych wynika wymagany stopień dywersyfikacji instrumentów w portfelu funduszu, ograniczenia dotyczące wykorzystywania instrumentów pochodnych, konieczność przechowywania papierów wartościowych przez niezależnego powiernika oraz publikacji wymaganych dokumentów takich jak prospekt, kluczowe informacje dla inwestorów oraz roczne i półroczne sprawozdania z działalności. Fundusze spełniające kryteria UCITS są zatem mniej ryzykowne niż fundusze ich nie spełniające.

Funkcjonowanie

Ze względu na praktycznie nieograniczony zbiór możliwych konstrukcji ETF, nie jest możliwe ogólne opisanie funkcjonowania tego typu instrumentów. Klient, każdorazowo przed podjęciem decyzji inwestycyjnych dotyczących danego ETF, powinien zapoznać się z funkcjonowaniem ETF opisanym w prospekcie emisyjnym, kluczowych informacjach dla inwestorów lub równoważnym dokumencie udostępnianym przez emitenta lub organizatora rynku, na którym są notowane tytuły uczestnictwa ETF.

ETN – Exchange Traded Notes

W przypadku instrumentów typu ETN kluczową rolę pełni ryzyko emitenta oraz ryzyko braku zabezpieczenia. Ponadto, ryzyko płynności dla instrumentów ETN jest wyższe niż dla instrumentów ETF. Biorąc pod uwagę fakt, że emitent ma wyłączną kontrolę nad emisjami i umorzeniami, znaczące jest również ryzyko zawieszenia emisji ETP przez emitenta, ryzyko zawieszenia obliczeń wartości aktywów netto przez emitenta oraz ryzyko rozwiązania ETP przez emitenta. W przypadku instrumentów lewarowanych oraz odwrotnych należy wziąć pod uwagę ryzyko okresu inwestycji.

Instrumenty typu ETN nie spełniają kryteriów UCITS, jednak mogą być przedmiotem inwestycji przez podmioty spełniające kryteria UCITS.

Wśród instrumentów typu ETN wyróżnić można:

- certyfikaty indeksowe (trackery),
- certyfikaty bonusowe,
- certyfikaty dyskontowe,

- certyfikaty faktor,
- certyfikaty turbo typu knock-out,
- certyfikaty odwrotnie zamienne.

ETN to instrumenty finansowe emitowane przez firmy inwestycyjne i banki. ETN mają wartość nominalną. ETN określa warunki emisji oraz zobowiązuje się do wypłaty określonych kwot w określonych terminach właścicielowi. Wysokość wypłat jest uzależniona od określonego wskaźnika rynkowego nazywanego indeksem bazowym (np. kursu akcji lub koszyka akcji, wartości indeksów giełdowych, kursów walut, cen surowców) i jest kalkulowana według ściśle określonego wzoru. Nabywając ETN inwestor nie nabywa praw majątkowych do powiązanych instrumentów bazowych, których ceny służą do wyliczenia wysokości wypłat (np. akcji, koszyka akcji, portfeli indeksów giełdowych, walut, surowców, itp.). Nabywający ETN ma możliwość otrzymania wypłat przewyższających wartość inwestycji w przypadku realizacji korzystnego scenariusza przez instrument bazowy, czyli może otrzymać premię wynikającą ze zmian dotyczących instrumentu bazowego i sposobu kalkulacji wysokości wypłat. Istnieje jednak ryzyko, w przypadku realizacji niekorzystnego scenariusza przez instrument bazowy, otrzymania jedynie zwrotu zainwestowanych środków, straty części lub całości zainwestowanych środków, lub straty przewyższającej wartość zainwestowanych środków. Najważniejszymi elementami determinującymi wynik z inwestycji jest formuła kalkulacji wypłaty i zachowanie indeksu bazowego. Do najistotniejszych warunków w formule kalkulacji wypłat należą: pełna ochrona kapitału lub jej brak, odsetki gwarantowane lub ich brak, indeks bazowy, współczynnik partycypacji (dodatni lub ujemny), maksymalna wysokość odsetek premiovych, poziomy barrier, częstotliwość naliczania kuponu, formuły autocall lub jej brak oraz odwrotną zamiennność lub jej brak.

- ETN z pełną ochroną zainwestowanego kapitału gwarantują wypłaty równe wartości nominalnej niezależnie od zachowania indeksu bazowego na koniec zdefiniowanego przez emitenta okresu inwestycji. Gwarancja pełnej ochrony kapitału zwykle nie dotyczy sytuacji, w której inwestor rezygnuje z inwestycji przed terminem wykupu, o ile emitent dopuścił możliwość żądania wcześniejszego wykupu.
- ETN bez gwarancji pełnej ochrony kapitału zapewniają wypłaty równe jedynie części wartości nominalnej instrumentu, na koniec okresu inwestycji. W przypadku zrealizowania niekorzystnego scenariusza zachowania instrumentu bazowego inwestor otrzyma wypłatę poniżej wartości nominalnej ETN, możliwy jest przypadek braku w ogóle wypłaty, lub powstanie nawet zobowiązania netto właściciela ETN wobec emitenta. Taki scenariusz oznacza utratę części, całości zainwestowanego kapitału, lub nawet straty przewyższającej wartość zainwestowanych środków. Zakończenie inwestycji przed planowanym terminem również może oznaczać

utrata części lub całości zainwestowanego kapitału.

- współczynnik partycypacji informuje, w jakiej części zmiany ceny instrumentu bazowego uczestniczy inwestor. Współczynnik partycypacji określony jest w momencie emisji instrumentu. Im wyższy (w ujęciu bezwzględny) jest współczynnik partycypacji instrumentu, tym wyższy jest potencjalny zysk inwestora.
- emitent może określić maksymalną wysokość odsetek premiovych. Wyznacza ona maksymalną stopę zwrotu, jaką inwestor może uzyskać w przypadku realizacji pozytywnego scenariusza rynkowego.
- poziomy bariery są to poziomy cen instrumentu bazowego, przy przekroczeniu których zmienia się formuła wypłaty odsetek premiovych. ETN mogą mieć jeden lub więcej poziomów bariery. Po dotknięciu lub przekroczeniu bariery mogą wystąpić następujące zdarzenia: kupon może być wypłacony w całości, inwestor może partycypować w stopach zwrotu instrumentu bazowego, lub też kupon może nie być wypłacony, może nastąpić wykup ETN, może nastąpić konwersja na wskazany w warunkach emisji instrument finansowy lub indeks. Ponadto, jeśli do wyliczenia odsetek premiovych wykorzystywany jest więcej niż jeden odczyt ceny instrumentu bazowego, wybiera najwyższe, najniższe lub wszystkie stopy zwrotu z tych instrumentów mogą być ograniczone z góry, z dołu lub z góry i z dołu.
- częstotliwość naliczania kuponu jest określona w warunkach emisji ETN. Weryfikacja, czy cena instrumentu bazowego lub jej przekształcenie spełnia określone warunki może mieć miejsce na koniec trwania inwestycji lub z dowolną inną częstotliwością. Wypłata odsetek premiovych może być uzależniona od wartości inwestycji na koniec okresu inwestycji, wartości inwestycji na koniec poszczególnych okresów odsetkowych, czy też wartości inwestycji na zakończenie każdego dnia, w którym notowany jest instrument bazowy.
- ETN z formułą autocall mogą zostać przez emitenta wykupione przed terminem zakończenia inwestycji. W przypadku, gdy w wybranym okresie spełniony zostanie określony warunek, instrument jest wykupowany, zaś inwestor najczęściej otrzymuje określoną wypłatę. Oznacza to, że czas trwania inwestycji może być znacząco krótszy niż zakładany.
- ETN typu odwrotnie zamiennego pozwalają na otrzymanie kuponów odsetkowych w trakcie, lub na koniec inwestycji zależnie od ceny instrumentu bazowego. Instrumenty te mają z góry ustaloną cenę wykonania (poprzez poziom bariery) oraz współczynnik konwersji, informujący jaka liczba instrumentów bazowych przypada na jeden ETN. W dniu wykupu instrumentu odwrotnie zamiennego, inwestor otrzymuje, lub nie kupon od-

setkowy, zaś wykup instrumentu następuje poprzez wypłatę jego wartości nominalnej lub poprzez fizyczną dostawę instrumentu bazowego, w zależności od określonego w warunkach emisji sposobu kalkulacji wypłat i konwersji. Najczęściej jeżeli cena instrumentu bazowego w dniu ostatniego wyceny znajduje się na poziomie poniżej lub powyżej (zależnie od sposobu kalkulacji wypłat) ceny wykonania, inwestor otrzymuje wartość nominalną papieru wartościowego wraz kuponem odsetkowym. W odwrotnej sytuacji, następuje fizyczna dostawa instrumentu bazowego lub rozliczenie pieniężne.

Certyfikaty indeksowe (tracker) to ETN'y odzwierciedlające zachowanie instrumentu bazowego po uwzględnieniu współczynnika subskrypcji, tj. ułamka instrumentu bazowego, który można otrzymać za jeden certyfikat). Instrumenty te pozwalają inwestorowi na osiągnięcie zysków w przypadku wzrostu („tracker”) lub spadku („short tracker”) cen instrumentu bazowego.

Certyfikaty bonusowe to ETN'y zapewniające częściową gwarancję kapitału. Pozwalają one inwestorowi na osiągnięcie zysków w przypadku pozostawiania cen instrumentu bazowego powyżej ustalonej bariery. W przypadku, gdy cena instrumentu spadnie poniżej bariery lub wzrośnie powyżej maksymalnego pułapu („cap”), wartość certyfikatu naśladuje zmiany cen instrumentu bazowego.

Certyfikaty dyskontowe to ETN'y nabywane przez inwestorów z dyskontem, to jest po cenie niższej od ceny instrumentu bazowego. Zysk inwestora ograniczony jest do określonego maksymalnego pułapu („cap”). Jeśli cena instrumentu bazowego wzrośnie powyżej tego maksymalnego pułapu, wówczas inwestor otrzyma określoną premię, ale nie będzie uczestniczył w dalszych wzrostach cen instrumentu bazowego. Jeżeli cena instrumentu bazowego spadnie poniżej jego wartości początkowej, ale pozostanie powyżej bariery, wówczas inwestor otrzyma część premii wynikającej z dyskonta, proporcjonalną do zmiany ceny instrumentu bazowego. W przypadku spadku ceny instrumentu bazowego poniżej bariery, inwestor ponosi straty.

Certyfikaty faktor to instrumenty finansowe umożliwiające kupno (certyfikaty faktor typu long) lub sprzedaż (certyfikaty faktor typu short) instrumentu bazowego. Certyfikaty faktor charakteryzują się stałym poziomem dźwigni finansowej oraz nie mają daty wygaśnięcia. Dienne zmiany cen certyfikatu faktor są równe procentowym zmianom ceny instrumentu bazowego pomnożonym przez określony mnożnik (faktor). Ponadto, certyfikaty faktor mają wbudowany mechanizm obrony wartości inwestycji – w przypadku zmiany ceny instrumentu bazowego przekraczającego określony poziom, następuje zaprzestanie dalszego naliczania strat oraz ustalenie nowego poziomu odniesienia dla zmiany ceny instrumentu bazowego. Pozwala to na zabezpieczenie przed stratą przewyższającą zainwestowany kapitał. Ponadto, ceny certyfikatów faktor pod-

legają codziennym dostosowaniom ze względu na koszt finansowania inwestycji ponad wartość certyfikatu, co stanowi dodatkowy zysk dla posiadaczy certyfikatów typu short oraz koszt dla posiadaczy certyfikatów typu long.

Certyfikaty turbo typu knock-out to ETN'y ze zmiennym poziomem dźwigni finansowej. Certyfikaty turbo typu knock-out pozwalają inwestorowi na osiągnięcie zysków w przypadku wzrostu (certyfikaty typu long) lub spadku (certyfikaty typu short) cen instrumentu bazowego. Ponadto, mechanizm knock-out pozwala zabezpieczyć inwestora przed stratami przewyższającymi zainwestowany kapitał. W przypadku certyfikatu typu long, jeżeli cena instrumentu bazowego dotknie bądź spadnie poniżej ustalonej bariery, certyfikat jest wykupowany przez emitenta po wartości końcowej określonej zgodnie z warunkami emisji certyfikatu. W przypadku certyfikatu typu short, jeżeli cena instrumentu bazowego dotknie lub wzrośnie powyżej ustalonej bariery, certyfikat jest wykupowany przez emitenta po wartości rezydualnej. Im poziom bariery jest bliższy ceny instrumentu bazowego, tym wyższa jest dźwignia finansowa certyfikatu. Poziom bariery oraz dźwignia finansowa certyfikatu turbo typu knock-out rośnie w czasie, co zwiększa wartość inwestycji w przypadku certyfikatów typu short oraz zmniejsza w przypadku certyfikatów typu long.

Certyfikaty odwrotnie zamienne to ETN'y pozwalające na otrzymanie kuponu odsetkowego na koniec inwestycji niezależnie od ceny instrumentu bazowego. Instrumenty te mają z góry ustaloną cenę wykonania oraz współczynnik konwersji, informujący jaka liczba instrumentów bazowych przypada na jeden certyfikat. W dniu wykupu certyfikatu odwrotnie zamiennego, inwestor otrzymuje kupon odsetkowy, zaś wykup certyfikatu następuje poprzez wypłatę jego wartości nominalnej lub poprzez fizyczną dostawę instrumentu bazowego. Jeżeli cena instrumentu bazowego w dniu ostatniej wyceny znajduje się na poziomie lub powyżej ceny wykonania, inwestor otrzymuje wartość nominalną certyfikatu. Jeżeli cena instrumentu bazowego w dniu ostatniej wyceny znajduje się poniżej ceny wykonania, wówczas następuje fizyczna dostawa instrumentu bazowego.

Funkcjonowanie

Ze względu na praktycznie nieograniczony zbiór możliwych konstrukcji ETN, nie jest możliwe ogólne opisanie funkcjonowania tego typu instrumentów. Klient, każdorazowo przed podjęciem decyzji inwestycyjnych dotyczących danego ETN, powinien zapoznać się z funkcjonowaniem ETN opisanym w prospekcie emisyjnym, kluczowych informacjach dla inwestorów lub równoważnym dokumencie udostępnianym przez emitenta lub organizatora rynku, na którym są notowane tytuły uczestnictwa ETN.

Ryzyka

Z inwestowaniem w ETP związane jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przeszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,

- ryzyko finansowe,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania.

Z inwestowaniem w ETP związane jest również:

- ryzyko instrumentu bazowego – notowania ETP zależą od notowań instrumentów, których ceny są naśladowane. W sytuacji kiedy notowania instrumentu bazowego są zawieszane, obrót tytułami uczestnictwa ETP również może być wstrzymany,
- ryzyko zmienności – zmienność instrumentów naśladowujących notowania innych instrumentów finansowych może być zbliżona do zmienności instrumentu bazowego, z wyjątkiem ETP stosujących dźwignię finansową,
- ryzyko polityki inwestycyjnej – sposób realizacji polityki inwestycyjnej ETP może nie być podany do publicznej wiadomości. Może ona polegać na inżynierii finansowej z zastosowaniem metod statystycznych zamiast bezpośredniej inwestycji w instrumenty bazowe,
- ryzyko informacyjne – składy portfeli ETP nie zawsze są aktualizowane na bieżąco lub mogą w ogóle nie być podawane do publicznej wiadomości,
- ryzyko koncentracji – instrumenty ETP mogą być oparte o bardzo wąskie segmenty rynku, co może prowadzić do wysokiego udziału aktywów danego ETP w tym, wąskim segmencie rynku instrumentów bazowych,
- ryzyko niedopasowania stóp zwrotu – portfele ETP najczęściej nie zawierają adekwatnej pozycji w instrumentach bazowych, toteż zmiany wycen tytułów uczestnictwa mogą różnić się od zmiany cen instrumentów, które mają naśladować,
- ryzyko braku zabezpieczenia – ETP nie muszą posiadać pełnego zabezpieczenia w aktywach, których ceny są odzwierciedlane, toteż w sytuacji rozwiązania ETP, inwestor może nie odzyskać całości środków stanowiących równowartość posiadanych tytułów uczestnictwa,
- ryzyko dźwigni finansowej – niektóre ETP posiadają dźwignię finansową, co sprawia, że zyski i straty dla posiadacza tytułów uczestnictwa ETP mogą być kilkukrotnie większe niż zmiana ceny instrumentu bazowego,
- ryzyko okresu inwestycji – niektóre ETN, w szczególności lewarowane oraz odwrotne, są przeznaczone do krótkoterminowych inwestycji np. kilkudniowych. W dłuższym okresie stopa zwrotu tych produktów może znacząco odbiegać od deklarowanego mnożnika inwestycji i ceny instrumentu bazowego,

- ryzyko zawieszenia obliczeń przez emitenta – emitent może czasowo zawiesić obliczanie wartości aktywów netto tytułów uczestnictwa ETP,
- ryzyko zawieszenia emisji ETP przez emitenta – podaż ETP jest w pełni kontrolowana przez emitenta. Ma to niewielki wpływ na cenę w przypadku ETN. Ze względu na wysoki popyt na dany instrument, emitent może podjąć decyzję o zawieszeniu emisji ETN, co prowadzić może do wzrostu ceny tego instrumentu znacząco powyżej ceny wynikającej z cen instrumentu bazowego i formuły wyliczania wartości ETN. Po wznowieniu emisji, ceny ETN mogą powrócić do stanu początkowego, co może skutkować poniesieniem przez inwestora strat pomimo zgodnej z oczekiwaniami zmiany ceny instrumentu bazowego,
- ryzyko rozwiązania ETP przez emitenta – emitent może tego dokonać w każdym czasie,
- ryzyko niewypłacalności emitenta – przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością, co w pesymistycznym scenariuszu może oznaczać niewypłacalność emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko połączenia lub podziału ETP – emitent może tego dokonać w każdym czasie,
- ryzyko czasowego zawieszenia obrotu tytułami uczestnictwa ETP,
- ryzyko szczególne – dotyczące danego ETP, wynikające z charakterystyki indeksu bazowego i formuły określającej kwotę rozliczenia, które są określane w dokumentacji ETP,
- ryzyko contango – w dotyczy ETC – występuje, kiedy cena instrumentów pochodnych na dany instrument bazowy w przyszłości jest wyższa od ceny bieżącej tego instrumentu. W takim przypadku wraz z upływem czasu posiadacz instrumentów pochodnych, w przypadku których występuje contango może ponosić stratę jeżeli ceny instrumentu bazowego nie osiągną cen instrumentów pochodnych z chwili ich nabycia. Posiadacz tych instrumentów może również ponieść stratę jeżeli zaistnieje konieczność rolowania instrumentów pochodnych w czasie trwania inwestycji (patrz kontrakty terminowe – ryzyko rolowania).

REIT – REAL ESTATE INVESTMENT TRUST

Charakterystyka

Real Estate Investment Trust (REIT) najczęściej przybierają formę funduszy inwestycyjnych, których obszarem inwestycyjnym jest szeroko pojęty rynek nieruchomości. Aktywa funduszu mogą składać się z nieruchomości (biurowców, apartamentowców, magazynów, szpitali, centrów handlowych, hoteli itp.) oraz papierów wartościowych powiązanych z rynkiem nieruchomości, np. dłużne papiery hipoteczne. Tytuły uczestnictwa w REIT

mogą być przedmiotem obrotu na giełdach papierów wartościowych. REIT mogą wykorzystywać dług w celu finansowania inwestycji w nieruchomości, co powoduje efekt dźwigni finansowej. Inwestor nabywający tytuły uczestnictwa REIT nie nabywa praw własności nieruchomości.

Ryzyka

Z inwestowaniem w REIT związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny tytułu uczestnictwa w REIT zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora tytułów uczestnictwa w REIT rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny tytułu uczestnictwa w REIT zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora tytułów uczestnictwa w REIT maleje.

Z inwestowaniem w REIT związane jest również:

- ryzyko zmienności – zmienność wartości tytułów uczestnictwa REIT zależy w dużym stopniu od charakterystyki portfela REIT,
- ryzyko rynku nieruchomości – inwestycje na rynku nieruchomości mogą być wyjątkowo mało płynne, a spieniężenie inwestycji w nieruchomości w niektórych uwarunkowaniach rynkowych może ulec znacznemu przedłużeniu. Ponadto, ceny poszczególnych nieruchomości mogą zależeć od indywidualnych cech poszczególnych nieruchomości,
- ryzyko przyszłych inwestycji – realizacja polityki inwestycyjnej nie musi być natychmiastowa w zakresie nowych inwestycji funduszu (proces zakupu nieruchomości może się przedłużać, a wraz z nim okres zwrotu z zainwestowanego kapitału),
- ryzyko wynajętej powierzchni – wiecie REIT czerpie korzyści z wynajmu powierzchni mieszkaniowej lub komercyjnej. Po zakończeniu umów przez najemców stopa zwrotu z nieruchomości może ulec tymczasowemu obniżeniu, do czasu ponownego zajęcia lokalu przez nowego najemcę,
- ryzyko zabezpieczenia – zobowiązania wynikające z nabywanych przez REIT papierów dłużnych mogą nie znaleźć wystarczającego pokrycia w aktywach w sytuacji niewypłacalności dłużnika,
- ryzyko prawne – REIT może być w sporze prawnym z innymi interesariuszami nieruchomości,

- ryzyko stopy procentowej – wahania stóp procentowych mogą wpływać na stawki oprocentowania instrumentów dłużnych znajdujących się w portfelu REIT oraz stawki oprocentowania długu emitowanego przez REIT na cele inwestycyjne,
- ryzyko dźwigni finansowej – REIT często wykorzystują dług w celu finansowania inwestycji w nieruchomości, co może zwiększyć wahania stóp zwrotu zarówno przy korzystnych jak i niekorzystnych uwarunkowaniach rynkowych,
- ryzyko regulacyjne krajów inwestowania – REIT podlegają różnym regulacjom, a przepisy (również podatkowe) w poszczególnych krajach mogą istotnie różnić się od siebie,
- ryzyko zawieszenia obliczeń przez emitenta – REIT może czasowo zawiesić obliczanie wartości aktywów netto REIT, np. w następstwie znacznego wahanía cen nieruchomości,
- ryzyko rozwiązania funduszu,
- ryzyko połączenia lub podziału funduszu,
- ryzyko czasowego zawieszenia umarzania tytułów uczestnictwa REIT – jego znaczenie różnie wraz z intensywnością umorzeń tytułów uczestnictwa REIT, gdyż fundusz może nie posiadać wolnych środków pieniężnych do pokrycia wszystkich wniosków o umorzenie tytułów uczestnictwa.

TYTUŁY UCZESTNICTWA, JEDNOSTKI UCZESTNICTWA I CERTYFIKATY INWESTYCYJNE

Charakterystyka

Tytuł uczestnictwa jest instrumentem finansowym – tytułem uczestnictwa w instytucji wspólnego inwestowania, emitowanym przez fundusz lub fundusz zagraniczny. Stanowi tytuł prawny, na podstawie którego inwestor partycypuje we wspólnej masie majątkowej funduszu zagranicznego. Z uwagi na fakt, że fundusz zagraniczny może mieć różne formy (funduszem zagranicznym może być np. fundusz inwestycyjny otwarty, spółka inwestycyjna), tytuły uczestnictwa mogą być różnie nazywane (np. jednostkami uczestnictwa, akcjami).

Jednostka uczestnictwa jest instrumentem finansowym – tytułem uczestnictwa w instytucji wspólnego inwestowania, niebędącym papierem wartościowym, emitowanym przez FIO/SFIO. Stanowi tytuł prawny, na podstawie którego inwestor - uczestnik FIO/SFIO (Uczestnik) partycypuje we wspólnej masie majątkowej, jaką jest FIO/SFIO. Jednostki uczestnictwa są zapisane w rejestrach Uczestników, które prowadzone są przez Agenta Transferowego. Wartość jednostki uczestnictwa jest zmienna i zależy od wyników osiągniętych przez FIO/SFIO. Jest ona podawana do publicznej wiadomości przez FIO/SFIO.

Certyfikaty inwestycyjne są tytułami uczestnictwa w instytucji wspólnego inwestowania, papierami wartościowymi, emitowanymi przez fundusze inwestycyjne zamknięte (FIZ). Ich wycena oraz ryzyka są ściśle zwią-

zane ze składem portfela inwestycyjnego FIZ, przy czym w portfelu mogą znajdować się aktywa, które nie mogą znajdować się w portfelu funduszy inwestycyjnych otwartych (FIO).

Podział funduszy inwestycyjnych na kategorie

Poniżej przedstawiony został podział funduszy inwestycyjnych ze względu na rodzaj instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu oraz prowadzoną politykę inwestycyjną. Główne kategorie to:

- 1) fundusze dłużne krótkoterminowe,
- 2) fundusze dłużne:
 - a) papierów skarbowych,
 - b) papierów korporacyjnych (przedsiębiorstw),
- 3) fundusze mieszane (hybrydowe):
 - a) z ochroną kapitału,
 - b) stabilnego wzrostu,
 - c) zrównoważone,
 - d) aktywnej alokacji,
- 4) fundusze absolutnej stopy zwrotu,
- 5) fundusze akcji.

Ad.1)

Fundusze dłużne krótkoterminowe należą do funduszy o niskim poziomie ryzyka inwestycyjnego, jednak należy pamiętać, że nie wyklucza to całkowicie ryzyka spadku wartości jednostki uczestnictwa. Fundusze te inwestują w krótkoterminowe instrumenty dłużne (m.in. bony skarbowe i pieniężne, lokaty międzybankowe, bankowe papiery wartościowe) i są przede wszystkim przeznaczone dla osób cechujących się dużą awersją do ryzyka inwestycyjnego. Mogą przynieść niewielki lecz systematyczny dochód przy stosunkowo niskim poziomie ryzyka.

Ad.2)

Fundusze dłużne nazywane także obligacyjnymi, lokują zebrane od inwestorów środki pieniężne głównie w dłużne papiery wartościowe (np. obligacje skarbowe, obligacje komunalne, obligacje przedsiębiorstw). W przeciwieństwie do funduszy dłużnych krótkoterminowych inwestują przede wszystkim w papiery wartościowe o dłuższym niż 12 miesięcy terminie zapadalności. Inwestując w fundusze dłużne należy pamiętać o różnicy pomiędzy obligacjami skarbowymi, charakteryzującymi się większą stabilnością, a obligacjami korporacyjnymi, które są bardziej podatne na zmienność rynku. Tym samym obligacje korporacyjne dają szansę na wyższe zyski, natomiast ryzyko inwestycji w obligacje skarbowe jest powszechnie uznane za niższe. Wyróżnić można również tzw. fundusze dłużne uniwersalne, które lokują środki zarówno w obligacje skarbowe, jak i korporacyjne (przy czym inwestycja w obligacje korporacyjne w przypadku tych funduszy nie przekracza 50%). Niezależnie od wyboru charakteru funduszu obligacyjnego, należy pamiętać, że tak jak w przypadku innych funduszy, inwestycja

obarczona jest ryzykiem, w szczególności w krótkim lub średnim okresie.

Ad.3)

Do kategorii **funduszy mieszanych** należą **fundusze zrównoważone** inwestujące z reguły od 40% do 60% aktywów w akcje, a pozostałą część w dłużne papiery wartościowe (głównie obligacje) oraz **fundusze stabilnego wzrostu** inwestujące z reguły do 40% aktywów w akcje, a pozostałą część w papiery dłużne. Generalna zasada dla tej kategorii funduszy jest taka, że przy wzrostach na rynku akcji stopy zwrotu w funduszach stabilnego wzrostu są zazwyczaj niższe niż w funduszach zrównoważonych, natomiast ryzyko utraty zainwestowanych środków jest tym większe, im większy jest udział akcji w portfelu. Oprócz wyżej wymienionych, istnieją także tzw. **fundusze aktywnej alokacji**, które wyróżnia elastyczna polityka inwestycyjna. Oznacza to, że zarządzający funduszem ma swobodę w doborze proporcji akcji i obligacji w portfelu funduszu, w zależności od sytuacji rynkowej. W skrajnych przypadkach, fundusze tego typu mogą inwestować całość środków w akcje, lub w obligacje.

Inwestorzy lokujący środki w funduszach nie mają gwarancji zwrotu zainwestowanej kwoty, jednak mają do wyboru fundusze, które zmierzają do ochrony powierzonych kapitału. Są to tzw. **fundusze ochrony kapitału**, dążące do wypłaty na koniec okresu rozliczeniowego co najmniej określonej części (zwykle 100% lub 90%) zainwestowanej na początku tego okresu kwoty. Zalecą tej grupy funduszy jest możliwość uczestniczenia w ewentualnych wzrostach na rynkach akcji przy jednoczesnych staraniach na rzecz ochrony kapitału. Ochrona kapitału możliwa jest dzięki odpowiedniej strategii inwestycyjnej pomagającej wygenerować określony wynik inwestycyjny i zrealizować założenie ochrony środków powierzonych przez inwestorów.

Celem funduszy mieszanych jest stabilne, długoterminowe zwiększanie wartości aktywów przez ich lokowanie w papiery wartościowe zarówno te zaliczane do grupy bardziej bezpiecznych, jak i bardziej ryzykownych.

Ad.4)

Fundusze absolutnej stopy zwrotu stosują politykę inwestycyjną, której celem jest osiągnięcie dodatnich stóp zwrotu niezależnie od koniunktury rynkowej. Fundusze takie nie posiadają portfela wzorcowego, który określa ich politykę inwestycyjną. Fundusze te dążą do realizacji celów poprzez odpowiednią dywersyfikację oraz możliwość szybkiego i efektywnego reagowania na zmiany uwarunkowań rynkowych. Zarządzający tego typu funduszami z reguły ma możliwość doboru składników portfela spośród szerokiego spektrum aktywów inwestycyjnych (akcje, obligacje, surowce, waluty, depozyty bankowe). Jednocześnie zarządzający ma swobodę lokowania środków w różnych rejonach świata czy też koncentracji tylko na wybranych sektorach gospodarki.

Ad.5)

Fundusze akcji, lokują do 100% aktywów w ryzykowne instrumenty finansowe (np. akcje, instrumenty pochodne). Fundusze akcji uważane są za najbardziej ryzykowne i podatne na wahania koniunktury rynkowej, ale jednocześnie za posiadające najwyższy potencjał zysku w czasie wzrostów na giełdach.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny tytułu uczestnictwa w REIT zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora tytułów uczestnictwa w REIT rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny tytułu uczestnictwa w REIT zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora tytułów uczestnictwa w REIT maleje.

Główne Ryzyka

Ryzyko inwestycyjne danego funduszu inwestycyjnego jest zależne od polityki inwestycyjnej tego funduszu. Szczegółowe informacje na temat ryzyka inwestycyjnego zawarte są w udostępnionej inwestorom dokumentacji dotyczącej funduszu inwestycyjnego, w szczególności w: Kluczowych Informacjach dla Inwestorów, Prospektach Informacyjnych, Warunkach Emisji, Statutach. Informacje na temat ryzyka inwestycyjnego, w tym w szczególności treść Kluczowych Informacji dla Inwestorów, są dostępne w Punktach Usług Maklerskich oraz na stronie internetowej www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie.

Poziom ryzyka zależny jest m.in. od:

- kategorii funduszu,
- składu portfela funduszu inwestycyjnego,
- realizowanej przez fundusz polityki inwestycyjnej.

Na ryzyko inwestycyjne dotyczące inwestowania w tytuły uczestnictwa funduszu, jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycje składają się ryzyka związane z nabywanymi przez fundusz inwestycyjny instrumentami finansowymi, w szczególności:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe.

Z inwestowaniem w tytuły uczestnictwa funduszu, jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycje związane są również:

- ryzyko zmienności – zależy od typu funduszu, im większa część portfela funduszu alokowana jest w instrumenty o wyższej zmienności, tym wyższa będzie zmienność tytułów uczestnictwa,

- ryzyko zarządzającego – wiąże się z możliwością podjęcia błędnej decyzji przez zarządzającego funduszem, co do selekcji rodzaju aktywów do portfela inwestycyjnego funduszu oraz momentu podjęcia decyzji inwestycyjnej,
- ryzyko polityki inwestycyjnej – brak możliwości bieżącego określenia dokładnych parametrów inwestycyjnych, w tym poziomu ryzyka oraz aktualnego składu portfela inwestycyjnego danego funduszu,
- ryzyko niepewnego horyzontu inwestycyjnego tytuły uczestnictwa funduszu inwestycyjnego – certyfikaty inwestycyjne, w zależności od Warunków emisji i Statutu funduszu, mogą posiadać ściśle określone terminy wykupu, które uniemożliwiają ich spieniężenie w terminie wybrany przez posiadacza certyfikatu. Również ze względu na niską płynność niektórych aktywów zarządzanych przez fundusz, termin zakończenia funduszu/wykupu certyfikatów może zostać znacznie wydłużony,
- ryzyko horyzontu istnienia funduszu inwestycyjnego – czas trwania funduszu inwestycyjnego, może być ograniczony statutem, w szczególności FIZ i SFIO. Likwidacja funduszu może nastąpić w niekorzystnych warunkach rynkowych, co może negatywnie wpłynąć na wynik inwestycji w tytuły uczestnictwa funduszu, jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne,
- ryzyko walutowe, w przypadku gdy inwestycja jest dokonywana w walucie obcej, związane z niekorzystnymi zmianami kursów wymiany walut.

Ryzyko związane z inwestycją w konkretny fundusz inwestycyjny jest zależne od polityki inwestycyjnej tego funduszu i jest opisane w Prospekcie Informacyjnym danego funduszu, a jego poziom wskazany w dokumencie zawierającym kluczowe informacje dla Inwestorów.

Poziom ryzyka w dokumentach kluczowych informacji dla inwestorów określony jest przy pomocy wskaźnika **SRRI**, który pozwala przedstawić Klientowi w prosty sposób **poziom ryzyka danej inwestycji**. SRRI grupuje produkty w skali od 1 do 7 gdzie 1 to produkty o najmniejszym, a 7 o największym ryzyku.

Ważne: Wskaźnik ryzyka i zysku pokazuje tylko i wyłącznie historyczną zmienność jednostki uczestnictwa funduszu/subfunduszu, a wskazana na dany moment kategoria ryzyka może ulec zmianie w przyszłości. Najniższa kategoria ryzyka nie oznacza, że fundusz inwestycyjny jest pozbawiony ryzyka.

INSTRUMENTY OFEROWANE W RAMACH OFERTY PIERWOTNEJ LUB W OFERCIE PUBLICZNEJ

Charakterystyka

Biurow Maklerskie Pekao świadczy na rzecz Klienta usługi w zakresie nabywania instrumentów finanso-

wych oferowanych w obrocie pierwotnym lub w ofercie publicznej.

Biurow Maklerskie Pekao przyjmuje zapisy Klienta złożone w formie pisemnej za pośrednictwem sieci Punktów Usług Maklerskich zlokalizowanych na terenie całego kraju, a także za pośrednictwem kanałów zdalnych, jeśli pozwalają na to obowiązujące przepisy prawa i postanowienia odpowiedniego dokumentu informacyjnego.

Ryzyka

Niezależnie od opisanych w innych punktach ryzyk związanych z inwestycjami, nabywanie instrumentów finansowych oferowanych w obrocie pierwotnym lub w ofercie publicznej wiąże się z następującymi ryzykami:

- ryzyko niedościa emisji do skutku,
- ryzyko związane z zawieszeniem lub odstąpieniem od oferty przez emitenta,
- ryzyko opóźnienia wprowadzenia instrumentu finansowego do obrotu,
- ryzyko związane z niedopuszczeniem instrumentu finansowego do obrotu,
- ryzyko związane z subskrypcją i opłaceniem zapisu na instrumenty finansowe – przydział instrumentów finansowych w ramach oferty pierwotnej może być uzależniony od kolejności zapisów lub całkowitego popytu na oferowane instrumenty finansowe. Występują przypadki, w których inwestor nabywa bardzo małą liczbę instrumentów, na które złożył zapis lub nie nabywa ich wcale,
- ryzyko związane z wielkością oferty i przyszłą płynnością obrotu (free float) – płynność obrotu instrumentów finansowych na rynku wtórnym może uniemożliwić szybkie wycofanie środków z inwestycji lub może spowodować istotne niekorzystne zmiany cen w przypadku szybkiej sprzedaży,
- ryzyko braku płynności inwestycji – brak możliwości wycofania środków zaangażowanych przez inwestora do momentu wprowadzenia instrumentu finansowego do obrotu na rynku wtórnym,
- ryzyko związane z naruszeniem przepisów z zakresu oferty publicznej,
- ryzyko związane z umowami o gwarantowanie oferty (umowy subemisyjne) – mogą zaistnieć warunki, przy których instytucje gwarantujące lub stabilizujące kurs przy ofercie pierwotnej będą sprzedawały instrumenty finansowe na rynku wtórnym,
- ryzyko związane z umowami typu „lock-up” – przy ofertach IPO często występują zobowiązania dotychczasowych akcjonariuszy spółki do niesprzedawania akcji w okresie kilku miesięcy od zakończenia IPO (po tym okresie może wystąpić dodatkowa podaż akcji).

SZCZEGÓLNE ZAGRANICZNE INSTRUMENTY FINANSOWE

KWITY DEPOZYTOWE

Charakterystyka

Kwity depozytowe to instrumenty finansowe, stwierdzające własność instrumentów finansowych emitenta z siedzibą w innym państwie. Mogą one zostać dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym oraz być przedmiotem obrotu niezależnie od papierów wartościowych, których własność stwierdzają. Kwity depozytowe mogą być emitowane w oparciu o akcje (najczęściej), obligacje lub inne instrumenty finansowe.

Ze względu na siedzibę emitenta wyróżniamy dwie główne grupy kwitów depozytowych:

- ADR (American Depository Receipts) – amerykańskie kwity depozytowe, emitowanie przez amerykańskie instytucje finansowe, w celu umożliwienia, głównie inwestorom amerykańskim, ale nie tylko, inwestowania w akcje spółek spoza USA. ADR jest ekwiwalentem akcji lub pakietu akcji spółek mających siedzibę i notowanych poza USA. Akcje te zostają wyłączone z obrotu i pozostają w depozycie banku powierniczego, a w ich miejsce w obrocie znajdują się ADR-y. ADR-ami można swobodnie obracać, a ich właściciele mogą je zamieniać z powrotem na akcje,
- GDR (Global Depository Receipts) – globalne kwity depozytowe, czyli certyfikaty emitowane przez instytucje finansowe z poza USA (najczęściej kraju OECD), w celu umożliwienia inwestowania w akcje spółek nienotowanych w kraju emisji GDR. GDR jest ekwiwalentem akcji lub pakietu akcji spółek mających siedzibę i notowanych poza krajem emisji GDR. Akcje te zostają wyłączone z obrotu i pozostają w depozycie banku powierniczego, a na ich miejsce w obrocie znajdują się GDR-y. GDR-ami można swobodnie obracać, a ich właściciele mogą je zamieniać z powrotem na akcje notowane na rynku oryginalnym. GDR-y jednej emisji mogą znajdować się w obrocie na więcej niż jednym rynku. GDR-y mogą być przedmiotem ograniczonego obrotu w USA na podstawie regulacji SEC (Regulacji S i Regulacji 144A).

Depozytariusz akcji, o które oparty jest ADR/GDR, może umożliwić właścicielowi kwitu depozytowego: głosować w sposób pośredni na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki, wówczas udziela instrukcji co do sposobu głosowania. Ponadto właściciel kwitu depozytowego ma uprawnienia do dywidendy oraz prawa poboru nowych akcji. ADR/GDR nie uprawnia do osobistego uczestnictwa w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki, o której akcje oparty jest ADR lub GDR.

Funkcjonowanie

Cena kwitu depozytowego jest zależna od ceny akcji, które są podstawą emisji kwitu. Kiedy ceny akcji rosną, cena kwitu depozytowego najczęściej rośnie, kiedy ceny akcji zniżują, cena kwitu depozytowego

również najczęściej zniżują. W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny kwitu depozytowego zwyżują, wartość posiadanych przez inwestora kwitów depozytowych rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny kwitu depozytowego zniżują, wartość posiadanych przez inwestora kwitów depozytowych maleje. Należy mieć na uwadze, że ze względu na możliwy efekt zmiany kursów walut, zmiany ceny akcji i kwitu depozytowego mogą nie być zależnością prostą, proporcjonalną.

Ryzyka

Z inwestowaniem w kwity depozytowe związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przeszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.

Z inwestowaniem w kwity depozytowe związane są następujące ryzyka:

- ryzyko polityczne – ryzyko istotne w szczególności w przypadku inwestowania w instrumenty dłużne emitowane przez rządy państw, gdzie istotna może być nie tylko ocena możliwości danego państwa do spłaty długu, ale również ocena gotowości do jego spłaty,
- ryzyko wystawcy kwitu depozytowego – związane z kondycją instytucji finansowej będącej wystawcą kwitów depozytowych,
- ryzyko ograniczonego lub opóźnionego dostępu do informacji.

MLP – MASTER LIMITED PARTNERSHIP

Charakterystyka

Master Limited Partnership jest to spółka, której udziały są notowane na rynku regulowanym. MLP są zobowiązane do uzyskiwania co najmniej 90% dochodów z działalności związanej z wydobyciem, produkcją lub transportem zasobów naturalnych lub z nieruchomościami. Posiadacze udziałów w spółce (ang. „limited partners”) w zamian za dostarczenie kapitału na rzecz spółki otrzymują dywidendy które są traktowane jako częściowy zwrot kapitału i nie tworzą zobowiązania podatkowego (w USA). Posiadacze udziałów uczestniczą zarówno w zyskach, jak i zobowiązaniach spółki. Partnerzy spółki (ang. „general partners”) są natomiast odpowiedzialni za zarządzanie spółką, a ich wynagrodzenie uzależnione jest od wyników finansowych

spółki. MLP notowane na giełdzie są zobowiązane do wypłacania w całości środków pieniężnych na rzecz inwestorów. Prowadzenie spółki w formie MLP pozwala na zmniejszenie kosztu kapitału, zaś z perspektywy posiadaczy udziałów pozwala na uniknięcie podwójnego opodatkowania wypłat z tytułu dywidend.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny MLP zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora MLP rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora MLP maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w udziały w MLP związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.

Z inwestowaniem w udziały w MLP związane są również następujące ryzyka:

- ryzyko związane z odpowiedzialnością za zobowiązania MLP, w niekorzystnej sytuacji inwestor może stracić całość zainwestowanych środków i dodatkowo odpowiadać za niespłacone zobowiązania MLP proporcjonalnie do posiadanych udziałów,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową rynku – związane z tendencjami zachodzącymi w innych segmentach rynku finansowego (m.in. wahania kursów walutowych, zmiany stóp procentowych, inflacja). W praktyce precyzyjna prognoza wpływu tych ryzyk na kształtowanie się kursu instrumentu finansowego i jego wyeliminowanie nie jest możliwe, co należy brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych,
- ryzyko szczególnie – dotyczące danego MLP i rynku na jakim działa, np. ryzyko zmian cen wydobywanego surowca lub sytuacji na rynku nieruchomości,
- ryzyko stopy procentowej – w przypadku MLP działającego na rynku nieruchomości, wahania stóp procentowych mogą wpływać na rentowność MLP.

ROYALTY TRUST

Charakterystyka

Royalty trust jest to podmiot będący właścicielem praw do wydobywania surowców. Głównym celem działania podmiotu jest przekazywanie inwestorom dochodu ze sprzedaży wydobywanych surowców. Trusty nie posiadają aktywów górniczych, zaś wydobywanie i sprzedaż surowców prowadzona jest przez oddzielny podmiot, który przekazuje na rzecz trustu opłaty za prawa do eksploatacji górniczej. Trusty działające na podstawie prawa amerykańskiego (USA) przekazują inwestorom dochód, aż do wyczerpania się danego złoża, kiedy to następuje rozwiązanie trustu. W przypadku trustów opartych na prawie kanadyjskim, mogą one emitować akcje oraz zaciągać dług, co pozwala na nabycie nowych praw do wydobywania oraz dokonywania inwestycji w już posiadanych lokalizacjach. Inwestycja w udziały royalty trust pozwala uniknąć inwestorowi podwójnego opodatkowania, jako że dochody trustu nie podlegają opodatkowaniu z tytułu podatku od osób prawnych.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny royalty trust zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora royalty trust rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny royalty trust zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora royalty trust maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w udziały w Royalty Trust związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.

Z inwestowaniem w udziały w Royalty Trust związane są również następujące ryzyka:

- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową rynku – związane z tendencjami zachodzącymi w innych segmentach rynku finansowego (m.in. wahania kursów walutowych, zmiany stóp procentowych, inflacja). W praktyce precyzyjna prognoza wpływu tych ryzyk na kształtowanie się kursu instrumentu finansowego i jego wyeliminowanie nie jest możliwe, co należy brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych,

- ryzyko szczególnie – dotyczące danego Royalty Trust i rynku na jakim działa, to znaczy ryzyko zmian cen wydobywanego surowca.

INSTRUMENTY FINANSOWE

OBJĘTE BRRD

Charakterystyka

Przepisy prawa z zakresu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji wobec instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (BRRD) przewidują, że banki i inne instytucje kredytowe oraz domy maklerskie i inne firmy inwestycyjne, w określonych sytuacjach związanych z niewypłacalnością, w tym w przypadku zagrożenia upadłością, mogą emitować instrumenty dłużne oraz inne niezabezpieczone instrumenty finansowe, które mają na celu:

- zbycie działalności,
- ustanowienie instytucji pomostowej,
- wydzielenie długów,
- umorzenie lub konwersję długów.

Instrumenty te są zwykle emitowane, adresowane i oferowane przez instytucje kredytowe bądź firmy inwestycyjne swoim Klientom lub poprzez podmioty należące do grupy kapitałowej do Klientów tejże grupy.

BRRD mają na celu zminimalizowanie kosztów lub wyeliminowanie bezpośredniej pomocy państw i rządów oraz ochronę wierzycieli oraz inwestorów posiadających instrumenty dłużne oraz inne niezabezpieczone instrumenty finansowe, których emitentami są instytucje kredytowe lub firmy inwestycyjne.

Ryzyka

Z inwestowanie w instrumenty finansowe objęte BRRD są związane ryzyka opisane wcześniej dla obligacji i innych instrumentów dłużnych, w tym ryzyko kredytowe, ryzyko płynności, ryzyko koncentracji. Z uwagi jednak, iż instrumenty te są emitowane w określonych sytuacjach związanych z niewypłacalnością, a także pomimo, że BRRD przewiduje ochronę wierzycieli oraz inwestorów posiadających instrumenty finansowe objęte BRRD, właściwym jest przyjęcie, że ryzyka te są większe niż w przypadku instrumentów dłużnych oraz innych niezabezpieczonych instrumentów finansowych emitowanych przez instytucje kredytowe lub firmy inwestycyjne bez związku z niewypłacalnością.

INSTRUMENTY NIEPUBLICZNE

Charakterystyka

Biuro Maklerskie Pekao świadczy na rzecz Klienta usługi w zakresie nabywania instrumentów finansowych rynku niepublicznego – instrumentów finansowych, które nie są dopuszczone do obrotu zorganizowanego tj. w systemie obrotu lub w innym systemie wykonywania zleceń. Mogą to być m. in. udziały i akcje spółek niepublicznych, obligacje, w tym obligacje zamienne na akcje, bankowe papiery wartościowe, certyfikaty inwestycyjne funduszy i inne instrumenty o charakterze ETNP.

Ryzyka

Z inwestowaniem w poszczególne rodzaje instrumentów niepublicznych związane są odpowiednio czynniki ryzyka charakterystyczne dla danej klasy instrumentów finansowych notowanych. Należy mieć na uwadze, iż inwestycja w instrumenty niepubliczne co do zasady wiąże się z większym ryzykiem, niż inwestowanie w instrumenty notowane na rynkach zorganizowanych. Inwestując w instrumenty niepubliczne należy dodatkowo zwracać uwagę w szczególności na następujące ryzyka:

- ryzyko niepublicznej wyceny – brak pewności, co do wartości instrumentu finansowego, co wynika z braku rynkowej wyceny instrumentu (brakiem notowań np. na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie),
- ryzyko niepełnego dostępu lub braku informacji – spółki niepubliczne nie mają obowiązku ujawniania danych finansowych oraz innych istotnych danych dotyczących działalności spółki, co zwiększa ryzyko inwestycyjne,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego – polega na braku możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu finansowego bez znaczącego wpływu na jego cenę a w skrajnym przypadku braku możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu w określonym czasie. Ponadto, brak zorganizowanego obrotu dla instrumentów niepublicznych utrudnia nabycie/zbycie instrumentów niepublicznych – konieczne jest znalezienie kontrahenta.

TRANSAKcje ZAWIERANE POZA SYSTEMEM OBROTU

Charakterystyka

Zlecenia dotyczące niektórych instrumentów finansowych mogą być wykonywane za zgodą Klienta poza systemem obrotu np. na tzw. rynku międzybankowym. Zlecenia składane na rynek międzybankowy muszą zawierać limit ceny, a termin ważności nie może być dłuższy niż jeden dzień.

Biuro Maklerskie Pekao może podjąć czynności zmierzające do kojarzenia Klienta z jednym lub więcej podmiotami w celu doprowadzenia do zawarcia transakcji.

Ze względu na brak automatyzacji wykonywania zleceń poza systemem obrotu oraz przyjmowania i przekazywania zleceń w celu kojarzenia Klientów, czas realizacji, anulowania lub modyfikacji może być znacznie dłuższy niż w przypadku zleceń wykonywanych w systemie obrotu.

Ryzyka

Niezależnie od ryzyk związanych z inwestowaniem w dane instrumenty finansowe, realizacja zleceń poza systemem obrotu wiąże się z następującymi ryzykami:

- ryzyko rozliczeniowe, tj. ryzyko opóźnienia w rozliczeniu lub braku rozliczenia transakcji,
- ryzyko ceny (nierynkowej ceny) – cena na rynku międzybankowym może odbiegać od ceny instrumentu w systemie obrotu,

- ryzyko płynności instrumentu finansowego – polega na braku możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu finansowego,
- ryzyko spreadu – niska płynność może spowodować znaczną różnicę pomiędzy ceną kupna a ceną sprzedaży danego instrumentu finansowego.

Ponadto kojarzenie Klientów w celu zawarcia transakcji wiąże się z następującym ryzykiem:

- ryzyko kontrahenta – brak możliwości realizacji zlecenia z powodu braku lub wycofania się kontrahenta.

OTP

Charakterystyka

Usługa OTP (Odroczony Termin Płatności) umożliwiła realizację zleceń kupna bez posiadania przez Klienta w momencie ich składania pełnego pokrycia w środkach pieniężnych lub należnościach z tytułu zawartych transakcji sprzedaży. Dzięki temu, Klient może w dniu zawarcia transakcji zaangażować środki pieniężne w wysokości odpowiadającej jedynie części wartości transakcji - resztę spłacając do dnia rozrachunku transakcji we właściwej izbie rozrachunkowej.

Usługa OTP dotyczy jedynie wskazanych przez Biuro Maklerskie instrumentów finansowych i nie obejmuje transakcji instrumentami pochodnymi. Biuro Maklerskie określa i Podaje Do Wiadomości Klientów wymaganą minimalną wysokość wskaźnika pokrycia zleceń kupna w środkach pieniężnych dla instrumentów finansowych, w stosunku do których dopuszcza składanie zleceń kupna z wykorzystaniem usługi OTP.

W momencie składania zlecenia Klient powinien posiadać co najmniej 30% wartości zlecenia lub wartość Podaną Do Wiadomości Klientów. Brakującą kwotę Klient uzupełnia najpóźniej w dniu rozrachunku transakcji we właściwej izbie rozrachunkowej, co w praktyce tworzy efekt dźwigni finansowej (analogia krótkoterminowego kredytowania zakupu).

Ryzyka

Niezależnie od ryzyk związanych z inwestowaniem w instrumenty finansowe z wykorzystaniem z usługi OTP wiążą się następujące ryzyka:

- ryzyko dźwigni finansowej – w celu zawarcia transakcji nie ma konieczności jej opłacenia w całości, co tworzy efekt dźwigni finansowej,
- ryzyko powstania przeterminowanego zobowiązania na rachunku inwestycyjnym Klienta,
- ryzyko zaprzestania przyjmowania od Klienta przez BM zleceń kupna bez pełnego pokrycia – w przypadku niedotrzymania przez Klienta terminu zapłaty i niez uzupełnienia środków pieniężnych na rachunku inwestycyjnym w dniu rozrachunku transakcji we właściwej izbie rozrachunkowej,
- ryzyko sprzedaży instrumentów finansowych, znajdujących się na rachunku inwestycyjnym Klienta – w związku z koniecznością pokrycia istniejących zobowiązań Klienta z tytułu nieopłaconej transakcji zawartej z wykorzystaniem usługi OTP,

- ryzyko zmiany wskaźników pokrycia zleceń kupna dla poszczególnych instrumentów finansowych,
- ryzyko ograniczenia limitu zobowiązań dla zleceń składanych z wykorzystaniem usługi OTP.

PRE-MARKET

Charakterystyka

Zlecenia na zagraniczne instrumenty finansowe obejmujące fazę pre-market.

Ryzyka

Niezależnie od ryzyk związanych z inwestowaniem w instrumenty finansowe składanie zleceń obejmujących fazę pre-market wiąże się z następującym ryzykiem:

- ryzyko niższej płynności – większe zagrożenie braku realizacji zlecenia po zakładanej cenie z uwagi iż wartość obrotu generowanego podczas fazy pre-market zwykle jest znacznie niższa niż wartość obrotu generowanego podczas fazy notowań ciągłych,
- ryzyko większej zmienności – mniejsza „głębokość” rynku, rozumiana jako liczba zleceń kupna i sprzedaży po kursie bliskim aktualnej cenie rynkowej podczas fazy pre-market może przekładać się na większą zmienność cen,
- ryzyko braku powiązania kursów – kursy instrumentów finansowych notowanych w fazie pre-market i fазie notowań ciągłych mogą charakteryzować się wysokim odchyleniem w stosunku do siebie,
- ryzyko informacji – zważywszy, że informacje dotyczące notowanych instrumentów finansowych są ogłaszane również poza godzinami notowań ciągłych, pojawieniu się takich informacji giełdowych w połączeniu z niższą płynnością i wyższą zmiennością może spowodować duże odchylenia na cenie instrumentu finansowego, którego dotyczy,
- ryzyko spreadu – niska płynność oraz wysoka zmienność może spowodować znaczną różnicę pomiędzy ceną kupna a ceną sprzedaży danego instrumentu finansowego.

WAŻNA INFORMACJA

W uzupełnieniu ryzyka regulacyjnego kraju inwestowania oraz kraju emitenta instrumentu finansowego, o których mowa powyżej, należy zwrócić uwagę na mające wpływ na celowość oraz efektywność inwestycji:

- ryzyko prawne – obejmujące m.in. możliwość zmiany przepisów prawa dotyczących obrotu instrumentami finansowymi, emitentów, prowadzenia działalności gospodarczej i innych, mogące powodować pogorszenie warunków działania inwestorów i w konsekwencji niepewność efektów inwestycji,
- ryzyko podatkowe – w ramach którego należy zwrócić uwagę, że:

- istnieją wątpliwości interpretacyjne związane ze stosowaniem przepisów podatkowych, w szczególności ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, która reguluje zarówno obowiązki Klientów - podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, jak i obowiązki BM – płatnika zryczałtowanego podatku dochodowego i wystawcy imiennej informacji o wysokości dochodu (informacja PIT-8C),
- Klienci BM ponoszą pełną odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe wynikające z ww. ustawy, także w sytuacjach, gdy BM nie wykona lub wykona niewłaściwie swoje obowiązki, jako płatnik podatku (patrz: ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa). BM – płatnik podatku dochodowego od osób fizycznych oraz płatnik podatku dochodowego, w przypadku niektórych przychodów osiąganych przez osoby prawne, ponosi solidarną odpowiedzialność za zobowiązanie podatkowe Klienta, o ile tak stanowią przepisy prawa powszechnego. W przypadku, gdy przepisy prawa powszechnego nie stanowią o solidarnej odpowiedzialności BM – BM ponosi odpowiedzialność cywilnoprawną na zasadach ogólnych,
- BM, zarówno w zakresie obowiązków płatnika podatku, jak i przy formułowaniu informacji podatkowych przekazywanych Klientom (np. informacja PIT-8C), dochowuje należytej staranności i ostrożności przy interpretowaniu opisanych przepisów i ich stosowaniu na potrzeby obowiązków podatkowych wobec Klientów. Stanowisko, jakie w sprawach przepisów podatkowych reprezentuje BM nie jest dla Klientów wiążące, tym samym mają

oni prawo do własnego stanowiska w sprawie interpretacji przepisów podatkowych (stanowisko Klienta może być wypracowane w porozumieniu z doradcą podatkowym, właściwym organem podatkowym i innymi uprawnionymi podmiotami),

- powyższe ryzyka nie mogą być rozpatrywane w oderwaniu od przepisów podatkowych stosowanych w krajach innych niż Polska, w szczególności, jeśli Klient posiada status nierezydenta, powinny one być rozstrzygane w świetle prawa, w tym przepisów podatkowych, obowiązującego w miejscu zamieszkania Klienta, jak również umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, jakie zawarła Polska.

ROZDZIAŁ III

INFORMACJA O ŚWIADCZENIU USŁUGI MAKLERSKIEJ WRAZ ZE ŚWIADCZENIEM INNEJ USŁUGI SPRZEDAŻ KRZYŻOWA

Usługi 1-4 wymienione w poniższej tabeli w części Usługi maklerskie, świadczone są na podstawie jednej umowy – *Umowa świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*, z zastrzeżeniem, że na podstawie odrębnej umowy mogą być świadczone usługi z zakresu przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, tj. przechowywania instrumentów finansowych w formie dokumentu.

Ze względu na uzupełniający się charakter świadczonych usług nie jest możliwe zawarcie przez Klienta z Biurem Maklerskim Pekao umowy regulującej świadczenie tylko jednej z Usług 1-4.

BM ŚWIADCZY SPRZEDAŻ KRZYŻOWĄ W ZAKRESIE WSKAZANYCH USŁUG W PONIŻSZEJ TABELI:

I	Usługi maklerskie:
1	wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie w tym derywatów, zagranicznych instrumentów oraz pozagieldowych instrumentów finansowych,
2	przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
3	przechowywanie lub rejestrowanie instrumentów finansowych, w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych, rachunków derywatów i rachunków zbiorczych, oraz prowadzenie rachunków pieniężnych,
4	wymiana walutowa (związana z działalnością maklerską),
5	sporządzanie analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji, o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych,
6	doradztwo inwestycyjne.
II	Pozostałe usługi:
1	udostępnianie informacji rynkowych oraz narzędzi informatycznych,
2	wnoszenie środków pieniężnych na rachunek lokaty.

Usługi 5 i 6 wymienione w powyższej tabeli w części Usługi maklerskie oraz Pozostałe usługi wymienione w części II świadczone są po zawarciu z Klientem dodatkowych umów. Nie jest możliwe skorzystanie z tych usług bez uprzedniego zawarcia *Umowy świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*.

W związku z zawarciem, wykonaniem lub rozwiązaniem umów zawartych w ramach usług 5 i 6 oraz Pozostałe Usługi wymienione w części II Klient nie jest obciążany dodatkowymi kosztami innymi niż określonymi w *Taryfie prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao* lub dokumentach regulujących zasady korzystania z poszczególnych usług, a zbiorcze koszty i opłaty są równe sumie opłat i kosztów dla poszczególnych usług.

Świadczenie ww. usług w ramach sprzedaży krzyżowej nie wpływa na poziom ryzyka w porównaniu z ryzykami, które wynikałyby z poszczególnych usług, gdyby te usługi świadczone były oddzielnie. Ryzyko wynikające ze sprzedaży krzyżowej w porównaniu do ryzyka opisanego dla poszczególnych usług, stanowi sumę ryzyk poszczególnych usług.

Koszty i opłaty związane ze sprzedażą krzyżową usług nie różnią się od kosztów i opłat za świadczenie tych usług odrębnie.

Koszty i opłaty zostały opisane w *Taryfie prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao* przekazywanej Klientowi w momencie zawarcia *Umowy świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*.

Okresy odstąpienia lub rozwiązania poszczególnych umów zawieranych w ramach sprzedaży krzyżowej nie różnią się od okresów odstąpienia lub rozwiązania tych umów, gdyby były zawierane odrębnie.

ROZDZIAŁ IV

KOSZTY INFRASTRUKTURALNE ORAZ OGÓLNE ZASADY PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH, W TYM OPŁAT, PROWIZJI ORAZ ŚWIADCZEŃ NIEPIENIĘŻNYCH

W związku ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń, Biuro Maklerskie nie przyjmuje ani nie przekazuje żadnych opłat, prowizji ani świadczeń niepieniężnych, za wyjątkiem:

- przyjmowanych od Klienta standardowych opłat i prowizji, których katalog zamieszczony jest w *Taryfie prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao* na zasadach określonych w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao* lub zgodnie z zawartą z Klientem umową,

- przyjmowanych lub przekazywanych innym kontrahentom, niezbędnych do świadczenia usługi opłat infrastrukturalnych związanych z zawarciem, rozrachunkiem i rozliczeniem transakcji, kosztami powiernictwa, wymianą walutową, obciążeniami regulacyjnymi i opłatami publicznoprawnymi,
- opłatów i prowizji poprawiających jakość świadczonych usług.

Opłaty i prowizje pobierane od Klientów mogą być wykorzystane na pokrycie kosztów bieżących ponoszonych przez Biuro Maklerskie w bezpośrednim związku z prowadzeniem działalności maklerskiej. Są to m.in.:

- opłaty i prowizje na rzecz podmiotów organizujących rynki zorganizowane (GPW, BondSpot S.A.) oraz rozrachunek i rozliczenie transakcji (KDPW, KDPW_CCP),
- opłaty na rzecz Repozytorium Transakcji z tytułu raportowania transakcji na instrumentach pochodnych (KDPW_RT za pośrednictwem KDPW_CCP),
- opłaty i prowizje na rzecz podmiotów pośredniczących w wykonaniu lub rozliczaniu zleceń na zagranicznych rynkach regulowanych oraz opłaty za obsługę rachunku zagranicznych instrumentów finansowych,
- koszty serwisów informacyjnych (Reuters, PAP, SDIG, Interia PL),
- koszty utrzymania i obsługi sieci teleinformatycznej (platforma transakcyjna, intranet, Internet, telefonia stacjonarna i komórkowa, aplikacja mobilna),
- opłaty pocztowe,
- koszty obsługi prawnej,
- koszty marketingowe i promocyjne,
- koszty funkcjonowania sieci sprzedaży.

Informacje o opłatach i kosztach ponoszonych przez Klientów Biura Maklerskiego wynikających z zawierania transakcji na rynkach zorganizowanych w ramach usługi wykonywania zleceń

Koszty stałe

Informacja o wysokości wszystkich kosztów stałych ponoszonych przez Klienta, a w szczególności opłaty za prowadzenie rachunku, opłaty za przechowywanie instrumentów finansowych, opłaty za transfer instrumentów finansowych, opłaty za sporządzenie zaświadczeń czy sporządzenie historii rachunku znajdują się w *Taryfie prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao*.

Koszty zmienne

Stawki prowizji pobieranej od Klientów znajdują się w *Taryfie prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao*.

Prowizje pobierane od transakcji zawieranych w systemach obrotu instrumentami finansowymi:

Wysokość prowizji pobieranych od transakcji zawieranych w systemach obrotu instrumentami finansowymi uzależniona jest od wielkości zlecenia i indywidualnej tabeli prowizji Klienta obowiązującej na rachunku inwestycyjnym Klienta (zgodnie z *Taryfą prowizji i opłat BM* lub indywidualnie zawartym aneksem prowizyjnym).

Opłaty na rzecz GPW

W związku ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych w zakresie kosztów związanych z uczestnictwem w rynku regulowanym oraz alternatywnym systemie obrotu (ASO) organizowanym przez GPW, Biuro Maklerskie jest zobowiązane do zapłaty opłat i prowizji:

- za dostęp do systemu informatycznego GPW – opłaty jednorazowe i kwartalne (zgodnie z pkt 1 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- za wykorzystanie systemu informatycznego GPW – opłaty kwartalne (zgodnie z pkt 2 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy)

oraz opłat:

- operacyjnych na rynku kasowym (zgodnie z pkt 3 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- operacyjnych na rynku terminowym (zgodnie z pkt 4 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- innych (zgodnie z pkt 6 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy).

Pełna treść Regulaminu Giełdy wraz z cennikiem obowiązującym członków GPW dostępna jest na stronie GPW:

- www.gpw.pl

Opłaty na rzecz BondSpot

W związku ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych w zakresie kosztów związanych z uczestnictwem w regulowanym rynku pozagiełdowym (RRP) oraz alternatywnym systemie obrotu (ASO) organizowanym przez BondSpot S.A., Biuro Maklerskie jest zobowiązane do zapłaty opłat i prowizji przewidzianych w cenniku BondSpot S.A.

Pełna treść Regulaminu obrotu regulowanego rynku pozagiełdowego organizowanego przez BondSpot S.A., wraz z cennikiem obowiązującym członków oraz zestawieniem opłat obowiązujących na regulowanym rynku pozagiełdowym prowadzonym przez BondSpot S.A., dostępne są na stronie BondSpot S.A.:

- www.bondspot.pl

Opłaty na rzecz KDPW S.A., KDPW_CCP S.A. i KDPW_RT

Biuro Maklerskie, będąc uczestnikiem KDPW S.A. i KDPW_CCP S.A., ponosi następujące opłaty

związane z rozrachunkiem i rozliczeniem transakcji / operacji na instrumentach finansowych:

- depozytowe – za otwarcie konta formalnego, za prowadzenie konta podmiotowego, za prowadzenie depozytu instrumentów rynku kasowego (zgodnie z pkt 1-3 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- rozrachunkowe (zgodnie z pkt 4 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- za obsługę komunikatów / instrukcji (zgodnie z pkt 5 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- pożyczkowe w systemie automatycznych pożyczek papierów wartościowych (zgodnie z pkt 6 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- specjalne (zgodnie z pkt 7 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- za dodatkowe usługi (zgodnie z pkt 8 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- za uczestnictwo (zgodnie z pkt 1 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- z tytułu rozliczenia transakcji (zgodnie z pkt 2 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- związane z instrumentami pochodnymi (zgodnie z pkt 3 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- za zarządzanie i administrowanie środkami wniesionymi z tytułu wpłat do funduszu rozliczeniowego oraz właściwego funduszu zabezpieczającego a także środkami wniesionymi na poczet depozytów zabezpieczających (zgodnie z pkt 4 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- za dodatkowe usługi (zgodnie z pkt 5 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- z tytułu zarządzania systemem rekompensat (zgodnie z § 20 Regulaminu funkcjonowania systemu rekompensat – KDPW),
- za zgłoszenie transakcji do Repozytorium Transakcji (zgodnie z pkt 1.2 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Repozytorium Transakcji, za pośrednictwem KDPW_CCP),
- za utrzymywanie w Repozytorium Transakcji informacji o zawartej transakcji (za pośrednictwem KDPW_CCP zgodnie z pkt 1.3 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Repozytorium Transakcji, za pośrednictwem KDPW_CCP).

Pełna treść Regulaminu KDPW S.A., Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW_CCP S.A., Regulaminu Repozytorium Transakcji (Regulamin KDPW_RT) i Regulaminu funkcjonowania systemu rekompensat, a także tabele opłat dostępne są na stronach KDPW S.A. i KDPW_CCP S.A. pod adresami:

- www.kdpw.pl
- www.kdpwccp.pl

Opłaty związane z rynkami zagranicznymi

Biuro Maklerskie ponosi koszty działalności związane z usługą wykonywania zleceń nabycia lub zbycia zagranicznych instrumentów finansowych, które w zależności od rynku i podmiotu pośredniczącego mogą się wahać w przedziale od 0,025% do 0,30% wartości transakcji z minimalnymi wartościami oscylującymi w granicach równowartości od ok. 20,00 zł do ok. 180,00 zł. Dodatkowymi kosztami transakcyjnymi są lokalne opłaty i podatki, które są wymagane na niektórych rynkach.

Biuro Maklerskie ponosi również koszty transferu walut, koszty przyjęcia transferu instrumentów finansowych (wahające się w zależności od rynku od 15 EUR do 60 EUR) oraz koszty przechowywania zdeponowanych instrumentów finansowych – maksymalnie 0,15% w skali roku, powiększane o ewentualne opłaty lokalne.

Do wartości transakcji zrealizowanych na rynkach zagranicznych, na których naliczane są podatki transakcyjne, opłaty skarbowe lub inne opłaty, należy doliczyć stosowną opłatę pobieraną najpóźniej w momencie rozliczenia transakcji. Informacje o wysokości kosztów publicznoprawnych pobieranych przez podmioty realizujące transakcje na rynkach zagranicznych Podawane są Do Wiadomości Klientów w Komunikatach Dyrektora BM, celem umożliwienia Klientom oszacowania łącznych kosztów transakcji.

Opłaty związane z udostępnianiem notowań i danych giełdowych

W związku z dystrybucją danych giełdowych i udostępnianiem Klientom serwisów informacyjnych, Biuro Maklerskie ponosi na rzecz podmiotów uprawnionych do rozpowszechniania tych danych:

- opłaty dystrybucyjne powiększone o koszty techniczne,
- opłaty za korzystanie z przeglądu notowań za każdego użytkownika, w zależności od zakresu prezentowanych danych.

ROZDZIAŁ V

ZACHĘTY – PRZYJMOWANIE ORAZ PRZEKAZYWANIE PRZEZ BIURO MAKLERSKIE ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH I NIEPIENIĘŻNYCH

W związku ze świadczeniem usług maklerskich BM może otrzymywać lub przekazywać świadczenia pieniężne lub niepieniężne, w tym drobne świadczenia niepieniężne, których celem jest wykonanie dodatkowych działań przyczyniających się do poprawy jakości obsługi Klientów.

Szczegółowe informacje na temat przedmiotu powyższych świadczeń i ich szacunkowej wysokości, zostaną ujawnione przez BM przed złożeniem zlecenia.

BM co najmniej raz w roku wysyła do Klienta informację o faktycznych kwotach przekazanych lub otrzymanych świadczeń, przy czym drobne świadczenia niepieniężne opisywane są w sposób ogólny.

Drobne świadczenia niepieniężne, które są otrzymywane w szczególności od Emitentów lub towarzystw funduszy inwestycyjnych, mogą mieć postać:

- a) szkoleń pracowników;
- b) materiałów szkoleniowych, w tym materiałów dotyczących sytuacji rynkowej;
- c) aplikacji i systemów informatycznych;
- d) materiałów reklamowych i informacyjnych;
- e) materiałów analitycznych dot. sytuacji rynkowej oraz zachowania poszczególnych funduszy.

Jeżeli przed rozpoczęciem świadczenia usług maklerskich wysokość świadczeń nie mogła zostać oszacowana, BM przed rozpoczęciem świadczenia danej usługi przekazuje Klientowi informacje o sposobie ustalania ich wysokości oraz, niezwłocznie po ustaleniu ich wartości, dodatkowo informacje dotyczące dokładnych kwot przyjętych lub przekazanych świadczeń.

ROZDZIAŁ VI

PRZYKŁADOWA INFORMACJA O SZACUNKOWYCH KOSZTACH I OPŁATACH EX ANTE Z TYTUŁU PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA ORAZ WYKONYWANIA ZLECEŃ ORAZ ICH WPŁYWIE NA ZWROT Z INWESTYCJI, A TAKŻE WYSOKOŚCI ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH (ZACHĘTACH) OTRZYMYWANYCH PRZEZ BM, DLA REPREZENTATYWNYCH (NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCYCH W OBROTCIE) INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Zaprezentowane poniżej przykładowe koszty ex ante transakcji zostały przygotowane w celu zaprezentowania kosztów związanych z zawieraniem przez Klienta transakcji na rynku kapitałowym oraz wpływu tych kosztów na wynik z inwestycji. Prezentacja bazuje na przykładowych kwotach inwestycji oraz kosztach inwestycji wynikających z obowiązującej *Taryfy prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao* oraz w przypadku ofert publicznych i obrotu pierwotnego Umów i Porozumień, które mogą przewidywać otrzymywanie lub przekazywanie płatności z udziałem podmiotu trzeciego.

Prezentacja kosztów oparta jest o kwoty inwestycji brutto, tj. wartość inwestycji powiększoną o opłaty

i prowizje jakie ponosi Klient przy nabyciu i zbyciu instrumentu finansowego. Z uwagi na fakt, że wysokość części kosztów jest uzależniona od wartości transakcji, na potrzeby niniejszej informacji prezentowane poniżej przykłady zostały skalkulowane w oparciu o:

- standardowe stawki prowizji wynikające z *Taryfy prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao* i prowizji dla transakcji zawieranych w kanale internetowym,

- wystandaryzowane kwoty inwestycji (10 000 zł, 50 000 zł i 100 000 zł lub 50 000 zł, 100 000 zł i 200 000 zł dla kontraktów terminowych i zagranicznych akcji),
- roczny horyzont inwestycyjny dla instrumentów rynku kasowego i 9 miesięczny dla instrumentów rynku terminowego,
- scenariusz w którym wartość inwestycji w zakładanym horyzoncie inwestycyjnym nie ulega zmianie.

USŁUGA WYKONYWANIA ZLECIEŃ:

Nazwa instrumentu		Akcje		
Kwota inwestycji		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku (a + b)*, w tym:	Kwotowo	135,00 zł	430,00 zł	800,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,35%	0,86%	0,80%
a) prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	Kwotowo	75,00 zł	370,00 zł	740,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,75%	0,74%	0,74%
b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	Kwotowo	60,00 zł	60,00 zł	60,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,60%	0,12%	0,06%
Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)		0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
* Niniejsza kwota ukazuje skumulowany wpływ kosztów i opłat związanych z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji, to jest kwotę, o jaką zostanie pomniejszony wynik z inwestycji.				

Nazwa instrumentu		Obligacje		
Kwota inwestycji		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku (a + b)*, w tym:	Kwotowo	80,00 zł	160,00 zł	260,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,80%	0,32%	0,26%
a) prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	Kwotowo	20,00 zł	100,00 zł	200,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,20%	0,20%	0,20%
b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	Kwotowo	60,00 zł	60,00 zł	60,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,60%	0,12%	0,06%
Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)		0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
* Niniejsza kwota ukazuje skumulowany wpływ kosztów i opłat związanych z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji, to jest kwotę, o jaką zostanie pomniejszony wynik z inwestycji.				

Nazwa instrumentu		Kontrakty terminowe**		
Kwota inwestycji		10 000 zł	100 000 zł	200 000 zł
liczba otwartych pozycji		15	31	63
Zagregowane koszty inwestycji w skali 9 miesięcy (a + b)*, w tym:	Kwotowo	357,00 zł	673,80 zł	1 307,40 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,71%	0,67%	0,65%
a) prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	Kwotowo	297,00 zł	613,80 zł	1 247,40 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,59%	0,61%	0,62%
b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	Kwotowo	60,00 zł	60,00 zł	60,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,12%	0,06%	0,03%
Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)		0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
* Niniejsza kwota ukazuje skumulowany wpływ kosztów i opłat związanych z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji, to jest kwotę, o jaką zostanie pomniejszony wynik z inwestycji.				
**kontrakty na indeks WIG20 (przyjęty kurs odniesienia: 2100 pkt)				

Nazwa instrumentu		Opcje**		
Kwota inwestycji		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
liczba kupionych opcji		2	10	20
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku (a + b + c)*, w tym:	Kwotowo	88,00 zł	200,00 zł	340,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,88%	0,40%	0,34%
a) prowizja za nabycie opcji	Kwotowo	18,00 zł	90,00 zł	180,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,18%	0,18%	0,18%
b) prowizja za wykonanie lub wygaśnięcie opcji	Kwotowo	10,00 zł	50,00 zł	100,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,10%	0,10%	0,10%
c) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	Kwotowo	60,00 zł	60,00 zł	60,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,60%	0,12%	0,06%
Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)		0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
* Niniejsza kwota ukazuje skumulowany wpływ kosztów i opłat związanych z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji, to jest kwotę, o jaką zostanie pomniejszony wynik z inwestycji.				
**założona cena nabycia opcji - 5000 zł				

Nazwa instrumentu		Akcje zagraniczne		
Kwota inwestycji PLN		50 000	100 000	200 000
Kwota inwestycji EUR**		11 904,76	23 809,52	47 619,05
Zagregowane koszty inwestycji w skali 9 miesięcy (a + b)*, w tym:	Kwotowo PLN	560,00	1 060,00	1 914,20
	Kwotowo EUR	133,33	252,38	455,76
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,12%	1,06%	0,96%
a) prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	Kwotowo PLN	500,00	1 000,00	1 854,20
	Kwotowo EUR	119,05	238,10	441,48
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,75%	0,74%	0,74%
b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	Kwotowo PLN	60,00	60,00	60,00
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,12%	0,06%	0,03%
Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty) w PLN		0,00	0,00	0,00
* Niniejsza kwota ukazuje skumulowany wpływ kosztów i opłat związanych z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji, to jest kwotę, o jaką zostanie pomniejszony wynik z inwestycji.				
**przyjęty kurs 4,2 PLN/EUR				

USŁUGA PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA ZLECENÍ:

Nazwa instrumentu		Akcje (oferta publiczna)		
Kwota inwestycji		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku (a + b)*, w tym:	Kwotowo	135,00 zł	430,00 zł	800,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,35%	0,86%	0,80%
a) prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	Kwotowo	75,00 zł	370,00 zł	740,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,75%	0,74%	0,74%
b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	Kwotowo	60,00 zł	60,00 zł	60,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,60%	0,12%	0,06%
Świadczenia otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	Kwotowo	100,00 zł	500,00 zł	1 000,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1%	1%	1%
* Niniejsza kwota ukazuje skumulowany wpływ kosztów i opłat związanych z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji, to jest kwotę, o jaką zostanie pomniejszony wynik z inwestycji.				

Nazwa instrumentu		Certyfikaty inwestycyjne FIZ		
Kwota inwestycji		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku (a + b + c)*, w tym:	Kwotowo	340,00 zł	1 360,00 zł	2 360,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	3,40%	2,72%	2,36%
a) opłata manipulacyjna pobierana przy nabyciu CI	Kwotowo	150,00 zł	650,00 zł	1 000,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,50%	1,30%	1,00%
b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	Kwotowo	60,00 zł	60,00 zł	60,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,60%	0,12%	0,06%
c) wynagrodzenie za zarządzanie (świadczenia otrzymane od podmiotów trzecich – zachęty)	Kwotowo	130,00 zł	650,00 zł	1 300,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,30%	1,30%	1,30%
* Niniejsza kwota ukazuje skumulowany wpływ kosztów i opłat związanych z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji, to jest kwotę, o jaką zostanie pomniejszony wynik z inwestycji.				

Nazwa instrumentu		Certyfikaty strukturyzowane		
Kwota inwestycji		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku (a + b + c + d)*, w tym:	Kwotowo	498,00 zł	2 150,00 zł	3 940,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	4,98%	4,30%	3,94%
a) opłata manipulacyjna pobierana przy nabyciu CS	Kwotowo	200,00 zł	900,00 zł	1 500,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	2,00%	1,80%	1,50%
b) prowizja za zbycie CS	Kwotowo	238,00 zł	1 190,00 zł	2 380,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	2,38%	2,38%	2,38%
c) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	Kwotowo	60,00 zł	60,00 zł	60,00 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,60%	0,12%	0,06%
d) wynagrodzenie za zarządzanie (świadczenia otrzymane od podmiotów trzecich – zachęty)	Kwotowo	– zł	– zł	– zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,00%	0,00%	0,00%
* Niniejsza kwota ukazuje skumulowany wpływ kosztów i opłat związanych z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji, to jest kwotę, o jaką zostanie pomniejszony wynik z inwestycji.				

Informacje o opłatach i kosztach ponoszonych przez Klientów Biura Maklerskiego wynikających ze świadczenia usługi przyjmowania i przekazywania zleceń

Koszty stałe

Informacja o wysokości wszystkich kosztów stałych ponoszonych przez Klienta, a w szczególności opłaty za prowadzenie rachunku, opłaty za przechowywanie instrumentów finansowych, opłaty za transfer instrumentów finansowych, opłaty za sporządzenie zaświadczeń czy sporządzenie historii rachunku znajdują się w *Taryfie prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao*.

Koszty zmienne

Stawki prowizji pobieranej od Klientów znajdują się w *Taryfie prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao*, która jest wręczana Klientowi przy podpisaniu *Umowy świadczenia usług maklerskich przez BM Pekao*.

Ogólne informacje o opłatach pobieranych przez fundusze inwestycyjne

Wyróżnić można dwa rodzaje opłat pobieranych w związku z inwestycjami w fundusze inwestycyjne: **opłatę manipulacyjną** oraz **opłatę za zarządzanie**. Ich wysokość i sposób kalkulacji zależą od rodzaju funduszu inwestycyjnego.

Opłata manipulacyjna, zwana również opłatą dystrybucyjną lub prowizją, może być pobierana przez fundusz inwestycyjny przy:

- nabywaniu tytułów uczestnictwa odkupowaniu/umarzaniu/zbywaniu tytułów uczestnictwa,
- konwersjach/zamianach tytułów uczestnictwa (polegających na przenoszeniu środków zgromadzonych w funduszu inwestycyjnym do innego funduszu inwestycyjnego zarządzanego przez to samo TFI lub przeniesieniu środków pomiędzy subfunduszami wchodzącymi w skład tego samego funduszu inwestycyjnego).

Opłaty manipulacyjne mogą być obniżone lub niepobierane, (np. od Uczestników w przypadku nabywania jednostek uczestnictwa w ramach planów systematycznego oszczędzania, w czasie przeprowadzanych akcji promocyjnych, itp.).

Wysokość stawek opłat manipulacyjnych zależy m.in. od:

- inwestowanej przez Klienta kwoty – im jest ona wyższa, tym stawka opłaty może być niższa,
- wartości środków zgromadzonych przez Klienta w funduszach zarządzanych przez to samo towarzystwo – im ich wartość jest wyższa, tym opłata manipulacyjna pobierana przy nabyciu jednostek uczestnictwa może być niższa,

- rodzaju/kategorii funduszu inwestycyjnego – fundusze różnią się między sobą stawkami opłat manipulacyjnych.

Opłata za zarządzanie – stanowi wynagrodzenie z tytułu administracji i zarządzania funduszem i zwykle jest uwzględniona w bieżącej wycenie tytułu uczestnictwa. Wysokość opłaty za zarządzanie zależy w głównej mierze od rodzaju prowadzonej przez fundusz inwestycyjny polityki inwestycyjnej.

Powszechną jest praktyka, że im bardziej agresywna polityka inwestycyjna, tym opłata za zarządzanie jest wyższa. Opłata ta zwykle naliczana jest od wartości aktywów netto na tytuł uczestnictwa w danym dniu wyceny, przez co wpływa na cenę tytułu uczestnictwa.

Z opłaty za zarządzanie pokrywane są koszty i wydatki związane z prowadzoną przez fundusz inwestycyjny działalnością, m.in.:

- koszty depozytariusza,
- koszty agenta transferowego,
- koszty obsługi prawnej i księgowej,
- koszty usług marketingowych i dystrybucyjnych,
- koszty sporządzania i wydawania obowiązkowych publikacji.

Opłata za zarządzanie nie obejmuje m.in.:

- kosztów opłat i prowizji maklerskich,
- kosztów opłat i prowizji bankowych,
- opłaty za decyzje i zezwolenia organów nadzoru,
- opłaty sądowej, w tym opłaty za rejestrację funduszu.

Maksymalna wysokość opłaty manipulacyjnej, jak i opłaty za zarządzanie pobieranej w danym funduszu inwestycyjnym określona jest w udostępnionej inwestorom dokumentacji dot. funduszu inwestycyjnego, w szczególności w: Kluczowych Informacjach dla Inwestorów, Prospektach Informacyjnych, Wzrostkach Emisji, Statutach. Informacje nt. wysokości opłat są dostępne również u dystrybutorów.

BM informuje Klienta przed złożeniem zlecenia o szacowanych opłatach, prowizjach i innych kosztach związanych z nabyciem lub zbyciem jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego w celu umożliwienia Klientowi zrozumienia całkowitego kosztu, a także jego skumulowanego wpływu na zwrot z inwestycji. W tabeli poniżej zostały opisane przykładowe koszty i ich wpływ na wynik z inwestycji, a także wskazanie maksymalnej wysokości świadczeń, o których mowa poniżej.

BM raz w roku wysyła do Klienta raport zawierający informację o faktycznie poniesionych opłatach, prowizjach i innych kosztach związanych z usługą

oraz inwestycją w fundusze inwestycyjne, oraz ich wpływie na zwrot z inwestycji.

Przykładowa informacja o szacunkowych kosztach i opłatach z tytułu przyjmowania i przekazywania zleceń oraz ich wpływie na zwrot z inwestycji, a także wysokości świadczeń pieniężnych (zachętach) otrzymywanych przez BM, dla najczęściej występujących grup funduszy

Zaprezentowane poniżej przykładowe koszty związane z inwestycją w fundusz/subfundusz zostały przygotowane w celu zaprezentowania kosztów oraz wpływu tych kosztów na wynik z inwestycji. Prezentacja bazuje na przykładowych kwotach inwestycji oraz kosztach inwestycji dla danej grupy funduszy inwestycyjnych.

Prezentacja kosztów oparta jest o kwotę inwestycji brutto, tj. wartość wpłacanych przez uczestnika środków na rachunek funduszu/subfunduszu. Z uwagi na fakt, że dokładna wysokość części kosztów nie jest znana w dniu udostępnienia tej informacji, prezentacja bazuje na szacunkach co do ich przyszłej wysokości.

Prezentacja kosztów uwzględnia uśredniony wzrost wartości inwestycji w czasie, czyli kwotę inwestycji uwzględniającą zakładaną średnioroczną stopę zwrotu z jednostki uczestnictwa. Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu uwzględnia opłatę za zarządzanie i pozostałe koszty funduszu, natomiast nie uwzględnia opłaty manipulacyjnej będącej opłatą jednorazową ponoszoną przez klienta na początku inwestycji.

Stopa zwrotu dla poszczególnych grup funduszy została wyliczona w oparciu o jednoroczne, średnie sto-

py zwrotu dla poszczególnych grup funduszy w okresie ostatnich 5 lat, wg danych na 31 lipca 2018 r. (źródło danych: Pekao TFI). Koszty te nie uwzględniają zniżek, które mogą wynikać z prawa akumulacji wpłat wskazanego w Prospekcie Informacyjnym funduszu, którego dotyczy przedmiotowy materiał. Wyliczenia kosztów przedstawione zostały przy założeniu wskazanego powyżej okresu inwestycji.

Wskazane wartości w pozycji "Pozostałe koszty funduszu/subfunduszu" to koszty bieżące i transakcyjne funduszu. Do kosztów bieżących zalicza się m.in.: podatki i opłaty oraz inne koszty wynikające z przepisów prawa lub regulacji wewnętrznych sądów (np. opłaty sądowe i notarialne czy opłaty za decyzje i zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego). Do kosztów transakcyjnych zalicza się m.in. koszty obsługi transakcji czy opłaty na rzecz depozytariusza.

Kalkulacja kosztów nie uwzględnia ewentualnych obciążeń podatkowych, które mogą wpłynąć na obniżenie osiągniętego wyniku z inwestycji.

Zaprezentowane wyliczenia opierają się o historyczne zachowanie się ceny jednostki uczestnictwa i nie stanowią gwarancji osiągnięcia podobnych wyników w przyszłości. W celu wyliczenia kosztów inwestycji w całym okresie inwestycji należy zagregowane koszty inwestycji w skali roku odnieść do całego, planowanego okresu inwestycji.

Źródłem danych w zakresie stawek opłat wykorzystywanych przez BM Pekao do powyższych wyliczeń jest Pekao TFI S.A. Założona do kalkulacji wysokość wynagrodzenia za zarządzanie przyjęta została na poziomie maksymalnym wskazanym we właściwym dla danego Funduszu Inwestycyjnego Prospekcie informacyjnym i Statucie.

Nazwa grupy funduszy		Fundusz dłużny krótkoterminowy		
Kwota inwestycji (brutto)		10 000 zł	100 000 zł	1 000 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (w miesiącach)		60	60	60
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku (uwzględnia wynagrodzenie za zarządzanie oraz pozostałe koszty funduszu/subfunduszu)		2,04%	2,04%	2,04%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	113,69 zł	1 108,42 zł	10 515,22 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,08%	1,06%	1,00%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat.		1,08%	1,06%	1,00%

Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz BM (w skali roku)	Całkowite: (kwotowo w zł/procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	56,27 zł/ 0,54%	533,35 zł/ 0,51%	4 747,12 zł/ 0,45%
	a) powiązane tylko z opłatą manipulacyjną przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (kwotowo w zł/procentowo)	11,00 zł/ 0,10%	80,00 zł/ 0,08%	200,00 zł/ 0,02%
	b) powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) powiązane z wynagrodzeniem za zarządzanie (kwotowo w zł/procentowo) tzw. zachęta	45,27 zł/ 0,43%	453,35 zł/ 0,43%	4 547,12 zł/ 0,43%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące, szacunkowe stawki opłat:	a) opłaty manipulacyjne przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (jednorazowa)	0,55%	0,40%	0,10%
	b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego (roczna)	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) wynagrodzenia za zarządzanie w skali roku	0,96%	0,96%	0,96%
	d) pozostałe koszty funduszu/subfunduszu w skali roku	0,02%	0,02%	0,02%

Nazwa grupy funduszy		Fundusz dłużny		
Kwota inwestycji (brutto)		10 000 zł	100 000 zł	1 000 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (w miesiącach)		60	60	60
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku (uwzględnia wynagrodzenie za zarządzanie oraz pozostałe koszty funduszu/subfunduszu)		2,32%	2,32%	2,32%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	205,09 zł	1 977,86 zł	17 770,07 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,97%	1,89%	1,68%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat.		1,97%	1,89%	1,68%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz BM (w skali roku)	Całkowite: (kwotowo w zł/procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	109,11 zł/ 1,05%	1 014,18 zł/ 0,97%	8 025,88 zł/ 0,75%
	a) powiązane tylko z opłatą manipulacyjną przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (kwotowo w zł/procentowo)	34,00 zł/ 0,33%	260,00 zł/ 0,25%	400,00 zł/ 0,04%
	b) powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) powiązane z wynagrodzeniem za zarządzanie (kwotowo w zł/procentowo) tzw. zachęta	75,11 zł/ 0,72%	754,18 zł/ 0,72%	7 625,88 zł/ 0,72%

Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące, szacunkowe stawki opłat:	a) opłaty manipulacyjne przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (jednorazowa)	1,70%	1,30%	0,20%
	b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego (roczna)	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) wynagrodzenia za zarządzanie w skali roku	1,60%	1,60%	1,60%
	d) pozostałe koszty funduszu/ subfunduszu w skali roku	0,04%	0,04%	0,04%

Nazwa grupy funduszy		Fundusz mieszany		
Kwota inwestycji (brutto)		10 000 zł	100 000 zł	1 000 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (w miesiącach)		60	60	60
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku (uwzględnia wynagrodzenie za zarządzanie oraz pozostałe koszty funduszu/subfunduszu)		4,68%	4,68%	4,68%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	461,38 zł	4 373,40 zł	40 528,55 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	4,26%	3,97%	3,61%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat.		4,26%	3,97%	3,61%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz BM (w skali roku)	Całkowite: (kwotowo w zł/procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	250,65 zł/ 2,31%	2 233,13 zł/ 2,03%	18 686,78 zł/ 1,66%
	a) powiązane tylko z opłatą manipulacyjną przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (kwotowo w zł/procentowo)	80,00 zł/ 0,74%	500,00 zł/ 0,45%	1 000,00 zł/ 0,09%
	b) powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) powiązane z wynagrodzeniem za zarządzanie (kwotowo w zł/procentowo) tzw. zachęta	170,65 zł/ 1,57%	1 733,13 zł/ 1,57%	17 686,78 zł/ 1,57%
powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące, szacunkowe stawki opłat:	a) opłaty manipulacyjne przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (jednorazowa)	4,00%	2,50%	0,50%
	b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego (roczna)	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) wynagrodzenia za zarządzanie w skali roku	3,50%	3,50%	3,50%
	d) pozostałe koszty funduszu/ subfunduszu w skali roku	0,02%	0,02%	0,02%

Nazwa grupy funduszy		Fundusz akcji		
Kwota inwestycji (brutto)		10 000 zł	100 000 zł	1 000 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (w miesiącach)		60	60	60
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku (uwzględnia wynagrodzenie za zarządzanie oraz pozostałe koszty funduszu/subfunduszu)		4,47%	4,47%	4,47%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	466,24 zł	4 341,15 zł	40 199,43 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	4,35%	3,97%	3,60%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat.		4,35%	3,97%	3,60%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz BM (w skali roku)	Całkowite: (kwotowo w zł/procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	258,82 zł/ 2,41%	2 223,59 zł/ 2,03%	18 589,49 zł/ 1,66%
	a) powiązane tylko z opłatą manipulacyjną przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (kwotowo w zł/procentowo)	90,00 zł/ 0,84%	500,00 zł/ 0,46%	1 000,00 zł/ 0,09%
	b) powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) powiązane z wynagrodzeniem za zarządzanie (kwotowo w zł/procentowo) tzw. zachęta	168,82 zł/ 1,57%	1 723,59 zł/ 1,57%	17 589,49 zł/ 1,57%
powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące, szacunkowe stawki opłat:	a) opłaty manipulacyjne przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (jednorazowa)	4,50%	2,50%	0,50%
	b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego (roczna)	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) wynagrodzenia za zarządzanie w skali roku	3,50%	3,50%	3,50%
	d) pozostałe koszty funduszu/subfunduszu w skali roku	0,01%	0,01%	0,01%

Nazwa grupy funduszy		Fundusz absolutnej stopy zwrotu		
Kwota inwestycji (brutto)		10 000 zł	100 000 zł	1 000 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (w miesiącach)		60	60	60
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku (uwzględnia wynagrodzenie za zarządzanie oraz pozostałe koszty funduszu/subfunduszu)		2,60%	2,60%	2,60%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	207,63 zł	1 947,75 zł	17 090,12 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,99%	1,85%	1,61%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat.		1,99%	1,85%	1,61%

Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz BM (w skali roku)	Całkowite: (kwotowo w zł/procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	118,43 zł/ 1,14%	1 049,30 zł/ 1,00%	7 986,82 zł/ 0,75%
	a) powiązane tylko z opłatą manipulacyjną przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (kwotowo w zł/procentowo)	48,00 zł/ 0,46%	340,00 zł/ 0,32%	800,00 zł/ 0,08%
	b) powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) powiązane z wynagrodzeniem za zarządzanie (kwotowo w zł/procentowo) tzw. zachęta	70,43 zł/ 0,68%	709,30 zł/ 0,68%	7 186,82 zł/ 0,68%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące, szacunkowe stawki opłat:	a) opłaty manipulacyjne przy nabywaniu jednostek uczestnictwa (jednorazowa)	2,40%	1,70%	0,40%
	b) opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego (roczna)	– zł/ 0%	– zł/ 0%	– zł/ 0%
	c) wynagrodzenia za zarządzanie w skali roku	1,50%	1,50%	1,50%
	d) pozostałe koszty funduszu/subfunduszu w skali roku	0,03%	0,03%	0,03%

Informacje o opłatach i kosztach ponoszonych przez Klientów Biura Maklerskiego wynikających z nabycia Certyfikatów Inwestycyjnych

CERTYFIKATY INWESTYCYJNE FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ZAMKNIĘTYCH (CI FIZ)

Koszty jednorazowe

- opłata za nabycie certyfikatów (tzw. opłata manipulacyjna):
Nabywca certyfikatów ponosi opłatę przy składaniu dyspozycji zakupu certyfikatów. Wysokość opłaty za nabycie jest uzależniona od wartości zainwestowanych środków, zgodnie z tabelą opłat określoną przez emitenta, opublikowaną na stronie internetowej danego emitenta.
- Opłata za wykup certyfikatów:
Dla certyfikatów inwestycyjnych emitent może nie wskazać daty wykupu. Możliwość wyjścia z inwestycji określa prospekt emisyjny np.:
 - przez złożenie zlecenia sprzedaży na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Wówczas opłaty są ponoszone zgodnie z indywidualną tabelą prowizji Klienta obowiązującą na rachunku inwestycyjnym Klienta i wielkością zlecenia,
 - przez złożenie żądania odkupienia/wykupu przez emitenta – wówczas wysokość opłaty określa Prospekt emisyjny. Dla większości

emisji certyfikatów – opłata za żądanie odkupienia przez emitenta nie występuje.

W pozostałych przypadkach, opłaty kształtują się na poziomie do 1,00% wartości wykupu certyfikatów przedstawionych do wykupu.

Koszty powtarzalne

W przypadku zdeponowania certyfikatów na rachunku inwestycyjnym, Klient ponosi opłaty za prowadzenie rachunku inwestycyjnego, zgodnie z *Taryfą prowizji i opłat Biura Maklerskiego Pekao*. W przypadku certyfikatów oferowanych na rynku pierwotnym przez Biuro Maklerskie opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego może nie być pobierana. Szczegóły ewentualnego zwolnienia z opłaty za prowadzenie rachunku przedstawiane są w Komunikacie Dyrektora Biura Maklerskiego, który jest udostępniany na stronie internetowej www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie przed rozpoczęciem oferty.

Inwestycja w certyfikaty wiąże się z powtarzalnymi kosztami związanymi z funkcjonowaniem funduszu inwestycyjnego zamkniętego, w szczególności z:

- opłatą za zarządzanie ponoszone na rzecz podmiotu zarządzającego aktywami funduszu,
- opłatami transakcyjnymi ponoszonymi na rzecz instytucji biorących udział w procesie zawierania transakcji na aktywach funduszu,
- opłatami administracyjnymi związanymi z funkcjonowaniem funduszu, w tym opłatami jednorazowymi, bieżącymi oraz dodatkowymi tj. za pełnienie funkcji depozytariusza, reprezentację prawną funduszu itp.

STRUKTURYZOWANE CERTYFIKATY DEPOZYTOWE (SCD)

Koszty jednorazowe

- 1) Opłata za nabycie SCD (tzw. opłata dystrybucyjna):

Nabywca Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych (SCD) emitowanych przez emitenta może ponieść opłatę jednorazową przy składaniu dyspozycji zakupu SCD. Wysokość opłaty dystrybucyjnej jest uzależniona od wartości zainwestowanych środków, zgodnie z tabelą opłat określoną przez emitenta i opublikowaną na stronie internetowej emitenta.

- 2) Koszty związane z wcześniejszym wyjściem z inwestycji:

W przypadku zakończenia inwestycji przed terminem wykupu emitent nie gwarantuje 100% zwrotu kapitału. Wartość odkupywanych przed terminem SCD zależy od wyceny instrumentów bazowych, na które wystawiona była dana seria SCD w czasie przeprowadzenia przez emitenta transakcji odkupu, ale nie niższej niż określony dla danej serii poziom gwarantowanego kapitału. Poziom gwarantowanego kapitału w przypadku przedstawienia SCD do wcześniejszego wykupu przez emitenta ustalany jest oddzielnie dla każdej emitowanej serii i opublikowany na stronie internetowej emitenta.

Koszty powtarzalne

W przypadku Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych Banku Pekao S.A. oferowanych przez Biuro Maklerskie opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego nie jest pobierana. Szczegóły zwolnienia z opłaty za prowadzenie rachunku przedstawione są w Komunikacie Dyrektora Biura Maklerskiego, który został udostępniony na stronie internetowej www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie.

Zarówno Certyfikaty Inwestycyjne jak i Strukturyzowane Certyfikaty Depozytowe (SCD) zazwyczaj są produktami detalicznymi zbiorowego inwestowania (PRIIP) i wówczas podlegają pod Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) nr 1286/2014, zgodnie z którym emitent wydaje i publikuje Kluczowe Informacje dla Klienta (KID) umożliwiające zrozumienie i porównanie kluczowych cech PRIIP, kluczowych ryzyk z nim związanych i obejmujące wykaz wszystkich kosztów związanych z inwestycją, które poniesie inwestor indywidualny.

ROZDZIAŁ VII

INFORMACJE DOTYCZĄCE OPODATKOWANIA

Klienci Biura Maklerskiego, z tytułu uzyskiwania przychodów z inwestowania i odpłatnego zbycia oraz reali-

zacji praw z instrumentów finansowych, zobowiązani są do uiszczania opłat i podatków określonych w obowiązujących przepisach podatkowych.

W przypadku wypłaty określonych kategorii dochodów, tj.: dochodów z dywidend, odsetek, dyskonta, dochodów z wybranych funduszy kapitałowych, Biuro Maklerskie może pełnić funkcje płatnika i wówczas jest zobowiązany do pobrania podatku, zgodnie z przepisami (odpowiednio):

- ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych albo
- ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Poza tym, na podstawie art. 39 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, Biuro Maklerskie jest zobowiązane do przekazania osobom fizycznym nie prowadzącym działalności gospodarczej informacji PIT-8C, która zawiera dane dotyczące dochodów z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych i pochodnych instrumentów finansowych oraz dochodów z realizacji praw wynikających z pochodnych instrumentów finansowych. Informacja ta stanowi podstawę dla prawidłowego wypełnienia rocznej deklaracji podatkowej i obliczenia należnego podatku, z zastrzeżeniem, że dane wskazane w informacji PIT-8C nie są wiążące dla Klienta – Klient może modyfikować dane zawarte w informacji PIT-8C, jeśli posiada on dodatkowe dane o przychodach i kosztach podatkowych lub przyjęta przez niego interpretacja przepisów podatkowych dopuszcza taką możliwość.

W przypadku Klienta mającego polską rezydencję podatkową, opodatkowaniu podlegają zarówno przychody (dochody) uzyskiwane na terytorium Polski, jak i przychody (dochody) pochodzące z terytorium innego państwa, z tym zastrzeżeniem, że przychody (dochody) osiągnięte w walutach obcych, powinny być przeliczone na złote, wg kursów określonych w odrębnych przepisach. Zapłata podatku poza granicami Polski nie zwalnia Klienta z obowiązku opodatkowania, jeśli obowiązek ten wynika również z odrębnych przepisów obowiązujących na terytorium Polski.

Klienci będący nierezydentami mogą być zobowiązani do rozliczania należnych podatków w kraju swojej rezydencji podatkowej, z zastrzeżeniem, że umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte pomiędzy tym krajem a Polską mogą te obowiązki modyfikować, w szczególności w zakresie przychodów (dochodów) osiąganych przez Klientów Biura Maklerskiego na terytorium Polski. Pobranie podatku przez Biuro Maklerskie w ramach obowiązków płatnika, nie wyłącza opodatkowania należnego wg jurysdykcji krajów innych niż Polska.

Stosowanie szczególnych przywilejów podatkowych, wynikających z rezydencji podatkowej Klienta poza terytorium Polski, jest możliwe na podstawie aktualnego certyfikatu rezydencji podatkowej, w formie opisanej w odrębnych regulacjach Biura Maklerskiego i przepisach podatkowych.

Biuro Maklerskie informuje swoich Klientów o szczegółowych zasadach opodatkowania (m.in. może podać do wiadomości Klientów informacje dotyczące przyjętego w BM podejścia do wybranych kwestii podatkowych), jednak nie jest uprawniony do wykonywania czynności doradztwa podatkowego. Wszelkie wątpliwości wynikające z powyższej informacji oraz dotyczące szczegółowych przepisów prawa Klient powinien wyjaśniać w porozumieniu z doradcą podatkowym, właściwym organem podatkowym lub innym uprawnionym podmiotem.

ROZDZIAŁ VIII

PODSTAWOWE ZASADY ROZPATRYWANIA SKARG

1. Skargi, w tym reklamacje dotyczące świadczenia usług przez BM, Klient powinien złożyć niezwłocznie od powzięcia informacji o fakcie niewykonania lub nienależytego wykonania czynności, której skarga dotyczy, co ułatwi i przyspieszy rzetelne jej rozpatrzenie.
2. Skargi Klientów mogą być składane:
 - 1) w formie pisemnej – osobiście w BM, w PUM albo drogą pocztową,
 - 2) ustnie – osobiście do protokołu podczas wizyty w PUM,
 - 3) telefonicznie,
 - 4) za pomocą Systemu (poczty wewnętrznej), pod warunkiem posiadania przez Klienta dostępu do Systemu.
3. Dane adresowe BM oraz PUM, a także numery telefonów, pod którymi można składać skargi są dostępne na stronie www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie oraz w PUM.
4. BM rozpatruje zgłoszone skargi niezwłocznie po ich wpływie i udziela odpowiedzi bez zbędnej zwłoki, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia ich otrzymania, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W szczególnie skomplikowanych przypadkach uniemożliwiających udzielenie odpowiedzi w terminie określonym w ust. 4, BM przekazuje Klientowi wyjaśnienia przyczyn opóźnienia, informacje o okolicznościach, które muszą zostać ustalone oraz o przewidywanym terminie udzielenia odpowiedzi. Termin ten nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania skargi.
6. Na życzenie Klienta, BM potwierdza wpływ skargi.
7. Klient powinien dołączyć do skargi kopie dokumentów (np. dyspozycji), których skarga dotyczy oraz powinien udzielić BM wszelkich informacji dotyczących zgłaszanych żądań niezbędnych do wyjaśnienia skargi.
8. BM udziela odpowiedzi na skargi pisemnie na Adres korespondencyjny do Rachunku (zdefiniowany w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*), chyba że w treści skargi Klient wskaże inny adres lub wniesie o udzielenie odpowiedzi za pomocą Systemu (poczty wewnętrznej).
9. Niezależnie od powyższego BM i Klient mogą zakończyć spór zawierając pisemną ugodę.
10. W przypadku nieuwzględnienia skargi lub rozpatrzenia skargi niezgodnie z żądaniem Klienta, Klient może złożyć odwołanie od decyzji BM w terminie 30 dni od dnia otrzymania odpowiedzi na złożoną skargę. Do odwołania mają zastosowanie zasady przewidziane dla skargi.
11. Odpowiedź BM na odwołanie Klienta kończy proces rozpatrywania skargi przez BM.
12. W przypadku nieuwzględnienia roszczeń:
 - 1) Klientowi będącemu osobą fizyczną (w tym konsumentowi) przysługuje prawo wystąpienia o rozpatrzenie jego sprawy do Rzecznika Finansowego, zgodnie z Ustawą z 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym,
 - 2) Klient będący konsumentem ma prawo:
 - a) zwrócić się o pomoc do miejskich lub powiatowych rzeczników konsumentów; organem nadzoru właściwym w sprawach z zakresu ochrony konsumentów jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
 - b) skorzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów z Bankiem – Biurem Maklerskim Pekao. Podmiotami właściwymi do rozstrzygnięcia takich sporów są:
 - Bankowy Arbitraż Konsumencki (Arbiter Bankowy) działający przy Związku Banków Polskich; tryb i zasady prowadzenia postępowań pozasądowych przed Arbitrem Bankowym dostępne są na stronie internetowej Związku Banków Polskich (zbp.pl),
 - Rzecznik Finansowy; tryb i zasady prowadzenia postępowań pozasądowych przed Rzecznikiem Finansowym dostępne są na stronie internetowej Rzecznika Finansowego (rf.gov.pl).
13. Klient może również wnieść skargę na BM do organu nadzoru, którym jest Komisja Nadzoru Finansowego.
14. Niezależnie od powyższych uprawnień, Klientowi w każdym czasie przysługuje prawo do wystąpienia z powództwem przeciwko Bankowi – Biuru Maklerskiemu Pekao do właściwego sądu powszechnego.

ROZDZIAŁ IX

KONFLIKT INTERESÓW

Przez konflikt interesów rozumie się znane Biuru Maklerskiemu okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesem Biura Maklerskiego, innych podmiotów z Grupy, w skład której wchodzi Bank Pekao S.A. i innych podmiotów prawnych powiązanych z Bankiem Pekao S.A. organizacyjnie lub kapitałowo, osoby zaangażowanej w Biurze Maklerskim i obowiązkiem działania przez Biuro Maklerskie w sposób rzetelny, z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu Klienta, jak również znane Biuru Maklerskiemu okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesami kilku Klientów Biura Maklerskiego.

Konflikt interesów może wystąpić nawet mimo braku nieetycznego lub nieprawidłowego działania, jeśli wywoła wrażenie nieprawidłowości, które może podważyć zaufanie do Biura Maklerskiego, innych podmiotów Grupy, w skład której wchodzi Bank Pekao S.A. i innych podmiotów prawnych powiązanych z Bankiem Pekao S.A. organizacyjnie lub kapitałowo, lub do osoby pozostającej w konflikcie.

Biuro Maklerskie w swojej działalności zawsze kieruje się zasadą działania w sposób rzetelny i profesjonalny, zgodny z zasadami uczciwego obrotu oraz zgodnie z najlepiej pojętymi interesami Klientów.

Realizując tę zasadę, Biuro Maklerskie stosuje w swojej działalności w szczególności następujące regulacje: Regulamin zarządzania konfliktami interesów w Biurze Maklerskim Pekao, Regulamin kontroli przepływu i uniemożliwienia wykorzystywania oraz przetwarzania informacji poufnych i przestrzegania tajemnicy zawodowej w Biurze Maklerskim Pekao oraz Regulamin inwestowania w instrumenty finansowe przez osoby zaangażowane w Biurze Maklerskim Pekao. Stosowanie ww. regulacji wewnętrznych oraz organizacja wewnętrzna Biura Maklerskiego służą zapewnieniu, że w przypadku powstania konfliktu interesów związanych ze świadczeniem przez Biuro Maklerskie danej usługi maklerskiej na rzecz Klienta, nie dojdzie do naruszenia interesu Klienta oraz zapewniają unikanie konfliktów interesów m.in. w sytuacji, w której Biuro Maklerskie pośredniczy w zawieraniu przez Klientów transakcji dotyczących instrumentów finansowych i jednocześnie świadczy usługi dotyczące tych instrumentów finansowych na rynku pierwotnym (np. członek konsorcjum) i wtórnym (np. sponsor emisji, podmiot pośredniczący przy wezwaniu) lub świadczy usługi doradcze emitentowi tych instrumentów finansowych.

Biuro Maklerskie, przed zawarciem umowy o świadczenie danej usługi maklerskiej, informuje Klienta przy użyciu trwałego nośnika informacji o istniejących konfliktach interesów związanych ze świadczeniem danej usługi maklerskiej na rzecz tego Klienta, o ile organizacja oraz regulacje wewnętrzne Biura Maklerskiego nie zapewniają, że w przypadku powstania kon-

fliktu nie dojdzie do naruszenia interesu Klienta. W takim przypadku umowa o świadczenie danej usługi może zostać zawarta wyłącznie pod warunkiem, że Klient potwierdzi otrzymanie powyższych informacji oraz wyraźnie potwierdzi wolę zawarcia umowy z Biurem Maklerskim o świadczenie danej usługi maklerskiej.

W przypadku powstania konfliktu interesów po zawarciu z Klientem umowy o świadczenie usługi maklerskiej, Biuro Maklerskie poinformuje Klienta o konflikcie interesów niezwłocznie po jego stwierdzeniu z uwzględnieniem powyższych warunków oraz powstrzyma się od świadczenia danej usługi maklerskiej do czasu otrzymania wyraźnego oświadczenia Klienta o kontynuacji lub rozwiązaniu umowy.

Przy ujawnianiu informacji jasno wskazuje się, że rozwiązania organizacyjne i administracyjne ustanowione przez Biuro Maklerskie w celu zapobieżenia temu konfliktowi lub zarządzania nim nie są wystarczające do zapewnienia z należytą pewnością, aby ryzyko szkody dla interesów Klienta nie występowało. Ujawniana informacja zawiera szczegółowy opis konfliktów interesów powstających przy świadczeniu usług maklerskich, z uwzględnieniem charakteru Klienta, któremu informacja jest ujawniana. W opisie tym wyjaśnia się ogólny charakter i źródła konfliktów interesów, a także ryzyko grożące Klientowi wskutek konfliktów interesów oraz kroki podjęte w celu ograniczenia takiego ryzyka, przy zachowaniu wystarczającego stopnia szczegółowości pozwalającego temu Klientowi podjąć świadomą decyzję w odniesieniu do usługi maklerskiej w kontekście, w którym te konflikty interesów się pojawiają. Biuro Maklerskie stosuje następujące środki zarządzania konfliktami interesów:

- środki zarządzania oparte na strukturze organizacyjnej polegające w szczególności na:
 - ustanowieniu barier informacyjnych (chińskich murów) mających na celu ograniczenie lub zakaz przepływu informacji stanowiących tajemnicę zawodową oraz informacji poufnych oraz ograniczenie lub wyłączenie przepływu informacji pomiędzy osobami powiązanymi z BM, gdy przepływ informacji może naruszyć interesy jednego lub więcej Klientów,
 - wprowadzeniu podziału zadań polegającego na przyjęciu modelu organizacyjnego uwzględniającego rozdzielenie fizyczne i kompetencyjne różnych komórek organizacyjnych BM w działaniach, z których może wynikać konflikt interesów,
- środki zarządzania oparte na regulacjach wewnętrznych wprowadzających w szczególności reguły dotyczące:
 - wynagradzania osób powiązanych z BM tak, aby nie miały negatywnego wpływu na interesy Klienta,
 - wykonywania zleceń na warunkach najbardziej korzystnych dla Klientów,

- sporządzania analiz inwestycyjnych zapewniając istnienie barier informacyjnych oraz transparentność w zarządzaniu konfliktami interesów w stosunku do Klientów,
- środki zarządzania oparte na ustanowieniu konkretnych funkcji dedykowanych zarządzaniu konfliktami interesów,
- środki zarządzania oparte na wprowadzeniu i przestrzeganiu przez osoby powiązane z BM zasad etyki i kultury korporacyjnej oraz przeprowadzaniu odpowiednich szkoleń.

Na żądanie Klienta mogą zostać przekazane Klientowi, przy użyciu trwałego nośnika informacji lub za pośrednictwem strony internetowej Biura Maklerskiego, szczegółowe informacje dotyczące zasad postępowania Biura Maklerskiego w przypadku powstania konfliktu interesów, określone w Regulaminie zarządzania konfliktami interesów w Biurze Maklerskim Pekao.

ROZDZIAŁ X

POLITYKA KLASYFIKACJI I REKLASYFIKACJI KLIENTA W BIURZE MAKLERSKIM PEKAO

CEL POLITYKI KLASYFIKACJI

Celem Polityki klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Biurze Maklerskim Pekao jest przedstawienie informacji o kategoriach klasyfikacji Klientów, zasadach traktowania Klientów ze względu na kategorię klasyfikacji oraz o możliwości złożenia wniosku w sprawie zmiany kategorii. Biuro Maklerskie Pekao klasyfikuje swoich Klientów w celu zapewnienia im właściwego poziomu ochrony, polegającej na przekazywaniu określonych informacji, badaniu odpowiedniości oferty, stosowaniu wobec Klientów innych obowiązków zgodnie z wymogami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającej dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (MIFID) oraz aktów prawnych wydanych na jej podstawie i w celu jej uzupełnienia, jak również Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi z późniejszymi zmianami oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych.

OGÓLNE ZASADY

KLASYFIKACJA KLIENTÓW

Klientom BM, na rzecz których są świadczone usługi maklerskie, przypisywane są następujące kategorie:

- Klient detaliczny,

- Klient profesjonalny,
- Uprawniony kontrahent.

KLASYFIKACJA KLIENTÓW

BM przeprowadza klasyfikację Klientów przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich.

Jako Klienci profesjonalni mogą zostać zaklasyfikowani Klienci będący:

- 1) bankiem,
- 2) firmą inwestycyjną,
- 3) zakładem ubezpieczeń,
- 4) funduszem inwestycyjnym, alternatywną spółką inwestycyjną, towarzystwem funduszy inwestycyjnych lub zarządzającym alternatywną spółką inwestycyjną w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych
- 5) funduszem emerytalnym lub towarzystwem emerytalnym w rozumieniu Ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- 6) towarowym domem maklerskim,
- 7) podmiotem zawierającym, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, na własny rachunek, transakcje na rynkach kontraktów terminowych, opcji lub innych instrumentów pochodnych albo na rynkach pieniężnych wyłącznie w celu zabezpieczenia pozycji zajętych na tych rynkach, lub działającym w tym celu na rachunek innych członków takich rynków, o ile odpowiedzialność za wykonanie zobowiązań wynikających z tych transakcji ponoszą uczestnicy rozliczający tych rynków,
- 8) inną niż wskazana w pkt 1-7 instytucją finansową,
- 9) inwestorem instytucjonalnym, innym niż wskazani powyżej, prowadzącym regulowaną działalność na rynku finansowym,
- 10) podmiotem prowadzącym poza granicami Polski działalność równoważną do działalności prowadzonej przez podmioty wskazane powyżej,
- 11) przedsiębiorcą spełniającym, co najmniej dwa z poniższych wymogów, przy czym równowartość kwot wskazanych w euro jest obliczana przy zastosowaniu średniego kursu euro ustalonego przez Narodowy Bank Polski na dzień sporządzenia przez danego przedsiębiorcę sprawozdania finansowego:
 - a) suma bilansowa tego przedsiębiorcy wynosi co najmniej 20 000 000 EUR,
 - b) osiągnięta przez tego przedsiębiorcę wartość przychodów ze sprzedaży wynosi co najmniej 40 000 000 EUR,
 - c) kapitał własny lub fundusz własny tego przedsiębiorcy wynosi co najmniej 2 000 000 EUR,

- 12) organem publicznym, który zarządza długiem publicznym, bankiem centralnym, Bankiem Światowym, Międzynarodowym Funduszem Walutowym, Europejskim Bankiem Centralnym, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym lub inną organizacją międzynarodową pełniącą podobne funkcje,
- 13) innym inwestorem instytucjonalnym, którego głównym przedmiotem działalności jest inwestowanie w instrumenty finansowe, w tym podmiotem zajmującym się sekurytyzacją aktywów lub zawieraniem innego rodzaju transakcji finansowych,
- 14) podmiotem innym niż wskazane powyżej, który jest traktowany przez BM jak Klient profesjonalny na swój pisemny wniosek i zakresie określonym we wniosku, pod warunkiem posiadania wiedzy i doświadczenia pozwalających na podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych, jak również na właściwą ocenę ryzyka związanego z tymi decyzjami.

Do kategorii Uprawniony kontrahent BM zalicza:

- 1) Klienta profesjonalnego, o którym mowa w pkt 1 – 10 oraz 12 – 13 powyżej, z którymi BM w ramach świadczenia usługi wykonywania zleceń, usługi przyjmowania i przekazywania zleceń lub w ramach nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek, zawiera transakcje lub pośredniczy w ich zawieraniu,
- 2) Klienta profesjonalnego, o którym mowa w pkt 11 powyżej, który na swój wniosek został przez BM uznany za Uprawnionego kontrahenta, z którym BM, w ramach świadczenia usługi wykonywania zleceń, usługi przyjmowania i przekazywania zleceń lub w ramach nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek, zawiera transakcje lub pośredniczy w ich zawieraniu,
- 3) Klienta z innego państwa członkowskiego, który posiada status Uprawnionego kontrahenta na podstawie prawa dla niego właściwego.

BM może zaliczyć do kategorii Uprawnionych kontrahentów Klienta profesjonalnego, o którym mowa w pkt 11 powyżej, wyłącznie pod warunkiem udzielenia przez te podmioty zgody na piśmie.

Jeżeli Klient zwraca się z wnioskiem o traktowanie go jak Uprawnionego kontrahenta, wówczas BM ostrzega go pisemnie o skutkach takiego wniosku, w tym o możliwości utraty środków ochrony, zaś Klient potwierdza na piśmie wniosek o traktowanie go jako Uprawnionego kontrahenta albo na zasadach ogólnych, albo w odniesieniu do jednej usługi inwestycyjnej lub transakcji lub jednego rodzaju transakcji lub produktu, lub do większej ich liczby, wskazując przy tym, że jest świadomy konsekwencji wynikających z możliwości utraty środków ochrony w związku ze złożeniem takiego wniosku.

Do kategorii Klient detaliczny BM zalicza Klientów będących osobami fizycznymi oraz przedsiębiorców niespełniających kryteriów, o których mowa w pkt 11 defi-

nycji Klienta profesjonalnego oraz jednostki administracji rządowej i samorządowej. BM może również z własnej inicjatywy lub na wniosek Klienta traktować jak Klienta detalicznego pozostałych Klientów, o których mowa w pkt 1-14 definicji Klienta profesjonalnego.

Przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich, BM informuje Klienta o przyznanej kategorii, poziomie ochrony danej kategorii Klientów oraz przekazuje Klientom na trwałym nośniku informacje o możliwości wystąpienia z wnioskiem o reklasyfikację, a także, że inna kategoria może wiązać się z obniżeniem poziomu ochrony.

REKLASYFIKACJA KLIENTÓW

Nadana Klientowi kategoria może być zmieniona w wyniku:

- wystąpienia Klienta z wnioskiem o zmianę kategorii,
- zmiany kategorii przez BM w wyniku okresowej weryfikacji klasyfikacji Klientów.

Klient ma możliwość przedstawienia wniosku o zmianę kategorii przyznanej mu przez BM w odniesieniu do wszystkich lub wskazanych usług inwestycyjnych, produktów lub transakcji. Wnioski należy składać w Punktach Usług Maklerskich.

Żądanie Klienta profesjonalnego traktowania jak Klienta detalicznego, jak również żądanie Uprawnionego kontrahenta traktowania go jak Klienta profesjonalnego albo Klienta detalicznego, powinno określać zakres usług maklerskich, transakcji lub instrumentów finansowych, na których potrzeby Klient chciałby być traktowany jak Klient o podwyższonym poziomie ochrony.

W przypadku złożenia wniosku o zmianę kategorii, która skutkuje podwyższeniem poziomu ochrony, tj. zmianie kategorii z Uprawnionego kontrahenta na Klienta profesjonalnego albo Klienta detalicznego bądź zmianie kategorii z Klienta profesjonalnego na Klienta detalicznego, realizacja wniosku następuje niezwłocznie po jego otrzymaniu przez BM.

Wniosek o zmianę kategorii z Klienta detalicznego na Klienta profesjonalnego albo z Klienta profesjonalnego na Uprawnionego kontrahenta skutkuje obniżeniem poziomu ochrony.

W przypadku, gdy Klient detaliczny występuje z wnioskiem o przyznanie mu kategorii Klienta profesjonalnego, powinien spełniać warunki określone w obowiązujących przepisach prawa oraz Podane Do Wiadomości Klientów w rozumieniu Regulaminu.

BM może uzależnić rozpatrzenie żądania o przyznanie kategorii Klienta profesjonalnego lub Uprawnionego kontrahenta od terminu dostarczenia do BM dokumentów potwierdzających spełnianie kryteriów określonych powyżej.

Warunkiem pozytywnego rozpatrzenia żądania o przyznanie Klientowi detalicznemu kategorii Klienta pro-

fesjonalnego jest złożenie pisemnego oświadczenia o znajomości zasad traktowania przez firmę inwestycyjną Klientów profesjonalnych i o skutkach traktowania go jak Klienta profesjonalnego.

Każdorazowo, po rozpatrzeniu wniosku o zmianę przypisaną Klientowi kategorii, BM powiadamia Klienta o swojej decyzji w formie pisemnej.

W przypadku uwzględnienia wniosku Klienta, BM informuje o poziomie ochrony przyznawanej przez BM dla danej kategorii Klientów załączając do pisemnej decyzji kopię niniejszej Polityki ze wskazaniem fragmentu, który ma zastosowanie do Klienta.

Klient zobowiązany jest do przekazywania BM informacji o zmianie danych, które mają wpływ na możliwość traktowania Klienta jako Klienta profesjonalnego albo Uprawnionego kontrahenta.

BM, w przypadku powzięcia informacji, że Klient przestał spełniać warunki pozwalające na traktowanie go jak Klienta profesjonalnego w rozumieniu punktów 1 – 13 definicji Klienta profesjonalnego powyżej, podejmuje działania zmierzające do zmiany statusu Klienta na potrzeby świadczenia na jego rzecz usług maklerskich, chyba że Klient złoży pisemny wniosek, o którym mowa w pkt 14 o traktowanie jak Klienta profesjonalnego w zakresie określonym we wniosku.

ZASADY TRAKTOWANIA KLIENTÓW W PODZIALE NA KATEGORIE:

Zakres ochrony oraz udzielanych informacji	Klient detaliczny	Klient profesjonalny	Uprawniony kontrahent***
Informowanie o metodach zarządzania konfliktami interesów oraz informowanie o istniejących konfliktach interesów grozących naruszeniem interesu Klienta.	✓	✓	✓
Dostarczanie wyczerpujących (rzetelnych, niebudzących wątpliwości i niewprowadzających w błąd) informacji o: – BM, – usługach maklerskich świadczonych na rzecz Klientów, – prowizjach, opłatach i innych kosztach związanych ze świadczeniem usług maklerskich, pobieranych na podstawie Taryfy prowizji i opłat BM oraz ich wpływie na zwrot z inwestycji, – instrumentach finansowych oferowanych w ramach świadczonych usług maklerskich wraz z ryzykami powiązаныmi z tymi instrumentami lub usługami maklerskimi, – zasadach ochrony aktywów Klientów, – miejscach wykonywania zleceń.	✓	✓**	✓**
Przeprowadzanie oceny wiedzy i doświadczenia Klienta w odniesieniu do: – usług maklerskich, które mają być świadczone na rzecz Klienta lub – inwestowania w instrumenty finansowe w ramach świadczonych przez BM usług maklerskich.	✓	✓*	---
Przeprowadzanie oceny potrzeb, cech lub celów Klienta dla ustalenia produktów inwestycyjnych i strategii dystrybucji odpowiednich dla grupy docelowej Klienta.	✓	✓	---
Przeprowadzanie oceny wiedzy i doświadczenia Klienta w zakresie inwestowania w instrumenty finansowe, oraz weryfikowanie celów inwestycyjnych i sytuacji finansowej Klienta, na potrzeby świadczenia przez BM usługi doradztwa inwestycyjnego.	✓	✓	---
Stosowanie zasad postępowania przy przyjmowaniu i przekazywaniu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przez BM.	✓	✓	---
Postępowanie zgodnie z <i>Polityką wykonywania zleceń</i> oraz <i>działania w najlepiej pojętym interesie Klienta w Biurze Maklerskim Pekao</i> w przypadku, gdy ma ona zastosowanie do usług maklerskich świadczonych Klientowi.	✓	✓	---
Stosowanie zasad postępowania przy przyjmowaniu i przekazywaniu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przez BM.	✓	✓	✓**

* na prośbę Klienta
** istnieje możliwość określenia węższego zakresu przekazywanych informacji
*** wyłączenia dotyczą usług tj.: wykonywania zleceń, zawierania transakcji na własny rachunek lub przyjmowania i przekazywania zleceń

INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE:

Na mocy *Regulaminu świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*, regulującego świadczenie usług maklerskich, BM może traktować wszystkich Klientów w sposób jednolity jako Klientów detalicznych i z uwagi na powyższe stosować identyczne środki ochrony dla wszystkich Klientów, o czym BM informuje Klienta przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich.

BM, przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich, przekazuje Klientowi niniejszą *Politykę klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Biurze Maklerskim Pekao*.

BM dokonuje corocznych przeglądów *Polityki klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Biurze Maklerskim Pekao*. Aktualna wersja *Polityki klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Biurze Maklerskim Pekao* dostępna jest na stronie internetowej BM www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie

Materiał ten został sporządzony w celu informacyjnym i edukacyjnym.

POLITYKA WYKONYWANIA ZLECEŃ ORAZ DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ POJĘTYM INTERESIE KLIENTA W BIURZE MAKLERSKIM PEKAO

Podstawa prawna

Polityka wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klienta w Biurze Maklerskim Pekao (dalej „Polityka”) została ustanowiona zgodnie z:

- Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków finansowych oraz zmieniającą dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE, implementowaną do polskiego porządku prawnego Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi z późniejszymi zmianami,
- Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65 UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy,
- Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych,
- Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2017/576 z dnia 8 czerwca 2016 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących podawania co roku do wiadomości publicznej przez firmy inwestycyjne informacji o tożsamości systemów wykonywania zleceń i jakości wykonywania zleceń.

Zakres

Polityka określa sposób realizacji przez Biuro Maklerskie Pekao (dalej „BM”) zleceń Klientów w zależności od klasy instrumentu finansowego, na jaki opiewa zlecenie oraz kategorii Klienta.

Ileokroć w Polityce jest mowa o „realizacji zleceń”, rozumie się przez to świadczenie usługi wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych lub świadczenie usługi przyjmowania i przekazywania zleceń w celu ich wykonania.

Polityka ma zastosowanie do zleceń, które BM realizuje w imieniu Klientów detalicznych oraz profesjonalnych. BM nie różnicuje sposobu obsługi zleceń Klientów w zależności od nadanej im kategorii, zapewniając wszystkim Klientom najwyższy poziom ochrony. Postanowienia Polityki nie stosuje się wobec Uprawnionych Kontrahentów.

BM przekazuje Klientowi Politykę przed zawarciem z Klientem *Umowy świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*.

BM dokonuje okresowych przeglądów Polityki nie rzadziej niż raz na rok. Przegląd dokonywany jest również każdorazowo, gdy zaistnieją okoliczności, które mogą

wpłynąć na możliwość uzyskiwania najlepszego wyniku dla Klienta, w zakresie realizacji zleceń i działania na warunkach najbardziej korzystnych dla Klienta.

Aktualna Polityka jest zamieszczona na stronach internetowych BM. Informacja o zmianach w Polityce oraz o 5 najlepszych systemach wykonywania zleceń i jakości wykonywania zleceń za poprzedni rok kalendarzowy jest Podawana Do Wiadomości Klientów, w tym za pomocą strony internetowej (na stronie www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie). Klient jest uprawniony do złożenia wniosku o udzielenie dodatkowych informacji dotyczących zasad realizacji zleceń lub wykonywania przegądanej Polityki. Odpowiedź jest udzielana w trybie właściwym dla odpowiedzi na skargi, zgodnie z postanowieniami *Regulaminu świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*, w formie pisemnej (listownie) lub, na życzenie Klienta, przez internetowy system transakcyjny BM Pekao, w terminie do 30 dni od otrzymania wniosku Klienta.

W przypadku świadczenia usługi przyjmowania i przekazywania zleceń, BM informuje o pięciu podmiotach, najlepszych pod względem wolumenu obrotu, którym BM przekazało lub do których przeniosło zlecenia do wykonania w poprzednim roku kalendarzowym. Informacja jest Podawana Do Wiadomości Klientów, w tym za pomocą strony internetowej (na stronie www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie). Informacja o podmiocie, do którego przekazano indywidualne zlecenie Klienta jest zamieszczona w treści zapisu, którego kopię otrzymuje Klient lub w oddzielnym dokumencie potwierdzającym przekazanie zlecenia do podmiotu wykonującego.

Działanie w najlepiej pojętym interesie Klienta

BM realizuje zlecenia Klientów w sposób zapewniający ich niezwłoczne, uczciwe i należyte wykonanie, zgodnie z najlepiej pojętym interesem Klienta. Dla każdej klasy instrumentów finansowych, będących w ofercie BM, wybrano systemy wykonywania zleceń, które w opinii BM pozwalają w sposób stały na wypełnianie obowiązku podejmowania wszelkich, uzasadnionych działań, w celu uzyskania możliwie najlepszego wyniku przy wykonywaniu zleceń Klientów, zarówno detalicznych jak i profesjonalnych. Jednak, pomimo podejmowania tych działań przez BM, niniejsza Polityka nie gwarantuje, że w każdym przypadku zlecenie Klienta zostanie wykonane z najlepszym dla Klienta rezultatem, uwzględniając przesłanki, którymi kierował się Klient przy składaniu zlecenia.

BM realizuje zlecenia Klientów niezwłocznie po ich przyjęciu, w kolejności ich przyjmowania, chyba, że co innego wynika z warunków zlecenia określonych przez Klienta, charakteru zlecenia, panujących warunków rynkowych lub jeśli taka kolejność byłaby sprzeczna z interesem Klienta.

Postanowienia Polityki mają zastosowanie również w przypadku, jeżeli BM wykonuje zlecenia dotyczące danego instrumentu finansowego wyłącznie w jednym miejscu

wykonania zleceń lub przyjmuje i przekazuje zlecenia do wykonania wyłącznie do jednego podmiotu.

Zasady Polityki nie wykluczają innych niż opisane poniżej, sposobów wykonania zleceń Klientów, w tym wypełniania szczególnych instrukcji Klienta. Jednakże, szczegółowe określenie przez Klienta warunków, na jakich nastąpić ma realizacja zlecenia, w tym podanie miejsca wykonania zlecenia, może uniemożliwić BM podjęcie działań w celu uzyskania możliwie najlepszych dla Klienta wyników w tym zakresie. Udzielenie przez Klienta szczegółowych wskazówek obejmujących jedną część lub jeden aspekt zlecenia nie zwalnia BM z obowiązku zapewnienia najlepszego wykonywania zlecenia w odniesieniu do pozostałych jego części lub aspektów, których nie obejmują szczegółowe instrukcje Klienta.

W sytuacji, kiedy wykonanie zlecenia zgodnie z zasadami opisanymi w Polityce będzie niemożliwe z powodu niedostępności zasobów – systemowi informatycznego BM, systemu obrotu, brokera lub podmiotu, do którego BM przekazało zlecenie w celu jego wykonania – BM będzie dążyło do jak najlepszego wykonania zlecenia Klienta, biorąc pod uwagę zaistniałe okoliczności.

BM niezwłocznie poinformuje Klienta telefonicznie lub za pośrednictwem innych dostępnych kanałów, używając danych teleadresowych podanych przez Klienta, o wszelkich istotnych okolicznościach uniemożliwiających realizację złożonego zlecenia.

Standardowy czas wykonania zlecenia

Standardowy czas wykonania zlecenia od momentu jego wprowadzenia do systemu informatycznego BM w standardowych warunkach rynkowych nie przekracza 2 sekund w przypadku, gdy łącznie są spełnione następujące warunki:

- 1) parametry zlecenia Klienta oraz bieżące warunki rynkowe pozwalają na natychmiastowe wykonanie zlecenia, tj.:
 - a) w przypadku zleceń kupna – posiadają limit ceny wyższy bądź równy w stosunku do najlepszej oferty sprzedaży oczekującej na realizację lub złożone są bez limitu ceny,
 - b) w przypadku zleceń sprzedaży – posiadają limit ceny równy bądź niższy od najlepszej oferty kupna oczekującej na realizację,
- 2) BM przekazuje zlecenie bezpośrednio z wykorzystaniem stałego łącza o parametrach spełniających wymagania techniczno-organizacyjne organizatora rynku, w szczególności łączy zapewnia bezpieczne, niezakłócone, odpowiedniej jakości połączenie i komunikację z rynkiem.

Podany powyżej czas realizacji wykonania zlecenia może ulec wydłużeniu, w przypadku:

- złożenia zlecenia poza godzinami prowadzenia obrotu,
- gdy wysokość limitu ceny ustalonego przez Klienta w treści zlecenia jest:
 - w przypadku zleceń kupna – niższa niż najlepsza oferta sprzedaży oczekująca na realizację,

- w przypadku zleceń sprzedaży – wyższa niż najlepsza oferta kupna oczekująca na realizację,
- obsługi większej niż zazwyczaj liczby zleceń z koszyka zleceń,
- obsługi większej niż zazwyczaj liczby transakcji zawieranych w systemie obrotu,
- braku lub opóźnienia w transmisji danych z przyczyn technicznych, np. awarii systemu informatycznego lub sieci telekomunikacyjnej.

W przypadku przekroczenia standardowego czasu wykonania zlecenia, BM, na wniosek Klienta, przekaze Klientowi informacje na temat czasu wykonania jego zlecenia.

Łączenie zleceń

BM wykonując zlecenia nie łączy zleceń Klientów ze zleceniami innych Klientów, chyba że Klient w umowie zawartej z BM lub składając zlecenie zgodził się na łączenie zleceń. Wówczas ma zastosowanie Polityka alokacji zleceń Podana Do Wiadomości Klientów.

Rodzaje instrumentów finansowych

BM wykonuje zlecenia dotyczące różnych kategorii instrumentów finansowych w różnych systemach obrotu. Dla właściwego zrozumienia sposobu realizacji zleceń przez BM, na potrzeby Polityki, instrumenty te zostały podzielone na poniższe klasy:

- akcje i instrumenty finansowe notowane w systemach obrotu na zasadach zbliżonych do akcji (np. ETP; REIT, kwity depozytowe, produktu strukturyzowane),
- obligacje i listy zastawne,
- instrumenty pochodne,
- tytuły uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania,
- certyfikaty depozytowe.

Systemy obrotu Podane do Wiadomości Klientów w Komunikacie Dyrektora BM w sprawie wykazu krajów i systemów obrotu, na których BM wykonuje zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych w opinii BM pozwalają na wypełnienie obowiązku podejmowania wszelkich uzasadnionych działań w celu uzyskania możliwie najlepszego wyniku przy wykonywaniu zleceń Klientów w odniesieniu do każdej kategorii instrumentów będących w ofercie BM, zarówno dla klientów detalicznych jak i profesjonalnych.

Czynniki

BM, wykonując zlecenie Klienta, w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klienta detalicznego, uwzględni następujące kryteria, uszeregowane według ich względnej wagi wobec siebie:

- cenę instrumentu finansowego, po jakiej może być wykonane zlecenie,
- koszty związane z wykonaniem zlecenia lub rozliczeniem transakcji zawartej na jego podstawie,
- czas wykonania zlecenia,

- prawdopodobieństwo wykonania zlecenia i jego rozliczenia,
- wielkość zlecenia,
- charakter,
- inne aspekty mające istotny wpływ na wykonanie zlecenia,

przy czym dwa pierwsze czynniki mają wpływ przeważający nad pozostałymi. W przypadku, jeśli dwa pierwsze czynniki nie wpływają na wybór miejsca wykonania (są równoważne), uwzględniany jest kolejny czynnik (kolejne czynniki) uszeregowane według istotności. Część instrumentów będących w ofercie BM notowana jest w jednym systemie obrotu instrumentami finansowymi (np. większość akcji lub dywizy notowane na GPW) lub BM oferuje dostęp tylko do jednego rynku regulowanego, na jakim notowany jest dany instrument. W takim przypadku, kiedy BM wykonuje zlecenia w jednym miejscu wykonania i nie ma możliwości wyboru rynku, na którym cena wykonania i koszt z nim związane byłyby korzystniejsze, pod uwagę brany jest czas wykonania zlecenia. Wówczas, w celu zapewnienia najlepszego wyniku dla Klienta, BM dokłada wszelkich starań, aby zlecenia zostały wykonane niezwłocznie po ich przyjęciu przez BM, zapewniając tym samym możliwie najkrótszy czas wykonania zlecenia.

Sposób wyboru systemu wykonywania zleceń dla instrumentów notowanych w więcej niż jednym systemie obrotu, w jakim BM może wykonać zlecenie został opisany poniżej dla poszczególnych klas instrumentów.

W przypadku instrumentów o niskiej płynności, kiedy czynniki ceny, kosztu i czasu wykonania zlecenia nie mogą być podstawą wyboru rynku wykonania zlecenia, kryterium branych pod uwagę jest prawdopodobieństwo wykonania zlecenia. W takim przypadku dążenie do wykonania zlecenia w całości lub w części może oznaczać wypełnienie obowiązku działania w najlepiej pojętym interesie Klienta.

W przypadku wykonywania zleceń dla **Klienta profesjonalnego**, najistotniejszymi czynnikami branymi pod uwagę w pierwszej kolejności są czas i prawdopodobieństwo wykonania zlecenia, a następnie cena i koszt wykonania transakcji, chyba że Klient składając zlecenie określi inny sposób wykonania.

W przypadku usługi przyjmowania i przekazywania zleceń, BM nie dokonuje wyboru podmiotu, do którego przekazuje zlecenia z uwagi, że jest on określony w dokumentach informacyjnych. BM nie ma również wpływu na pozostałe czynniki wyboru ani nie stosuje żadnych dodatkowych kryteriów wyboru, ponieważ są one z góry wskazane w dokumentach informacyjnych.

Wykonywanie zleceń Klientów oraz przyjmowanie i przekazywanie zleceń Klientów w celu ich wykonania

- I. BM realizuje zlecenia na rynku wtórnym w ramach usługi wykonywania zleceń. BM wykonuje zlecenia zarówno w krajowych, jak i zagranicznych systemach obrotu. BM Podaje do Wiadomości Klientów listę systemów obrotu, w których wykonuje zle-

cenia jako uczestnik danego systemu obrotu lub za pośrednictwem brokera.

BM umożliwia realizację transakcji poprzez następujące systemy obrotu w Polsce, w których bezpośrednio wykonuje zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych:

- rynek regulowany prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. („GPW”), oznaczony kodami: XWAR, WDER, WETP, WBON,
- rynek regulowany prowadzony przez BondSpot S.A. („BondSpot”), oznaczony kodem: RPWC,
- alternatywny system obrotu NewConnect organizowany przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., oznaczony kodem: XNCC,
- alternatywny system obrotu organizowany przez BondSpot S.A. („BondSpot ASO”), oznaczony kodem: BOSP,
- alternatywny system obrotu organizowany przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. („GPW ASO”), oznaczony kodem: WMTF.

W przypadku instrumentów finansowych notowanych na terenie Polski, zarówno w systemie obrotu prowadzonym lub organizowanym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. jak i w systemie obrotu prowadzonym lub organizowanym przez BondSpot S.A., BM wykonuje zlecenia w systemie prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

W przypadku instrumentów finansowych notowanych zarówno w systemie obrotu na terenie Polski, jak i w systemie obrotu w innym kraju, BM wykonuje zlecenia w systemie obrotu na terenie Polski, chyba że Klient wskaże inaczej.

Przedmiotem usługi wykonywania zleceń mogą być wszystkie kategorie instrumentów finansowych będące w ofercie BM, które zostały opisane w niniejszej Polityce.

W zakresie rynku pierwotnego, BM wykonuje zlecenia wyłącznie w systemach obrotu w Polsce. Informacja na temat miejsca wykonania zlecenia jest określona w dokumentach informacyjnych.

Miejsce wykonania zlecenia jest wskazywane Klientowi w treści potwierdzenia zawarcia transakcji.

- II. Usługa przyjmowania i przekazywania zleceń dotyczy realizacji zleceń dotyczących tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania oraz przyjmowania zapisów na instrumenty finansowe w ofercie pierwotnej. BM przyjmuje zlecenia Klientów i przekazuje je do wykonania do wybranego Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych, emitenta instrumentów finansowych lub oferującego. Dla zapewnienia działania w najlepszym

interesie Klienta, BM dokłada wszelkich starań przy wyborze podmiotów, z którymi współpracuje w zakresie przyjmowania i przekazywania zleceń i Podaje do Wiadomości Klientów listę takich podmiotów.

Przedmiotem usługi przyjmowania i przekazywania zleceń mogą być wszystkie kategorie instrumentów finansowych będące w ofercie BM, które zostały opisane w niniejszej Polityce, za wyjątkiem instrumentów pochodnych.

Wykonywanie zleceń Klientów za pośrednictwem brokera

W sytuacji, gdy BM nie jest bezpośrednim uczestnikiem systemu obrotu, wykonuje zlecenia Klientów za pośrednictwem brokerów – podmiotów, z którymi zawarł umowę w zakresie nabywania lub zbywania zagranicznych instrumentów finansowych na rzecz Klienta, które zapewniają profesjonalne standardy w zakresie niezwłocznej i uczciwej realizacji zleceń zgodnie z przepisami prawa oraz wdrożyły odpowiednią politykę wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klientów.

Listą brokerów oraz rynki zagraniczne, na których BM wykonuje zlecenia Klientów, są Podane Do Wiadomości Klientów.

BM wybiera brokerów z należytą starannością, tak aby wypełnić obowiązek działania w najlepiej pojętym interesie Klientów.

Wybierając brokera, BM bierze pod uwagę sytuację finansową podmiotu, jego reputację, prowadzenie działalności w ramach tych samych przepisów prawnych, które obowiązują BM, jak również koszty wykonywania zleceń oraz jakość świadczonych usług, np. oferowany dostęp do rynków, automatyzację obsługi zleceń, stosowaną technologię, wiedzę i doświadczenie.

BM może wykonywać zlecenia Klientów za pośrednictwem jednego brokera, o ile ten umożliwiła uzyskiwanie w sposób stały możliwe najlepsze wyniki realizacji zleceń Klientów BM.

W przypadku, jeśli dla danego zlecenia BM ma możliwość wyboru brokera, za pośrednictwem którego może wykonać to zlecenie, wybiera brokera oferującego niższy koszt wykonania zlecenia oraz zautomatyzowaną obsługę, co zapewnia niezwłoczne przekazanie zlecenia do wykonania.

W przypadku zagranicznych instrumentów finansowych będących w ofercie BM, które notowane są na więcej niż jednym rynku zagranicznym, na którym BM oferuje wykonywanie zleceń, BM określa i Podaje do Wiadomości Klientów najlepsze miejsce wykonania zlecenia dla tych instrumentów. Wybierając najlepszy rynek wykonania, BM kieruje się średnim dziennym wolumenem dla danego instrumentu, co pozwala na uzyskanie, według racjonalnej oceny, w sposób stały możliwe najlepszego wyniku dla Klienta – im wyższy wolumen, tym wyższa płynność, która przyczynia się do prawidłowego kształtowania się rynkowej ceny instrumentu finansowego oraz obniżenia tzw. spreadu,

czyli różnicy pomiędzy ceną kupna i sprzedaży, która stanowi koszt Klienta. Wysoka płynność ma również wpływ na prawdopodobieństwo wykonania zlecenia Klienta. W przypadku zbliżonej płynności dla danego instrumentu finansowego na różnych rynkach, na których zlecenie może zostać wykonane, BM wybierając najlepszy rynek wykonania zlecenia, bierze pod uwagę koszty związane z wykonywaniem zlecenia.

Dążąc do minimalizacji kosztów wykonania zlecenia dla Klienta, BM wykonuje zlecenie zbycia instrumentu finansowego na rynku, na którym instrument został nabyty i zaewidencjonowany oraz za pośrednictwem tego samego brokera, za pośrednictwem którego instrument ten został nabyty. BM zobowiązuje się do wykonania zlecenia zbycia instrumentu finansowego za pośrednictwem innego brokera lub na innym rynku niż ten, na którym został nabyty dany instrument finansowy, o ile wynika to z treści dyspozycji Klienta. Jednakże, wykonanie zlecenia na innym rynku niż rynek nabycia lub za pośrednictwem innego brokera wymaga transferu tego instrumentu finansowego do innej izby rozliczeniowej lub innego brokera, co wiąże się z dodatkowym kosztem dla Klienta oraz opóźnieniem w przekazaniu zlecenia do wykonania. Przed przekazaniem do wykonania takiego zlecenia określającego szczególne miejsce wykonania, Klient musi złożyć w BM odpowiednią dyspozycję transferu instrumentu finansowego do właściwej izby rozliczeniowej właściwej dla innego rynku/brokera. W pewnych przypadkach może być konieczne spełnienie przez Klienta innych wymogów określonych przez daną izbę rozliczeniową lub organizatora systemu obrotu. Wykonanie dyspozycji transferu pomiędzy izbami rozliczeniowymi możliwe jest dopiero po rozliczeniu transakcji nabycia instrumentów finansowych, które mają być przedmiotem zlecenia sprzedaży oraz po spełnieniu dodatkowych wymogów obowiązujących na rynku innym niż podstawowy. Szczegółowe wymagania, jakim podlegać będzie wykonanie dyspozycji transferu oraz przekazanie do wykonania zlecenia, w którym Klient wskazał konkretne miejsce wykonania zlecenia będą ustalane indywidualnie z Klientem.

Transfer instrumentów finansowych pomiędzy izbami rozliczeniowymi/brokerami wiąże się z dodatkowymi kosztami oraz czasem niezbędnym do wykonania transferu lub spełnienia przez Klienta szczególnych wymogów rynku. W takiej sytuacji BM dołoży wszelkich starań w celu najlepszego wykonania zlecenia Klienta, jednak dodatkowo, szczególne dyspozycje Klienta mogą mieć wpływ na jakość wykonania tego zlecenia.

BM Podaje do Wiadomości Klientów informacje o brokerach, z którymi współpracuje w zakresie wykonywania zleceń Klientów wraz ze szczegółowymi informacjami dotyczącymi wykonywania zleceń, które nie są uwzględniane w potwierdzeniach zawarcia transakcji.

Zlecenia DDM

BM przyjmuje zlecenia Do Dyspozycji Maklera („DDM”), na podstawie których może wystawić więcej niż jedno zlecenie brokerskie i których przedmiotem mogą być akcje notowane na rynkach polskich. Dla tych instrumentów

istnieje tylko jeden dostępny system obrotu, w którym notowany jest dany instrument finansowy. Zlecenia DDM wykonywane są przez BM zgodnie z obowiązującymi w nim zasadami w najlepiej pojętym interesie Klienta.

Wykonywanie zleceń Klientów poza obrotem zorganizowanym

Za zgodą Klienta, BM może wykonać zlecenie Klienta poza systemem obrotu, o ile Klient wskazał takie miejsce wykonania w treści zlecenia. BM może odmówić wykonania zlecenia w powyższy sposób, jeśli nie może zapewnić wykonania zlecenia na warunkach nie gorszych niż w innych miejscach wykonania zleceń.

Realizacja zleceń poza systemem obrotu wiąże się z ryzykiem kontrahenta oraz ryzykiem braku rozliczenia transakcji.

Systemy wykonywania zleceń

Akcje i instrumenty finansowe notowane w systemach obrotu na zasadach zbliżonych do akcji (np. ETP, REIT, kwity depozytowe, produktu strukturyzowane).

Niniejszy rozdział Polityki zawiera kluczowe informacje dotyczące sposobu realizacji zleceń dotyczących akcji oraz innych instrumentów finansowych, których zasady oraz systemy obrotu są takie same lub zbliżone do tych, które dotyczą akcji. Są to m.in.: prawa do akcji, prawa poboru, warranty, certyfikaty inwestycyjne, ETP (Exchange Traded Products), tj.: ETF (Exchange Traded Funds), ETN (Exchange Traded Notes), ETC (Exchange Traded Commodity lub Exchange Traded Currency), produkty strukturyzowane takie jak certyfikaty typu turbo, knock-out itp., REIT, kwity depozytowe (ADR i GDR).

W przypadku instrumentów finansowych notowanych w systemie obrotu na terenie Polski i w innym kraju, o ile Klient nie wskaże innego rynku wykonania, BM wykonuje zlecenia w obrocie zorganizowanym na terenie Polski. Wybór wykonania zlecenia na terenie Polski jest podktywany niższym kosztem realizacji zlecenia niż na rynku zagranicznym, dlatego wybór rynku polskiego będzie zawsze korzystniejszy dla Klienta.

BM umożliwiał Klientom zbycie instrumentu finansowego w innym systemie obrotu, niż ten w którym instrument został nabyty. Może to jednak nastąpić dopiero po rozliczeniu transakcji nabycia oraz wykonaniu dyspozycji transferu instrumentów finansowych z lub do wskazanej izby rozliczeniowej i po spełnieniu przez Klienta ewentualnych szczególnych wymagań danego rynku. Wiąże się to z kosztem transferu instrumentów do innej izby rozliczeniowej oraz czasem potrzebnym do wykonania transferu.

• Rodzaje zleceń

BM wykonuje zlecenia Klientów zgodnie z regulacjami obowiązującymi w danym systemie obrotu oraz zasadami współpracy i możliwościami technicznymi brokera, który pośredniczy w wykonywaniu zleceń Klientów BM na rynkach zagranicznych. Składając zlecenie, Klient może określić limit ceny oraz termin ważności zlecenia.

Rodzaje zleceń wykonywanych w zagranicznych systemach obrotu Podane są do Wiadomości Klientów.

Obligacje i listy zastawne

BM wykonuje zlecenia dotyczące obligacji i listów zastawnych zarówno na rynku krajowym, jak i na rynkach zagranicznych.

Zlecenia dotyczące obligacji notowanych w polskich systemach obrotu wykonywane są na rynkach zorganizowanych (GPW, GPW ASO i BondSpot, BondSpot ASO).

W przypadku instrumentów finansowych notowanych w systemie obrotu na terenie Polski, jednocześnie na GPW i na BondSpot S.A. lub jednocześnie na GPW i GPW ASO, o ile Klient nie wskaże rynku wykonania, BM wykonuje zlecenia na GPW.

Wybierając GPW jako priorytetowy system obrotu dla obligacji notowanych w Polsce, BM kieruje się przede wszystkim płynnością na rynku, ponieważ ma ona wpływ na prawidłowe kształtowanie się ceny rynkowej, obniża koszty transakcyjne Klienta (rozpiętość pomiędzy ceną kupna i ceną sprzedaży) oraz zwiększa prawdopodobieństwo realizacji zlecenia (płynność dla wielu serii obligacji notowanych w systemach obrotu w Polsce jest bardzo niska).

Zlecenia dotyczące zagranicznych obligacji BM wykonuje za pośrednictwem brokera zagranicznego zgodnie z polityką wykonywania zleceń tego brokera. W przypadku obligacji skarbowych, miejscem wykonania zleceń są przede wszystkim rynki zorganizowane (gieldy, MTF, OTF), natomiast dla obligacji korporacyjnych – rynek międzybankowy (za zgodą Klienta). Wybór rynku uzasadniony jest cenami, kosztem transakcji oraz płynnością, która dla zagranicznych obligacji korporacyjnych jest znacznie wyższa poza obrotem zorganizowanym, co powoduje, że znacznie wyższe jest prawdopodobieństwo realizacji zlecenia Klienta. Wynika to z praktyk stosowanych na zagranicznych rynkach finansowych. Rynek międzybankowy stanowi na większości z nich główny rynek realizacji zleceń dotyczących instrumentów dłużnych, w tym obligacji.

W przypadku braku zgody Klienta na wykonanie zlecenia poza systemem obrotu, BM przekaże zlecenie do systemu obrotu, jednak może to mieć istotny wpływ na jakość realizacji zlecenia (np. brak realizacji, późniejsza lub niepełna realizacja, wykonanie po cenie gorszej niż dostępna na rynku międzybankowym).

• Rodzaje zleceń

Zlecenia, których przedmiotem są obligacje, muszą być składane z limitem ceny (LIM). Terminy ważności oraz dodatkowe warunki realizacji zależą natomiast od regulacji danego systemu obrotu i mogą uwzględniać np. minimalną wartość zlecenia (dla zleceń wykonywanych na Bondspot minimalna wartość nominalna obligacji będącej przedmiotem zlecenia wynosi 100 tys. zł, a na giełdzie we Frankfurcie często liczba obligacji będących przedmiotem zlecenia musi być wielokrotnością liczby 2 lub 5). W przypadku pytań prosimy o kontakt z Infolinią BM.

Instrumenty pochodne

BM realizuje zlecenia dotyczące instrumentów pochodnych dopuszczonych do obrotu zorganizowanego (derywaty) wyłącznie w systemach obrotu w Polsce. Są to opcje oraz kontrakty terminowe typu future notowane na GPW. BM realizuje zlecenia Klientów zgodnie z regulacjami organizatora rynku.

Jednostki uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania i certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych oraz instrumenty finansowe o podobnym charakterze, np. tytułu uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania

BM realizuje zlecenia Klientów dotyczące certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zamkniętych. Zlecenia mogą być realizowane w ramach usługi przyjmowania i przekazywania zleceń – wówczas BM przekazuje zlecenie Klienta do danego towarzystwa funduszy inwestycyjnych – lub w ramach usługi wykonywania zleceń – wówczas zlecenie jest wykonywane w systemie wykonywania zleceń. Wykaz towarzystw funduszy inwestycyjnych współpracujących z BM jest Podawany Do Wiadomości Klientów.

Strukturyzowane certyfikaty depozytowe

Systemem wykonania przez BM zleceń dotyczących strukturyzowanych certyfikatów depozytowych, które nie mogą zostać wykonane w systemach obrotu jest Emitent, który jest podmiotem systematycznie internalizującym zlecenia lub podmiotem zapewniającym płynność dla instrumentu. Lista Emitentów, których pośrednikiem jest BM wykonujący zlecenia nabycia lub zbycia certyfikatów depozytowych Podana jest Do Wiadomości Klientów.

Zgoda na politykę wykonywania zleceń

Złożenie przez Klienta zlecenia, po uprzednim przedstawieniu mu przez BM informacji na temat Polityki, uznaje się za zgodę Klienta na stosowanie wobec niego przyjętej Polityki.

Dodatkowe informacje

Miejsce wykonania zlecenia prezentowane jest Klientowi na potwierdzeniu zawarcia transakcji, udostępnianym na trwałym nośniku, zgodnie z zasadami określonymi w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*, dotyczącymi powiadomień i raportów związanych z realizacją *Umowy o świadczenie usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*.

Więcej informacji dotyczących instrumentów finansowych i sposobu wykonywania zleceń można uzyskać kontaktując się z pracownikami w Punktach Usług Maklerskich świadczących usługi maklerskie w pełnym zakresie lub za pośrednictwem Infolinii BM, codziennie w godzinach pracy. Na wniosek Klienta, BM udziela również szczegółowych informacji dotyczących realizacji danego zlecenia Klienta.

Pojęcia użyte w Polityce mają znaczenie nadane im w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie Pekao*.

5-31-8834/8
grudzień 2019 r.

800 105 800
22 591 22 00 (opłata wg cennika operatora)
www.pekao.com.pl/biuro-maklerskie

Bank Pekao
Biuro Maklerskie